

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Світлана Скворцова
Оксана Онопрієнко

1 КЛАС

i

НАВЧАННЯ
БЕЗ МЕЖ

МАТЕМАТИКА

ЧАСТИНА 3

Світлана Скворцова
Оксана Онопрієнко

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

Частина 3

Схвалено для використання в освітньому процесі

Електронний
інтерактивний додаток
до навчального
посібника

Харків
Видавництво «Ранок»
2023

Дорогі друзі!

Ви вже, мабуть, зрозуміли, що світ, який нас оточує, можна описати мовою математики.

Багато відкриттів у науці й техніці допомогла зробити саме математика. Ви теж у навчанні досліджуєте, робите відкриття. Це корисний досвід!

Ця частина навчального посібника допоможе вам оперувати більшими числами і величинами, розв'язувати складніші задачі.

Бажаємо вам успіхів у вивченні математики!

У посібнику використано позначки:

— візьми до уваги

— досліді

— випробуй себе

ПОРІВНЮЄМО ЧИСЛО І МАТЕМАТИЧНИЙ ВИРАЗ

1

Виконай порівняння, скориставшись підказками.

$3+4 \bigcirc 6$	$8-6 \bigcirc 4$	$9 \bigcirc 8+2$	$3 \bigcirc 6-3$
$\cdot \bigcirc \cdot$	$\cdot \bigcirc \cdot$	$\cdot \bigcirc \cdot$	$\cdot \bigcirc \cdot$
$9-4 \bigcirc 5$	$6+3 \bigcirc 9$	$2 \bigcirc 6-5$	$8 \bigcirc 4+2$
$\cdot \bigcirc \cdot$	$\cdot \bigcirc \cdot$	$\cdot \bigcirc \cdot$	$\cdot \bigcirc \cdot$

2

Порівняй, не обчислюючи значення виразів. Поясни, як це зробити.

$8-2 \bigcirc 8$

$6 \bigcirc 6+3$

$9 \bigcirc 9-7$

$7 \bigcirc 7+3$

$4+5 \bigcirc 4$

$10-6 \bigcirc 10$

3

Розподіли нерівності на групи за способом порівняння: без обчислення; з обчисленням.

$7+2 > 7$

$6+2 = 8$

$6-3 < 6$

$4+4 < 9$

$4+5 > 5$

$2+6 > 2$

$9-2 < 9$

$10-7 < 4$

$5+3 > 3$

4

Знайди значення виразів, скориставшись підказками.

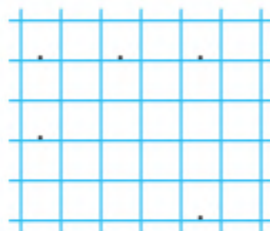
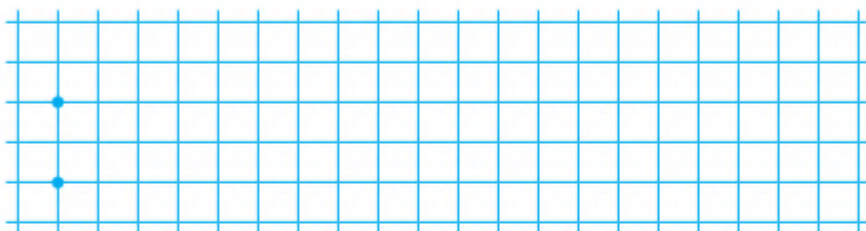
$9-7+6 = \cdot$
$6+4-7 = \cdot$
$8-7+4 = \cdot$
$3+6-8 = \cdot$
$10-5+2 = \cdot$
$3+4-5 = \cdot$

$1+8-3 = \cdot$
$10-4+2 = \cdot$
$3+2-5 = \cdot$
$9-5+2 = \cdot$
$2+8-5 = \cdot$
$10-6+4 = \cdot$

5 Прочитай задачу. Чого бракує? Доповни умову, розв'яжи задачу.

У Лесі олівців, а в Сашка на 4 олівці менше. Скільки олівців у Сашка?

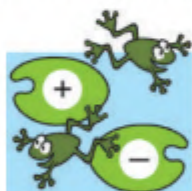
6 Склади умову задачі до запитання та виразу.

Скільки шоколадних цукерок лежить у вазі?

$$8 - 6$$

7 Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних нерівностях.

$6 \bigcirc 5 < 5$

$9 > 9 \bigcirc 7$

$8 > 8 \bigcirc 2$

$4 \bigcirc 2 > 4$

$8 < 8 \bigcirc 1$

$5 \bigcirc 3 < 5$

$6 \bigcirc 4 < 6$

$10 > 10 \bigcirc 3$

$7 \bigcirc 3 > 7$

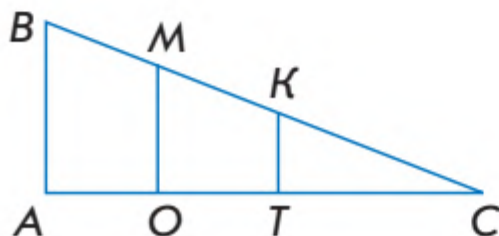
8 Досліди, як зміна зменшуваного впливає на значення різниці. Запиши пропущені числа.

$$+ \square \left(\begin{array}{l} 8 - 7 = 1 \\ 10 - 7 = \square \end{array} \right) ?$$

$$- \square \left(\begin{array}{l} 8 - 5 = 3 \\ 6 - 5 = \square \end{array} \right) ?$$

$$- \square \left(\begin{array}{l} 10 - 6 = 4 \\ 7 - 6 = \square \end{array} \right) ?$$

9 З'ясуй, скільки трикутників зображено на кресленні. Назви ці трикутники.

ПОРІВНЮЄМО МАТЕМАТИЧНІ ВИРАЗИ

1

Зафарбуй вирази, значення яких менше від 5.

2

Порівняй, не обчислюючи значення виразів.

$5 + 4 \bigcirc 4$	$6 \bigcirc 6 + 2$	$9 \bigcirc 9 - 6$	$6 + 2 \bigcirc 2$
$7 \bigcirc 7 - 3$	$3 + 4 \bigcirc 4$	$5 - 3 \bigcirc 5$	$8 \bigcirc 8 - 4$

3

Виконай порівняння, скориставшись підказками.

$9 - 7 \bigcirc 3$	$6 \bigcirc 7 + 2$	$4 \bigcirc 8 - 3$	$3 + 6 \bigcirc 10$
$\bigcirc$	$\bigcirc$	$\bigcirc$	$\bigcirc$

4

Виконай порівняння в першому рядку стовпчика. Розглянь другий рядок у стовпчику. Що спільне в першому і другому рядках? Які дії слід виконати, щоб порівняти два вирази?

$5 + 3 \bigcirc 9$	$10 - 7 \bigcirc 4$	$4 \bigcirc 8 - 5$
$5 + 3 \bigcirc 8 + 1$	$10 - 7 \bigcirc 9 - 5$	$2 + 2 \bigcirc 8 - 5$

Пам'ятка

Щоб порівняти математичні вирази, слід:

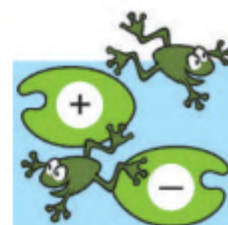
- 1) **знайти** значення одного математичного виразу;
- 2) **знайти** значення іншого математичного виразу;
- 3) **порівняти** одержані **результати**, **поставити відповідний знак** між виразами.

5

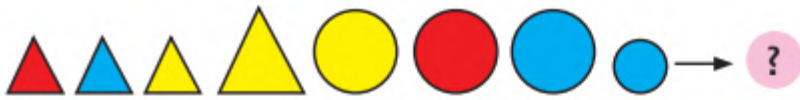

Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних нерівностях.

$4 + 4 > 7 \bigcirc 1$	$8 - 2 < 7 \bigcirc 3$
$5 + 2 < 7 \bigcirc 1$	$9 - 3 > 6 \bigcirc 1$

4

6

Порівняй математичні вирази за схемами.

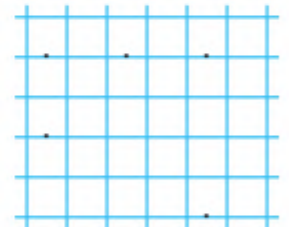
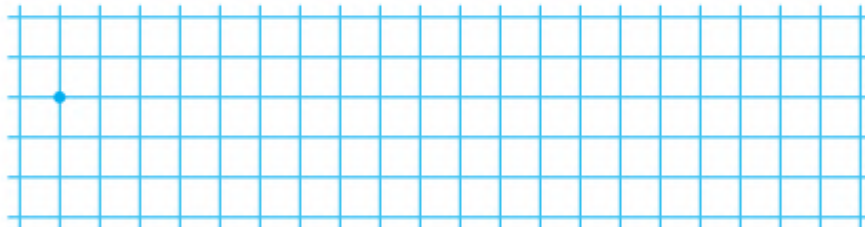
$8 - 3 < 2 + 4$ 	$6 + 2 \bigcirc 10 - 3$ 	$9 - 6 \bigcirc 7 - 4$
$10 - 7 \bigcirc 2 + 2$ 	$8 + 1 \bigcirc 10 - 2$ 	$7 - 5 \bigcirc 8 - 4$

7

Прочитай умову задачі. Розглянь короткі записи. Постав запитання відповідно до кожного короткого запису. Розв'яжи хоча б одну задачу.

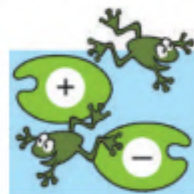
Іван і Славко чергували в класі. Іван полив 4 квітки, а Славко — 6.

Ів. — 4 кв. Сл. — 6 кв.	Ів. — 4 кв. Сл. — 6 кв.

8

Віднови пропущені знаки арифметичних дій в істинних рівностях.

$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 10$

$4 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 3$

$7 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 6$

$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 8$

$4 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 7$

$7 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 2$

$6 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 2$

$4 \bigcirc 1 \bigcirc 2 = 1$

$7 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 8$

9

Розбий записи на дві групи за способом порівняння: без обчислення; з обчисленням. Виконай порівняння.

$9 - 6 \bigcirc 9$

$8 \bigcirc 9 - 2$

$9 - 7 \bigcirc 3$

$2 + 6 \bigcirc 10$

$5 \bigcirc 3 + 3$

$6 \bigcirc 6 + 3$

$5 + 3 \bigcirc 9$

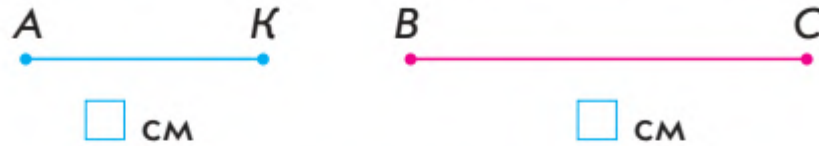
$7 \bigcirc 7 - 4$

$8 - 6 \bigcirc 8$

ВІМІРЮЄМО МАСИ ПРЕДМЕТІВ

- 1 кілограм — 1 кг
- терези
- гирі

1 Виміряй і запиши довжини відрізків. Який відрізок довший? На скільки? Склади відповідну рівність, скориставшись підказками.

$$. \text{ см} . . \text{ см} = . \text{ см}$$

2 Знайди значення виразів, скориставшись підказками.

$$3 \text{ см} + 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$4 \text{ см} + 5 \text{ см} - 1 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$8 \text{ см} - 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$7 \text{ см} - 4 \text{ см} + 2 \text{ см} = \square \text{ см}$$

3 Порівняй вирази за схемами.

$$10 - 6 \quad \circ \quad 2 + 3$$

↓   ↑
□   □

$$5 + 3 \quad \circ \quad 10 - 2$$

↓   ↑
□   □

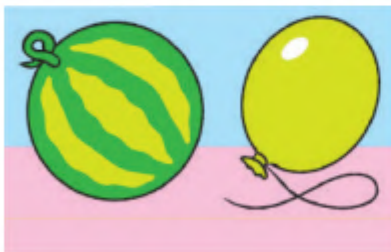
$$5 \text{ см} + 3 \text{ см} \quad \circ \quad 7 \text{ см} + 2 \text{ см}$$

↓   ↑
□ см   □ см

$$9 \text{ см} - 6 \text{ см} \quad \circ \quad 6 \text{ см} - 3 \text{ см}$$

↓   ↑
□ см   □ см

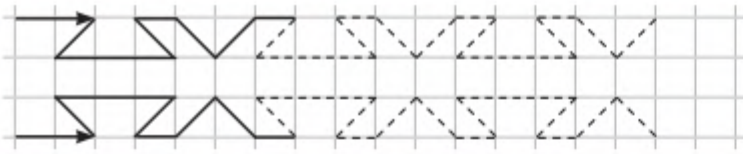
4 Порівняй пари предметів за їх масою. Що важче? Що легше?

5 Розглянь пристрій для вимірювання маси — терези. Визнач за малюнками, які об'єкти легші; які важчі; які однакові за масою.

Графічна вправа

6

Визнач масу киці «у мишенятах» і «у пташенятах».

$$1 \text{ к.} = \square \text{ м.}$$

$$1 \text{ к.} = \square \text{ пт.}$$

Для зручності люди домовились вимірювати масу однаковими мірками.

Одна з мірок маси — 1 кілограм.

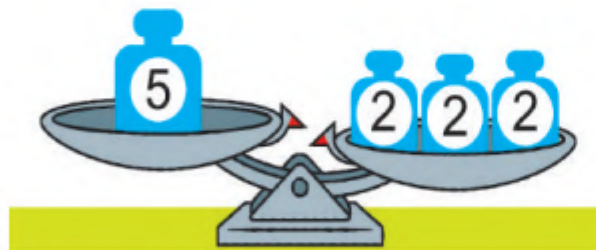
Кілограм

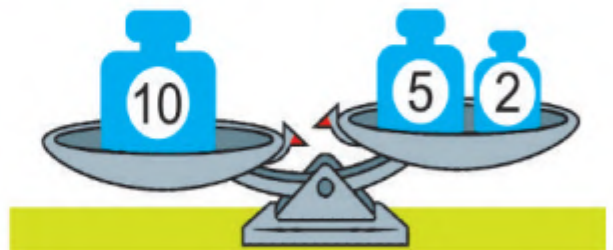
1 кілограм
1 кг

7

Порівняй іменоване число і математичний вираз.

$$5 \text{ кг} \bigcirc 2 \text{ кг} + 2 \text{ кг} + 2 \text{ кг}$$

$$10 \text{ кг} \bigcirc 5 \text{ кг} + 2 \text{ кг}$$

8

Спробуй знайти в записах «секрет». Розгадай його та порівняй вирази без обчислень.

$$4 + 3 \bigcirc 4 - 3$$

$$8 - 6 \bigcirc 9 - 6$$

$$3 + 4 \bigcirc 6 + 4$$

$$10 - 3 \bigcirc 10 - 5$$

$$5 + 2 \bigcirc 6 + 2$$

$$7 + 3 \bigcirc 7 - 3$$

$$9 - 6 \bigcirc 9 - 7$$

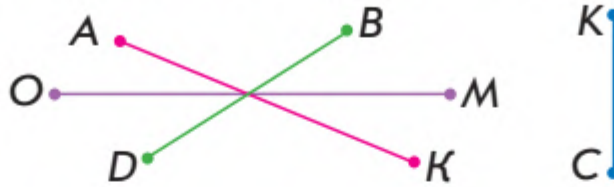
$$2 + 5 \bigcirc 5 + 3$$

ВИМІРЮЄМО МІСТКОСТІ ПОСУДИН

➤ 1 літр — 1 л

1 Виміряй довжини відрізків. Який відрізок є найдовшим? найкоротшим?

AK = . см   DB = . см
OM = . см   CK = . см

2 Визнач масу предметів за малюнками. Що важче: овочі чи фрукти?

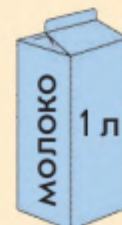
3 Посудини мають місткість. Порівняй «на око» місткості посудин у парах.

4 Сашко вимірював місткість відра «у чайниках» і місткість чайника — «у банках». Хлопчик одержав такі результати: 1 відро = 2 чайники води; 1 чайник = 2 банки води. Скільки банок води вміститься у відрі?

Для зручності люди домовились вимірювати місткість однаковими мірками.
Одна з мірок місткості посудин — 1 літр.

Літр

1 літр
1 л

5

Визнач місткість каструлі в літрах, якщо відомо, що для її заповнення слід вилити воду з усіх банок, зображених на малюнку.

6

Порівняй іменовані числа.

$9 \text{ см} \bigcirc 7 \text{ см}$

$4 \text{ кг} \bigcirc 6 \text{ кг}$

$8 \text{ см} \bigcirc 6 \text{ см}$

$5 \text{ кг} \bigcirc 8 \text{ кг}$

$3 \text{ см} \bigcirc 10 \text{ см}$

$6 \text{ кг} \bigcirc 3 \text{ кг}$

$8 \text{ л} \bigcirc 6 \text{ л}$

$9 \text{ л} \bigcirc 4 \text{ л}$

$5 \text{ л} \bigcirc 7 \text{ л}$

7

Виконай арифметичні дії з іменованими числами, скориставшись підказками.

$10 \text{ см} - 7 \text{ см} = \square \text{ см}$

$4 \text{ см} + 6 \text{ см} = \square \text{ см}$

$10 \text{ кг} - 8 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$5 \text{ кг} + 3 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$9 \text{ кг} - 5 \text{ кг} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$7 \text{ см} + 2 \text{ см} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$4 \text{ л} + 4 \text{ л} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$10 \text{ л} - 5 \text{ л} = \square \text{ \_\_\_\_}$

8

Виконай арифметичні дії з іменованими числами, скориставшись підказками.

$9 \text{ см} - 6 \text{ см} + 5 \text{ см} = \square \text{ см}$

$6 \text{ кг} + 4 \text{ кг} - 7 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$9 \text{ кг} - 7 \text{ кг} + 4 \text{ кг} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$5 \text{ кг} + 4 \text{ кг} - 8 \text{ кг} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$8 \text{ л} - 6 \text{ л} + 7 \text{ л} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$6 \text{ л} + 2 \text{ л} - 7 \text{ л} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$10 \text{ л} - 5 \text{ л} - 2 \text{ л} = \square \text{ \_\_\_\_}$

$9 \text{ см} - 5 \text{ см} + 4 \text{ см} = \square \text{ \_\_\_\_}$

9

Закінчи виконання короткого запису. Розв'яжи задачу.

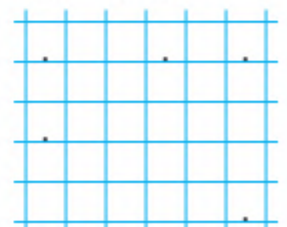
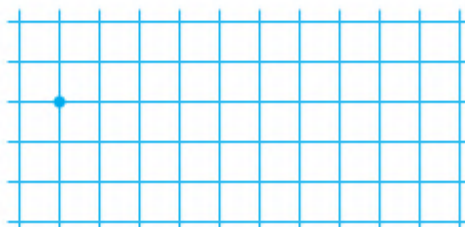
У кухаря Івана було 10 л олії. За день він витратив 3 л. Скільки літрів олії залишилось у кухаря?

Було —   л

Витратив — л

Залишилось — ?

Розділ 4. ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА

ЗАПISУЄМО ЗАДАЧУ КОРОТКО

➤ опорна схема задачі

1 Прочитай задачі. Добери до кожної задачі короткий запис. Знайди відповідну опорну схему на с. 90–91.

- 1) У планети Марс 2 супутники, а в Землі на 1 супутник менше. Скільки супутників у планети Земля?
- 2) Країну Італію омивають 5 морів, а Україну — 2 моря. На скільки більше морів омивають Італію, ніж Україну?

Було — 4 уч.
Прийшли — 2 уч.
Стало — ?

Марс — 2 с.
Земля — ?, на 1 с. м.

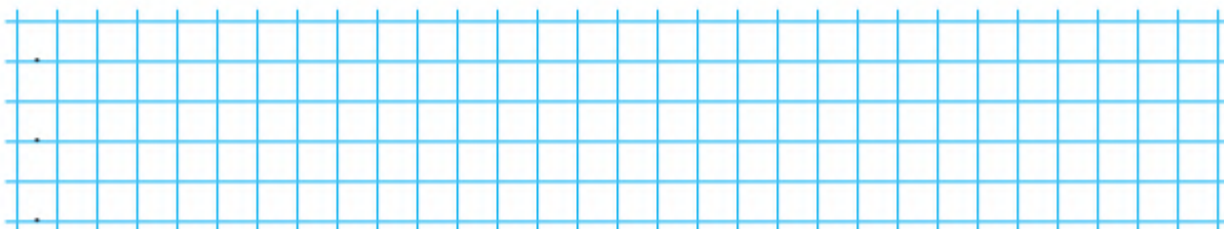
Іт. — 5 м.   ) На ?
Укр. — 2 м.

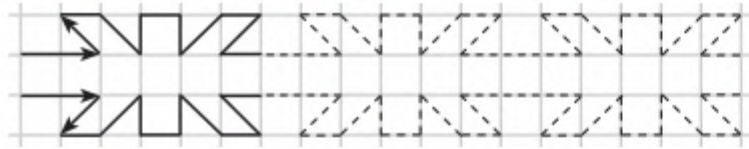

Опорна схема — це зразок короткого запису задачі.

2 До кожної задачі знайди відповідну опорну схему на с. 90–91. На які слова-ознаки слід орієнтуватися? Вибери одну задачу та склади її короткий запис.

- 1) Зозуля підкинула 1 яйце в гніздо сороки й 3 яйця — у гніздо вівсянки. Скільки всього яєць підкинула зозуля?
- 2) Зозуля підкинула вівсянці й сороці всього 3 яйця. Скільки яєць зозуля підкинула сороці, якщо вівсянці дісталось 1 яйце?
- 3) У зозулі було 3 яйця. Вона підкинула сороці 1 яйце. Скільки яєць залишилось у зозулі?

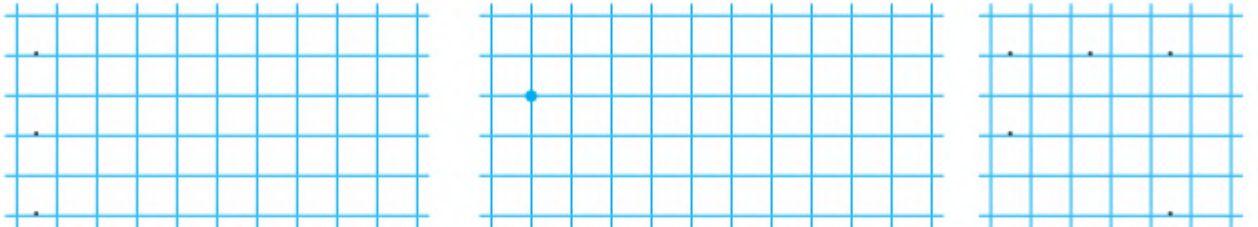

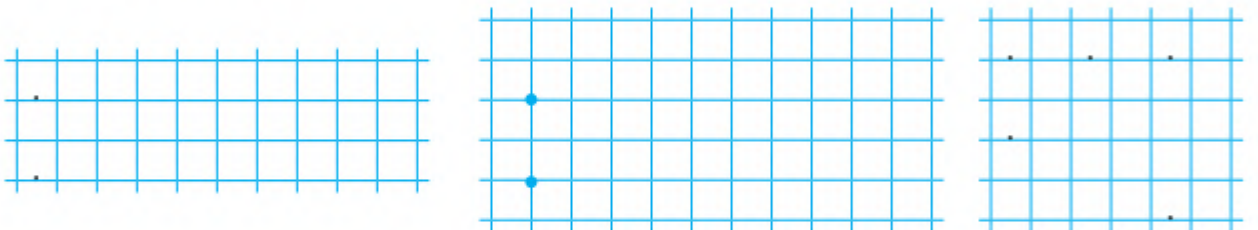
Графічна вправа

3 До кожної задачі виконай короткий запис і схему. Розв'яжи задачі.

- 1) Кіт Кузя запросив гратися 6 мишей, а кіт Мурчун — ще 2. Скільки всього мишей запросили коти?

- 2) Пес Рекс приховав 4 кісточки, а пес Матрос — 7. На скільки більше кісточок приховав Матрос, ніж Рекс?

4 Знайди невідомий компонент або результат дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	10	9		8	10		7	9		10	8		4
Від'ємник	7		3	5		2	5		2	9		3	4
Різниця		8	4		6	3		6	7		6	7	

5 Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних нерівностях.

$7 \bigcirc 2 < 7 \bigcirc 3$

$10 \bigcirc 6 > 8 \bigcirc 6$

$9 \bigcirc 3 > 9 \bigcirc 2$

$3 \bigcirc 2 < 3 \bigcirc 3$

$5 \bigcirc 4 < 5 \bigcirc 4$

$10 \bigcirc 3 > 8 \bigcirc 3$

$6 \bigcirc 3 > 6 \bigcirc 3$

$5 \bigcirc 3 < 5 \bigcirc 2$

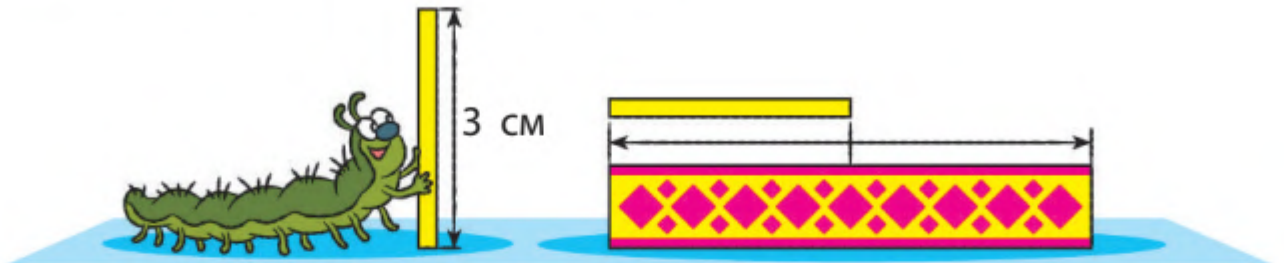
$2 \bigcirc 5 < 2 \bigcirc 7$

6 Є 5 банок місткістю 1 л кожна, 5 банок місткістю 2 л кожна і 2 банки місткістю 3 л кожна. Треба вибрати будь-які 4 банки, щоб налити в них 9 л води, причому банки потрібно наповнити доверху. Банки якої місткості слід узяти?

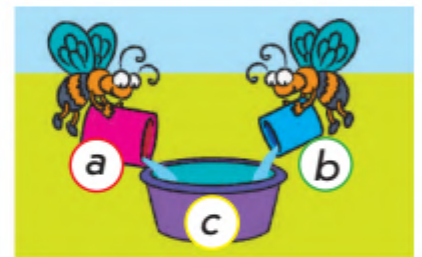
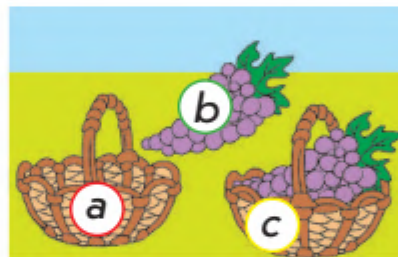
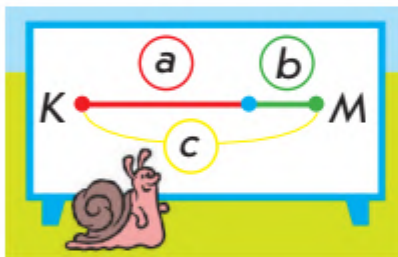
Досліджуємо властивості величин

- ціле
- частина

1 Поясни за малюнком, як за допомогою смужки завдовжки 3 см можна виміряти довжину закладки.

2 Розглянь кожний малюнок. З яких частин складається ціле? З яких відрізків складається цілий відрізок? Що можна сказати про його довжину? про масу кошика з виноградом? про місткість посудини?

$$c = a + b$$

- 1) Довжина відрізка *KM* дорівнює сумі довжин його частин.
- 2) Маса цілого дорівнює сумі мас його частин.
- 3) Місткість великої посудини дорівнює сумі місткостей частин, що її складають.

➤ **Величина цілого дорівнює сумі величин його частин.**

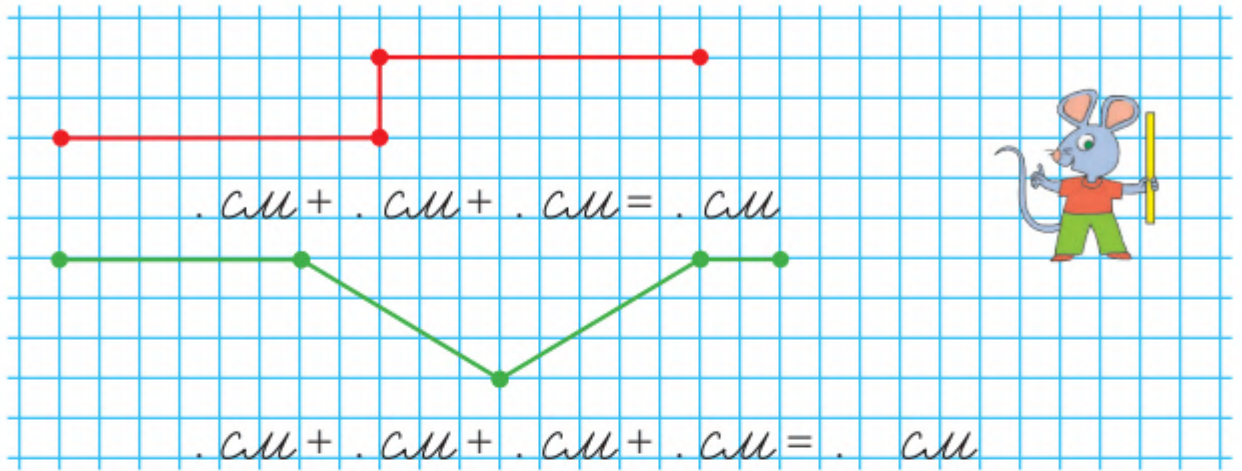
3 Розглянь кожний малюнок. Назви частини цілого. Із чого складається величина цілого в кожному випадку?

4

Визнач довжини ламаних. Запиши відповідні рівності.

5

Прокоментуй ситуацію. Визнач масу цілого торта.

кг + кг = кг

6

Прокоментуй ситуацію. Визнач загальну масу фруктів.

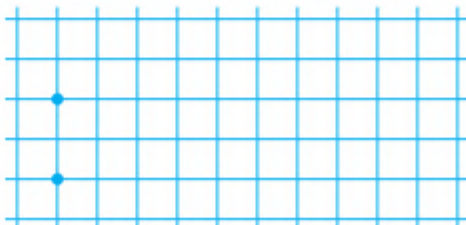

кг + кг = кг

7

Підкресли в тексті задачі ключові слова, обведи числові дані. Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Господиня купила 6 кг яблук і 4 кг бананів. На скільки менше кілограмів бананів, ніж яблук, купила господиня?

Досліджуємо лічильну одиницю «десяток»

➤ десяток

➤ 1 д. = 10 од.

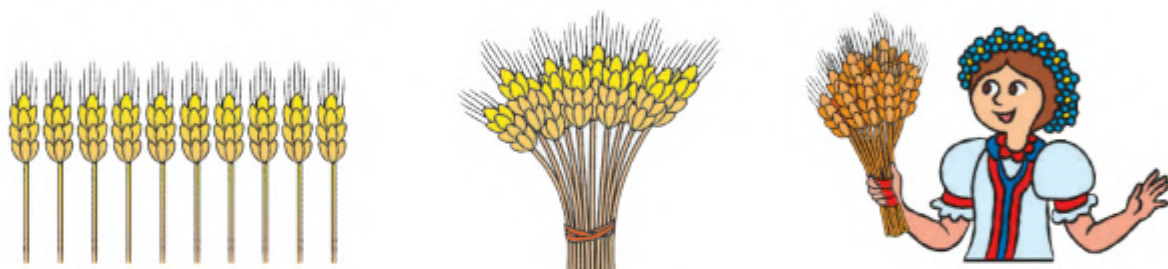
1

З'ясуй, вишень більше чи менше, ніж 10. Як дізнатися, скільки вишень, якщо ми вміємо лічити лише до 10? Полічи кетяги вишень. Скільки вишень на одному кетязі? Чого більше: трійок вишень чи окремих вишень?

2

Оксана назбирала в полі в'язку колосків. Колоски потрібно полічити. Як полічити колоски, якщо Оксана вміє лічити лише до 10?

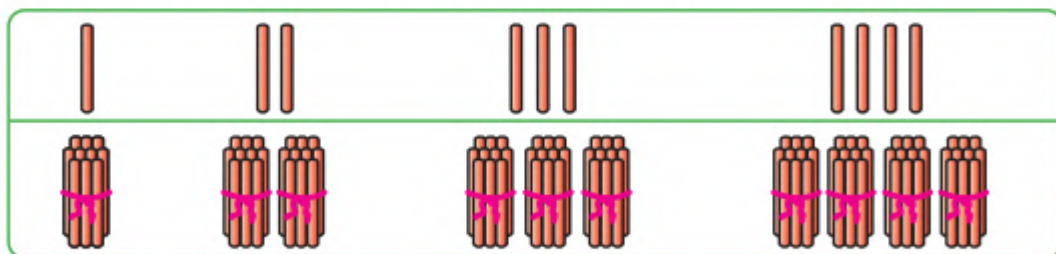

При лічбі предмети зручно групувати десятками.

1 **десяток** складається з **10 одиниць**.

3

1) Полічи палички одиницями; десятками.

2) До малюнка, наведеного вище, учень зробив такий запис:

1	2	3	4
1 д.	2 д.	3 д.	4 д.

Чим відрізняються ці ряди чисел? Чим вони схожі?

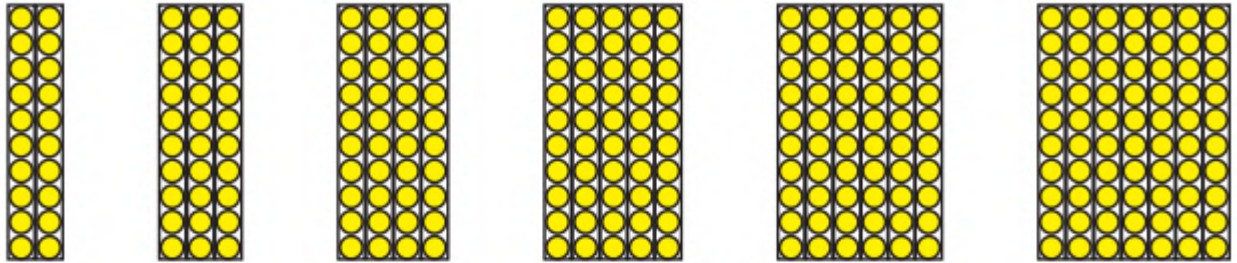

Десятками можна **лічити** предмети так само, як **одиницями**.

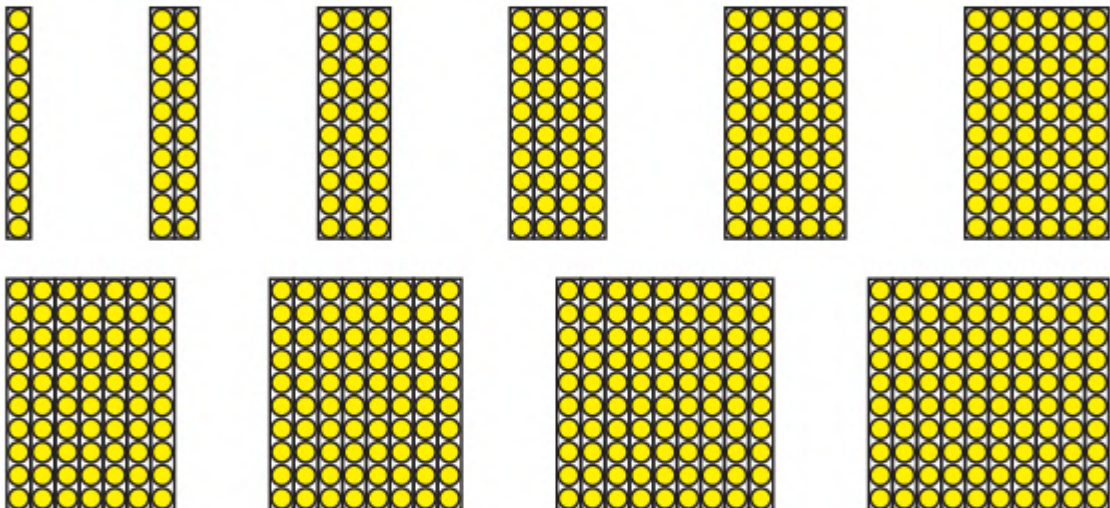

- 4 Обведи синім олівцем 3 десятки кружків-намистинок, зеленим — 5 десятків, а жовтим — 6 десятків.

- 5 Полічи кружки-намистинки десятками.

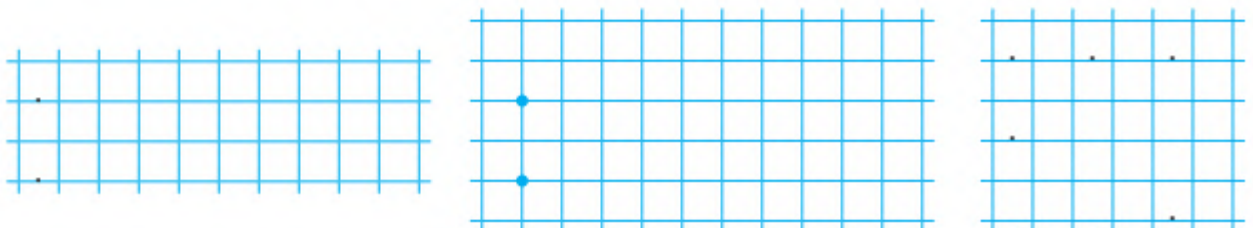
10 одиниць складають 1 десяток.

10 десятків складають 1 сотню.

В одній сотні сто одиниць.

- 6 Підкресли в задачі ключові слова. Обведи числові дані в кружок. Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Для нової загати бобер притягнув 8 вільхових колод, а осикових — на 6 менше. Скільки осикових колод притягнув бобер?

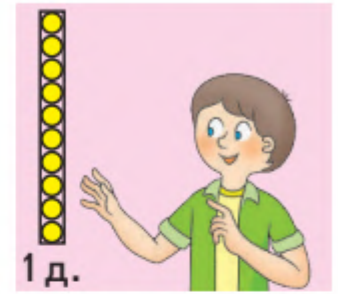
ПОРІВНЮЄМО, ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ДЕСЯТКИ

десятки порівнюють, додають і віднімають так само, як і одиниці

1

Скільки кружків-намистинок у дівчинки? Скільки кружків-намистинок у хлопчика? Чи можна стверджувати, що 1 одиниця й 1 десяток — це те саме? Чому?

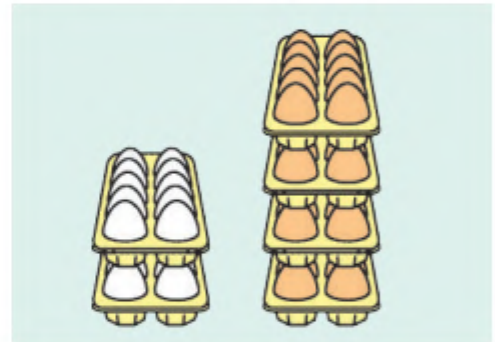
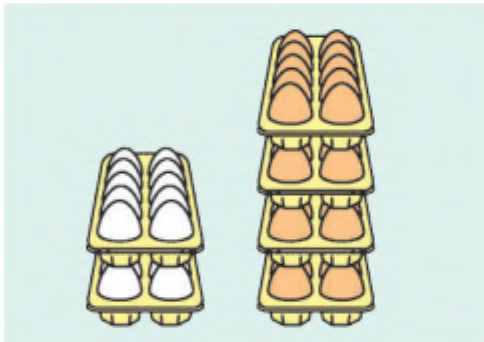
2

Попрацюй із кружками-намистинками.

Полічи кружки-намистинки одиницями. Полічи десятками. На скільки наступне число більше? На скільки попереднє число менше?

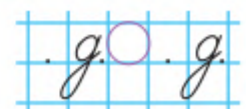
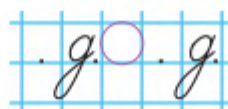
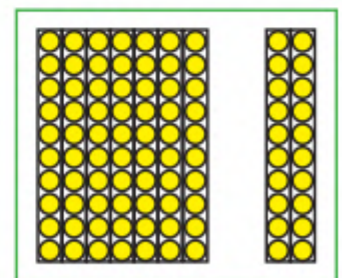
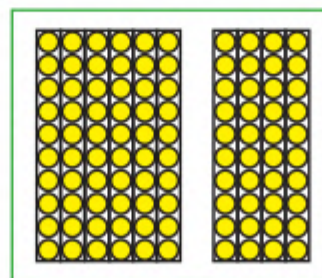
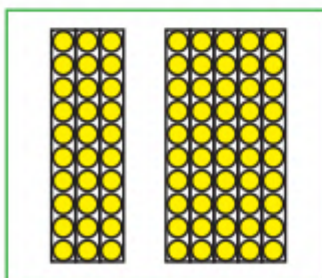
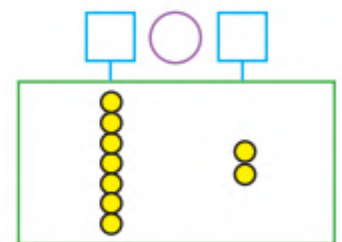
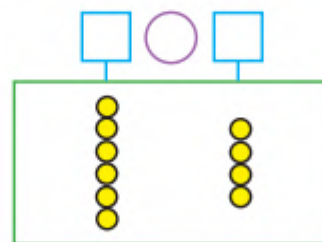
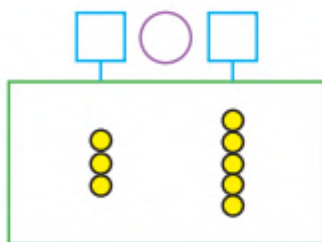
3

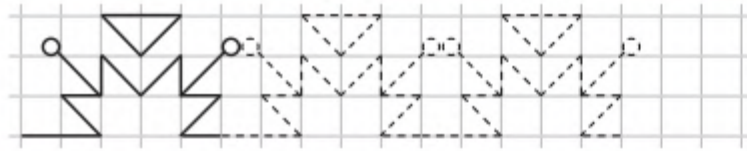
На кожному малюнку полічи яйця десятками. Визнач, яких яєць більше — білих чи коричневих. Обведи більшу кількість яєць лінією.

4

Скільки окремих кружків-намистинок зліва? справа? Порівняй числа. Скільки низок-десятків зліва? справа? Порівняй числа.

Графічна вправа

5

Порівняй числа, подані одиницями; десятками.

$2 \bigcirc 6$

$8 \bigcirc 5$

$6 \bigcirc 4$

$3 \bigcirc 7$

$2 \text{ д.} \bigcirc 6 \text{ д.}$

$8 \text{ д.} \bigcirc 5 \text{ д.}$

$6 \text{ д.} \bigcirc 4 \text{ д.}$

$3 \text{ д.} \bigcirc 7 \text{ д.}$

6

Попрацюй із кружками-намистинками.

7

У кожному стовпчику знайди спочатку значення першого виразу. Поміркуй, як одержаний результат допоможе тобі знайти значення другого виразу. Знайди значення другого виразу в стовпчику.

$2 + 3 = \square$

$7 - 4 = \square$

$5 + 4 = \square$

$2 \text{ д.} + 3 \text{ д.} = \square \text{ д.}$

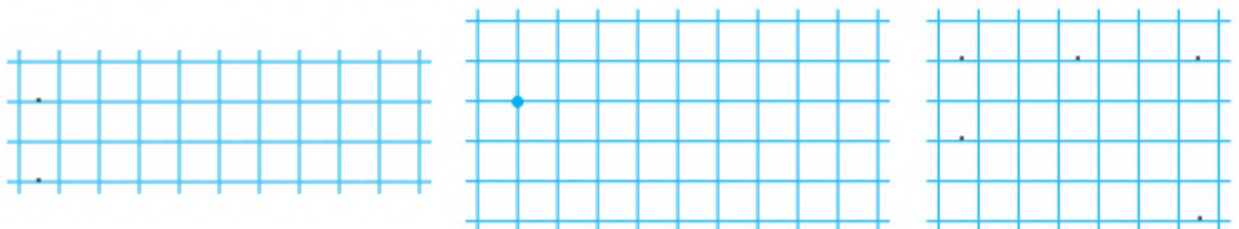
$7 \text{ д.} - 4 \text{ д.} = \square \text{ д.}$

$5 \text{ д.} + 4 \text{ д.} = \square \text{ д.}$

8

Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Дідусь зібрав у лісі 4 десятки грибів. Із них 3 десятки білих грибів, а решта — маслюки. Скільки десятків маслюків зібрав дідусь?

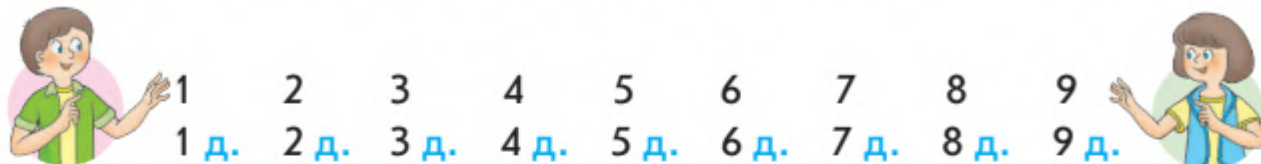

ОДЕРЖУЄМО КРУГЛІ ЧИСЛА. ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО КРУГЛІ ЧИСЛА

➤ **круглі числа:**
10, 20, 30, 40,
50, 60, 70, 80,
90, 100...

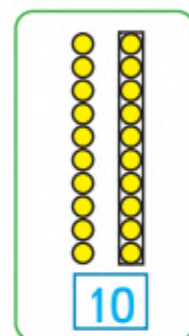
1 Попрацюй із кружками-намистинками. Розглянь записи, які зробили учні. Порівняй числа в кожному рядку; у кожному стовпчику.

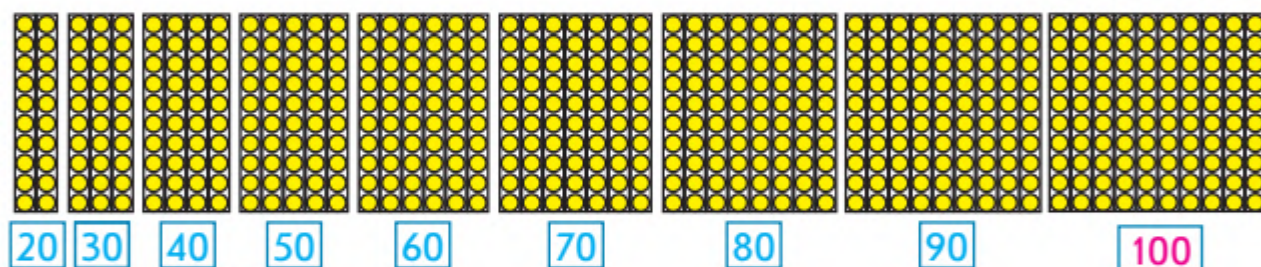
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 д.	2 д.	3 д.	4 д.	5 д.	6 д.	7 д.	8 д.	9 д.

2 Досліди число 10.

- 1) Яка цифра в записі числа показує, що в цьому числі 1 десяток? На якому місці стоїть ця цифра?
- 2) Що позначає в записі числа 10 цифра нуль?

3 Скільки десятків у кожній групі низок? Назви відповідне число. Поясни значення цифр у записі кожного числа. Чим схожі записані числа? Розглянь назви чисел.

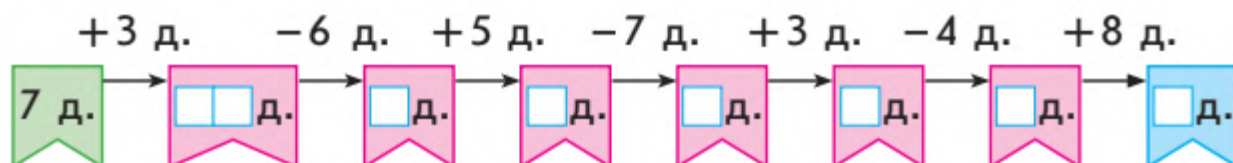

1 д. = 10 десять	6 д. = 60 шістдесят
2 д. = 20 двадцять	7 д. = 70 сімдесят
3 д. = 30 тридцять	8 д. = 80 вісімдесят
4 д. = 40 сорок	9 д. = 90 дев'яносто
5 д. = 50 п'ятдесят	10 д. = 100 сто

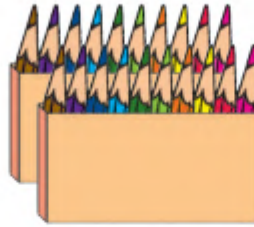
Числа, які **закінчуються нулем**, називають **круглими числами**.

4 Дізнайся, яке число одержимо в результаті виконання ланцюжка дій.

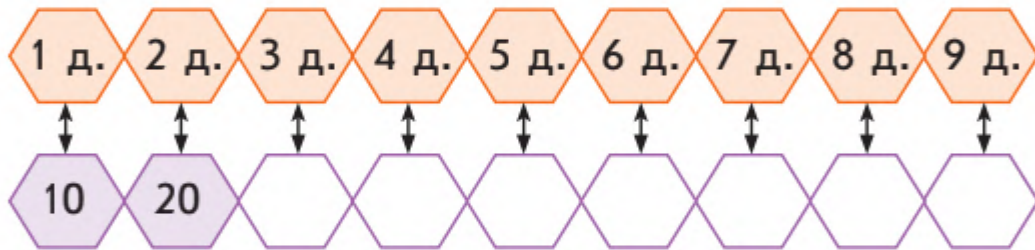

5 Полічи предмети десятками. З'єднай лінією предмети і відповідні числа.

10   20   30   40   50   60

6 Запиши круглі числа. Підкресли в них цифри, які позначають кількість десятків.

7 Порівняй десятки. Порівняй круглі числа. У чому підказка?

2 д. ○ 5 д.
20 ○ 50

8 д. ○ 6 д.
80 ○ 60

8 д. ○ 3 д.
80 ○ 30

3 д. ○ 1 д.
30 ○ 10

9 д. ○ 6 д.
90 ○ 60

4 д. ○ 9 д.
40 ○ 90

8 Порівняй круглі числа, замінивши їх десятками.

70 ○ 50
□ д. ○ □ д.

40 ○ 60
□ д. ○ □ д.

60 ○ 30
□ д. ○ □ д.

9 Знайди значення першого виразу в стовпчику. Знайди значення другого виразу. Яка підказка була в першому виразі?

4 д. + 2 д.
40 + 20

9 д. - 3 д.
90 - 30

2 д. + 6 д.
20 + 60

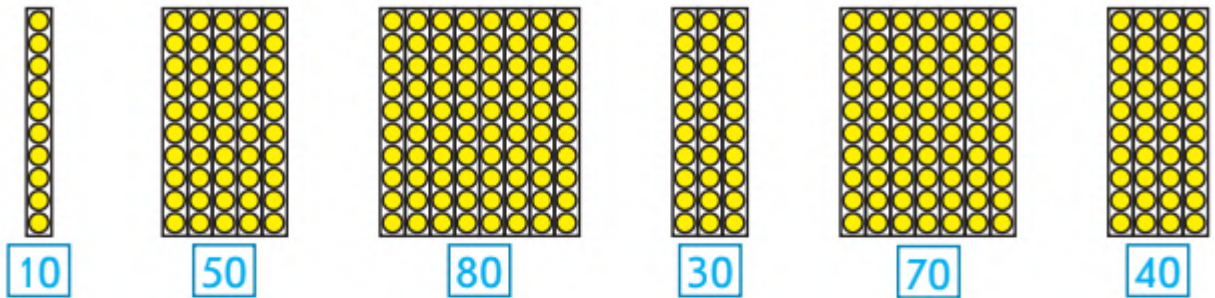
7 д. - 5 д.
70 - 50

ДОСЛІДЖУЄМО ОДИНИЦЮ ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ «ДЕЦИМЕТР»

➤ 1 дм = 10 см

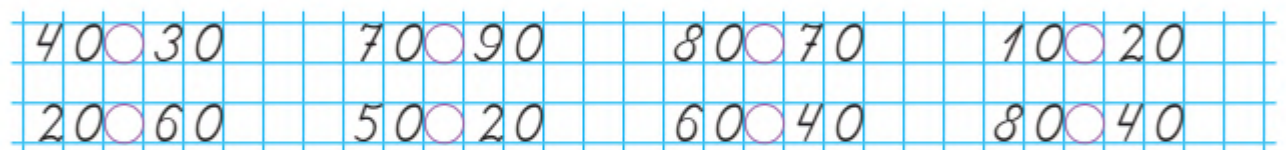
1 Перевір, чи правильно позначено кількість кружків-намистинок числом. Усно склади нерівності із записаними числами.

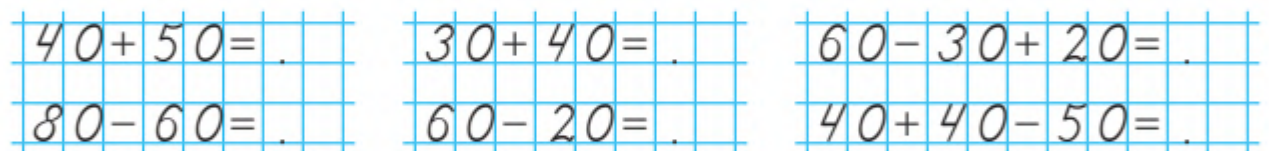
2 Заміни десятки одиницями. Назви одержані круглі числа.

3 д.   7 д.   2 д.   9 д.   4 д.   8 д.   5 д.   1 д.

3 Порівняй числа.

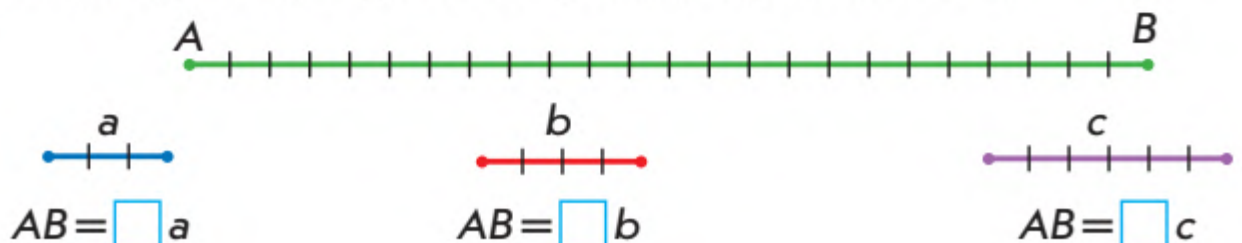
4 Знайди значення виразів.

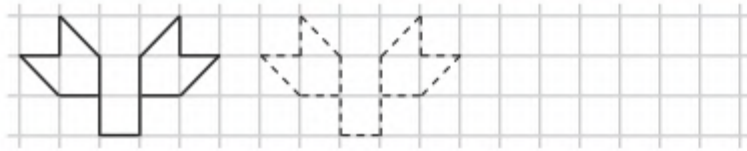

5 Попрацюй із арифметичними штангами.

6 Вимірай довжину відрізка AB різними мірками: a , b , c .

Графічна вправа

- 7** Поміркуй, чи зручно вимірювати довжину ноутбука в сантиметрах. Якщо не зручно, то можна використати більшу одиницю вимірювання довжини, наприклад 10 см.

»» 10 см — це 1 десяток сантиметрів, або 1 дециметр.

- 8** Заміни десятки одиницями; дециметри — сантиметрами.

$$1 \text{ д.} = 10 \text{ од.}$$

$$3 \text{ д.} = \square \square \text{ од.}$$

$$7 \text{ д.} = \square \square \text{ од.}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$$

$$7 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$$

- 9** Заміни одиниці десятками; сантиметри — дециметрами.

$$60 \text{ од.} = 6 \text{ д.}$$

$$30 \text{ од.} = \square \text{ д.}$$

$$90 \text{ од.} = \square \text{ д.}$$

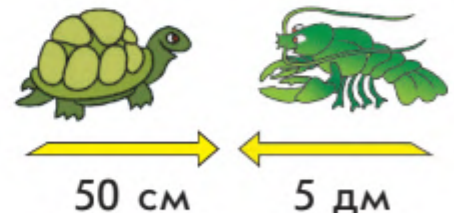
$$60 \text{ см} = 6 \text{ дм}$$

$$30 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

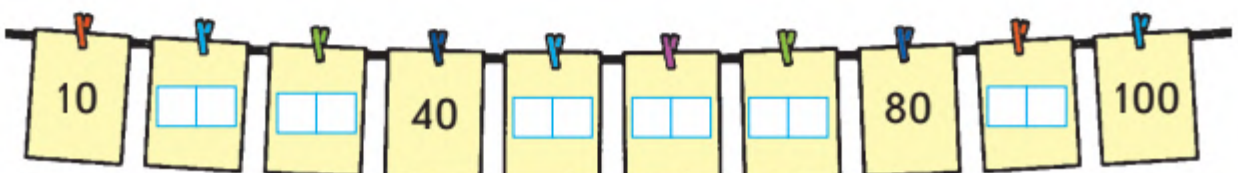
$$90 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

»» Дециметрів стільки, скільки **десятків** у круглому числі.

- 10** Черепаха проповзла 50 см, а рак — 5 дм. Хто з тварин подолав більшу відстань?

- 11** Доповни ряд круглих чисел.

УТВОРЮЄМО ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА

- **одноцифрове** число
- **двоцифрове** число

1

Попрацюй із арифметичними штангами.

2

Поясни, як утворили числа.

Оди-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 11 \\ \hline \end{array}$

Два-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 12 \\ \hline \end{array}$

Три-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 3 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 13 \\ \hline \end{array}$

Чотир-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 14 \\ \hline \end{array}$

П'ят-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 5 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 15 \\ \hline \end{array}$

Шіст-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 6 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 16 \\ \hline \end{array}$

Сім-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 7 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 17 \\ \hline \end{array}$

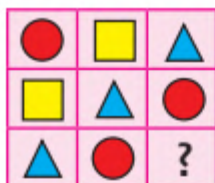

Вісім-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 8 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 18 \\ \hline \end{array}$

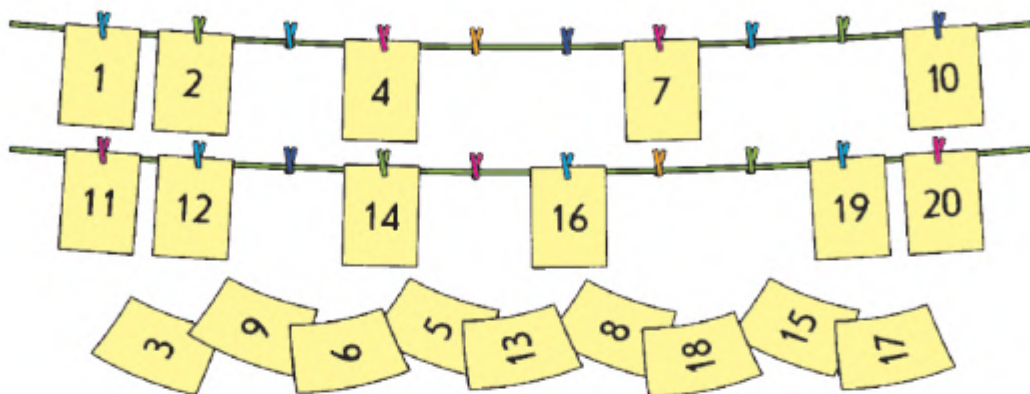

Дев'ят-на-дцять $\begin{array}{|c|} \hline 1 \\ \hline \end{array} \begin{array}{|c|} \hline 9 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{|c|} \hline 19 \\ \hline \end{array}$

3 Подумай, де висіли листочки з числами. За допомогою стрілки «поверни» числа на свої місця.

4 Заміни десятки одиницями; дециметри — сантиметрами.

$8 \text{ д.} = \square \square \text{ од.}$

$3 \text{ д.} = \square \square \text{ од.}$

$4 \text{ д.} = \square \square \text{ од.}$

$8 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$3 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$4 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

5 Заміни одиниці десятками; сантиметри — дециметрами.

$30 \text{ од.} = \square \text{ д.}$

$60 \text{ од.} = \square \text{ д.}$

$20 \text{ од.} = \square \text{ д.}$

$30 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$60 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$

6 Подай величини в сантиметрах; у дециметрах.

$5 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$2 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$4 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

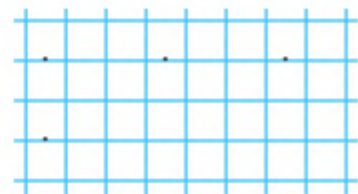
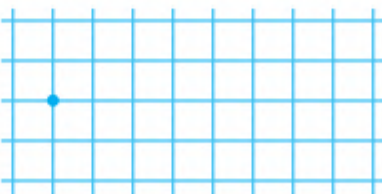
$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$

7 Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Для мавп у зоопарку приготували 70 кг яблук і 30 кг бананів. Скільки всього кілограмів фруктів приготували для мавп?

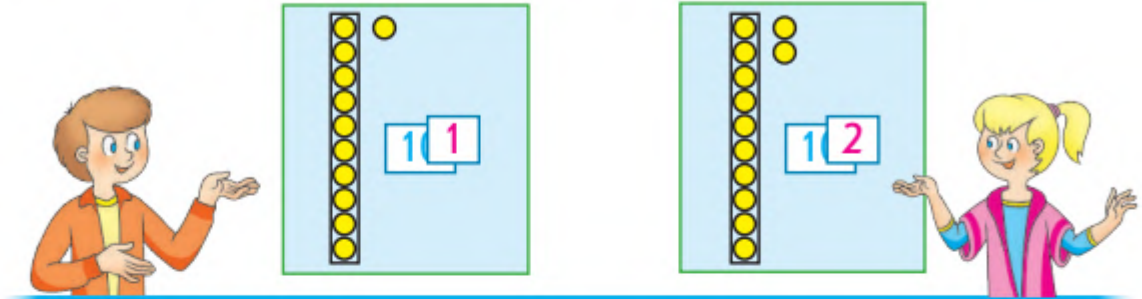
8 Гусениця проповзла по гілці 7 дм, а равлик — 40 см. Хто із тварин подолав меншу відстань? Поясни свою відповідь.

ДОСЛІДЖУЄМО ОДНОЦИФРОВІ ТА ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА

- **одноцифрові** числа
- **двоцифрові** числа

1 Попрацюй із кружками-намистинками.

2 На кожному малюнку відшукай у ряді чисел «зайве».

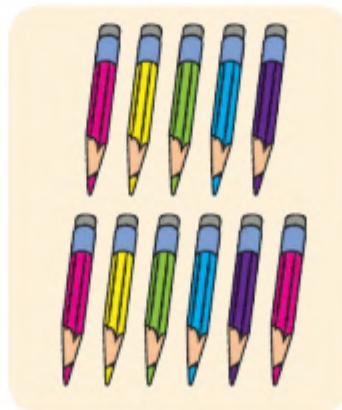
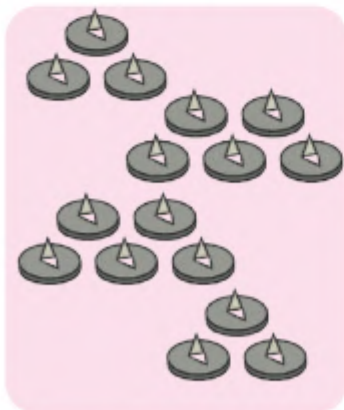

3 Установи, запис якого числа відрізняється від запису решти чисел.

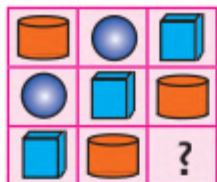
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

➤ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 — **одноцифрові** числа;
10 — **двоцифрове** число.

4 Полічи предмети. З'єднай кожний малюнок із відповідним числом.

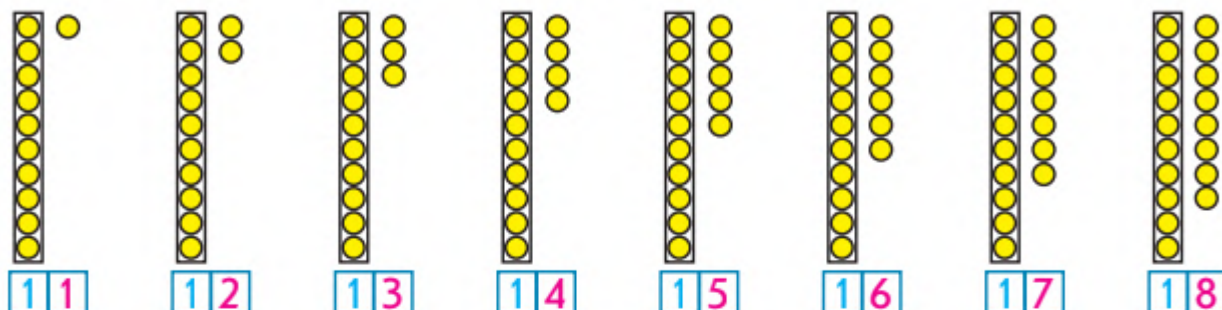

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

5

Поміркуй, як утворилися числа. Доповни записи.

$10 + 1 = 1 \text{ д. і } 1 \text{ од.} = 11$

$10 + 2 = 1 \text{ д. і } \square \text{ од.} = 12$

$10 + 3 = \square \text{ д. і } \square \text{ од.} = 13$

$10 + 4 = \square \text{ д. і } \square \text{ од.} = 14$

$10 + 5 = \dots = 15$

$10 + 6 = \dots = 16$

$10 + 7 = \dots = 17$

$10 + 8 = \dots = 18$

6

Поміркуй, як утворилося кожне число. Доповни істинні рівності.

$10 + \square = 14$

$10 + \square = 11$

$10 + \square = 16$

$10 + \square = 17$

7

Заміни суму числом. Як називають утворені числа?

$10 + 1 = \square \square$

$10 + 6 = \square \square$

$10 + 3 = \square \square$

$10 + 8 = \square \square$

$10 + 5 = \square \square$

$10 + 9 = \square \square$

$10 + 7 = \square \square$

$10 + 2 = \square \square$

8

Порівняй іменовані числа. Скористайся схемами.

$4 \text{ дм} \bigcirc 4 \text{ см}$
 $\downarrow$
 $\square \square \text{ см} \bigcirc 4 \text{ см}$

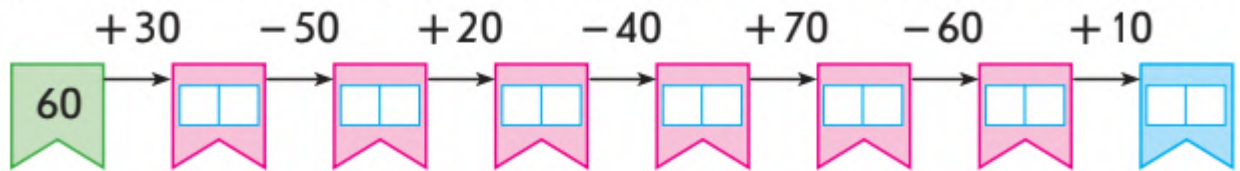
$8 \text{ дм} \bigcirc 8 \text{ см}$
 $\downarrow$
 $\square \square \text{ см} \bigcirc 8 \text{ см}$

$30 \text{ см} \bigcirc 3 \text{ дм}$
 $\downarrow$
 $\square \text{ дм} \bigcirc 3 \text{ дм}$

ЗАПISУЄМО ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА

- розряд **десятків**
- розряд **одиниць**

1 Дізнайся, яке число одержимо в результаті виконання ланцюжка дій.

2 Порівняй числа в кожному рядку; у кожному стовпчику.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	12	13	14	15	16	17	18	19

3 Що позначає цифра ліворуч у записі двоцифрового числа? Що позначає цифра праворуч?

Десятки й одиниці — це розряди.

4 Прочитай числа, записані в таблицях розрядів.

Десятки	Одиниці
1	5
	6
1	6
1	1

Десятки	Одиниці
1	0
2	0
8	0
	4

5 Полічи об'єкти на кожному малюнку. Обведи відповідне число. Запиши це число в таблицю розрядів.

11   12   13

д.	од.

13   14   15

д.	од.

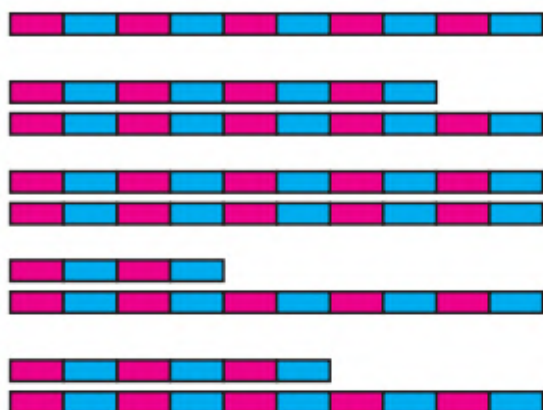
12   13   14

д.	од.

Міркуємо логічно

6 Які числа відповідають кількості смужок на арифметичних штангах? Визнач, скільки в кожному числі десятків і скільки одиниць. Запиши числа в таблицю розрядів.

д.	од.

7 Запиши в таблицю розрядів:

- числа, які містять:
  - 1 десяток і 5 одиниць;
  - 1 десяток і 1 одиницю;
  - 1 десяток і 7 одиниць;
  - 7 одиниць;
  - 1 десяток і 9 одиниць.
- числа: тринадцять, шістнадцять.

д.	од.

8 Запиши числа: чотирнадцять, три, дванадцять, вісімнадцять.

9 Попрацюй із кружками-намистинками.

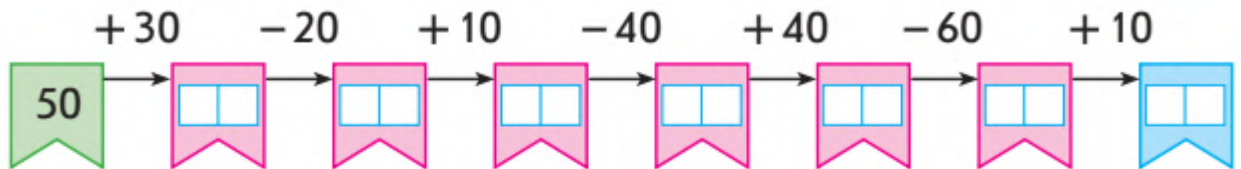
Чим схожі подані числа? Якщо можеш, усно продовж ряд чисел.

ЗАПИСУЄМО ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА

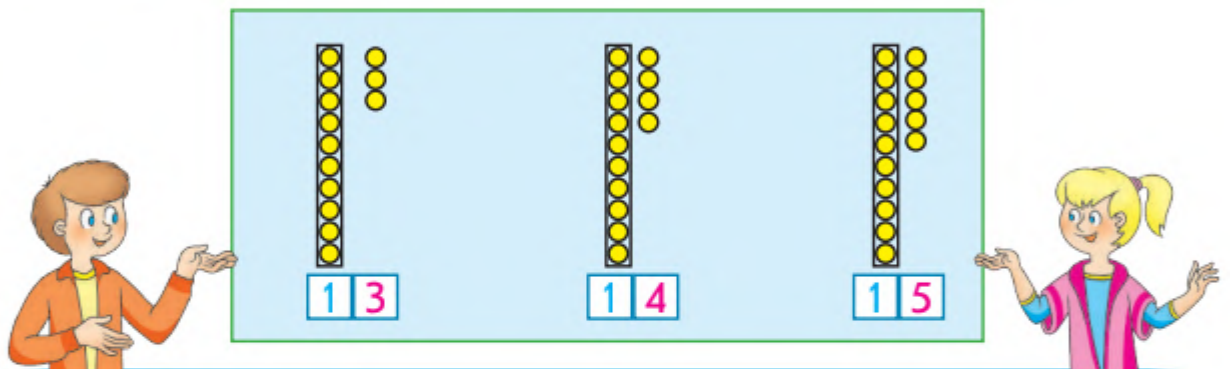
1

Дізнайся, яке число одержимо в результаті виконання ланцюжка дій.

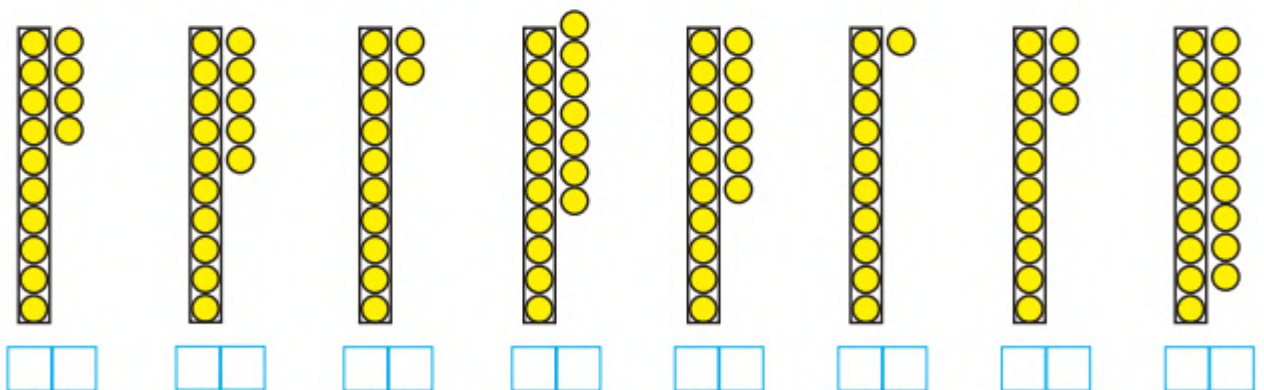
2

Попрацюй із кружками-намистинками.

3

Запиши число, проілюстроване на кожному малюнку кружками-намистинками.

4

Прочитай числа. Скільки в кожному числі десятків і скільки одиниць? Яке число найбільше? найменше?

5

Прочитай числа, записані в таблицях розрядів.

Десятки	Одиниці
1	8
1	2
1	4
1	0

Десятки	Одиниці
1	9
1	7
1	1
1	5

6

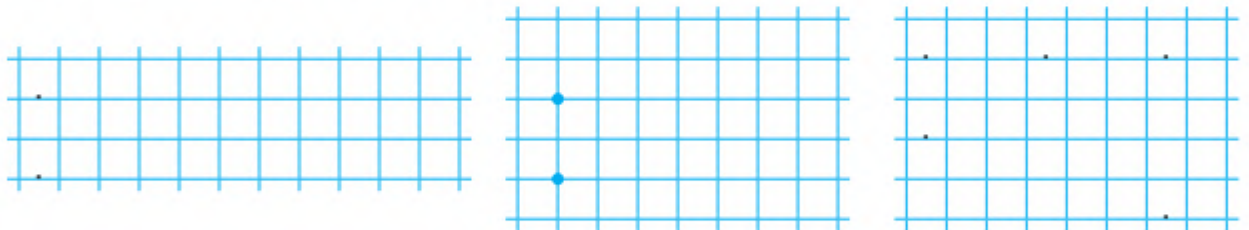
Запиши числа: дев'ятнадцять, дванадцять, п'ятнадцять, сімнадцять, дев'ять, чотирнадцять, вісімнадцять, десять, тринадцять.

7

Розв'яжи задачу.

Діти зробили 50 паперових стаканчиків, а конвертів — на 30 менше. Скільки конвертів зробили діти?

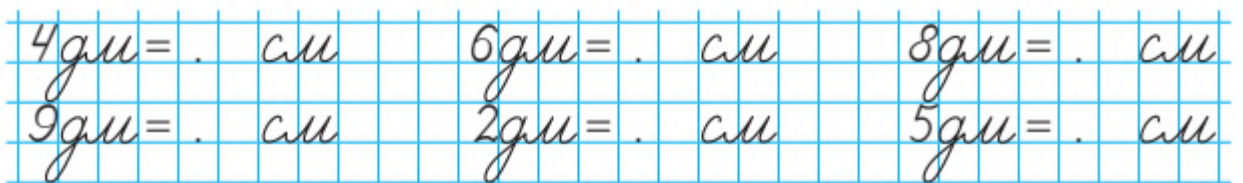
8

Знайди невідомий компонент або результат дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	10	9		8	10		7	9		10	8		4	10
Від'ємник	7		3	5		2	5		2	9		3	4	8
Різниця		8	4		6	3		6	7		6	7		

9

Запиши величини в сантиметрах; у дециметрах.

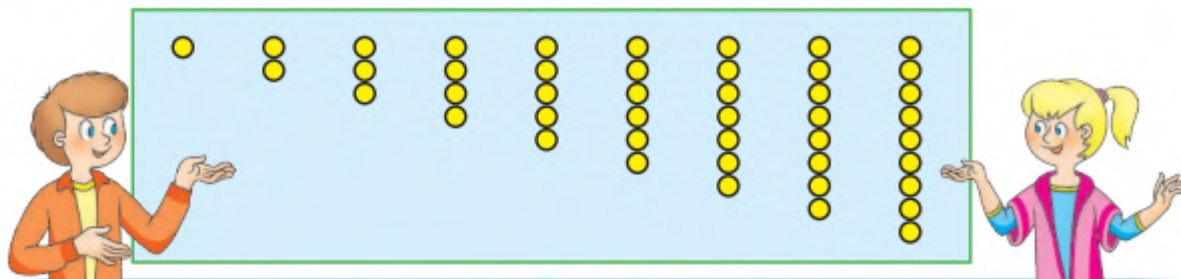

ЗАПИСУЄМО ЧИСЛА ПЕРШОЇ СОТНІ

найбільше
одноцифрове число

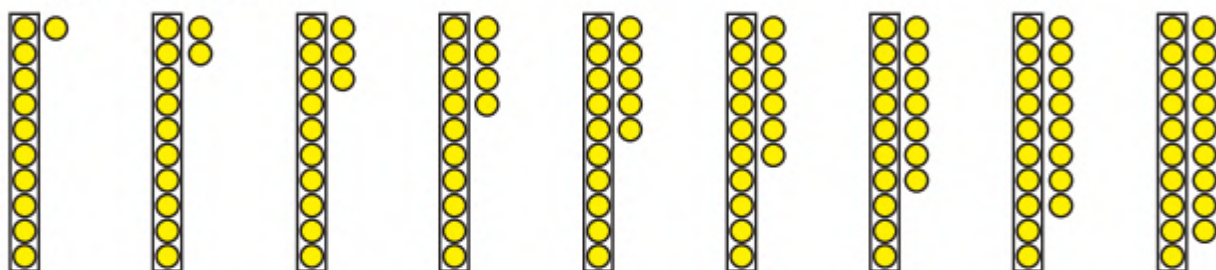
1

Попрацюй із кружками-намистинками.

2

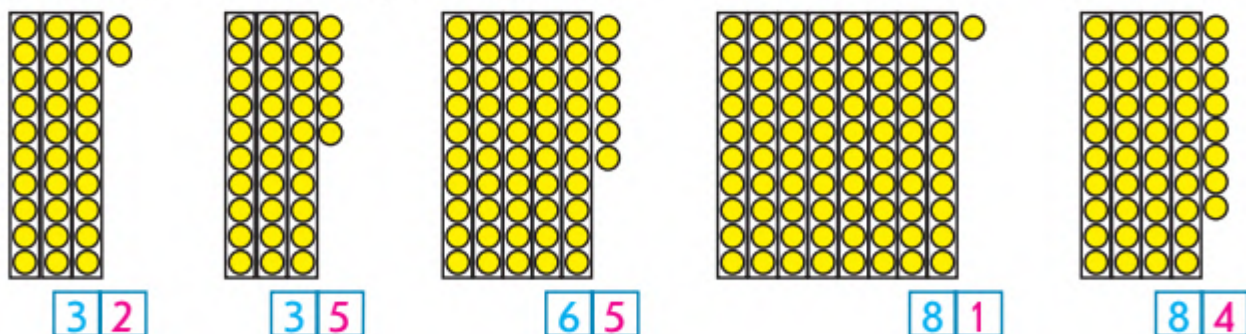
- 1) Полічи окремі намистинки. Назви найбільше одноцифрове число.
- 2) Утвори числа з низки-десятка й окремих намистинок-одиниць. Познач їх кількість картками з числами. Назви та запиши числа другого десятка.

- 3) Утвори числа із двох низок-десятків і окремих намистинок-одиниць. Числа якого десятка утворили? Як утворити числа четвертого десятка?

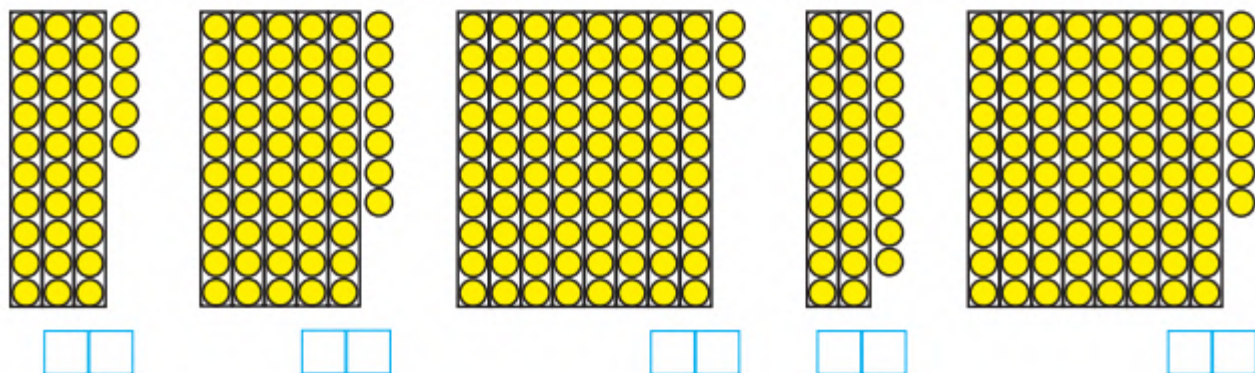
3

Перевір, чи правильно позначено кількість намистинок картками з числами. Усно виправ помилки.

4

Запиши числа, які відповідають кількості кружків-намистинок.

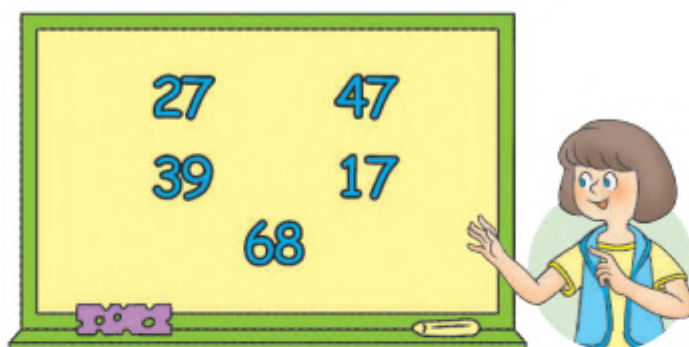

Міркуємо логічно

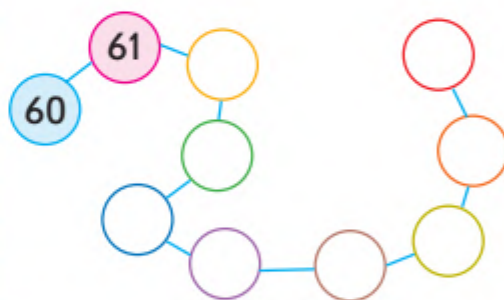
5 Розглянь таблицю чисел «Сотня» на с. 97. Що спільне в числах кожного рядка? кожного стовпчика? Що відмінне?

6 Перевір, чи правильно Софійка записала числа: двадцять сім, сімдесят чотири, дев'яносто три, сімнадцять, шістдесят вісім. Поясни свою відповідь.

7 Продовж числові ряди.

1	2	3	4	.	.
11	12	13	.	.	.
21	22	23	.	.	.
31	32	33	.	.	.

8 Зустрілися троє друзів — Іванюк, Петренко і Миколаєнко. Прочитай, про що вони говорять, і визнач, як звать кожного хлопчика.

— Цікаво, але наші імена — Іван, Петро та Микола — ні в кого з нас не «збігаються» із прізвищами!

— Правду кажеш, Петре! Ось моє прізвище — Миколаєнко, а звать мене...

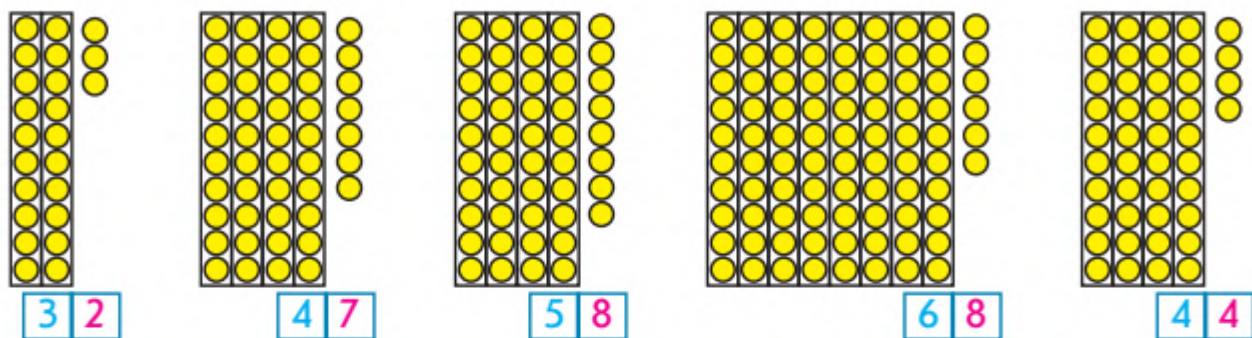

ПОРІВНЮЄМО ЧИСЛА В МЕЖАХ 100

іменовані числа

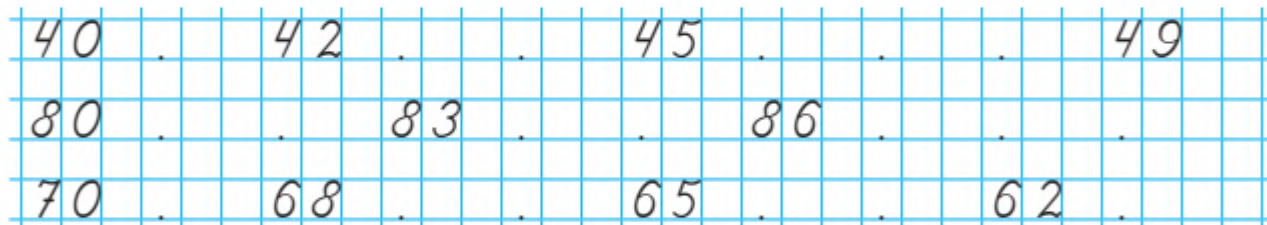
1 Перевір, чи правильно Оля позначила кількість кружків-намистинок картками з числами. Якщо є помилки, виправ їх.

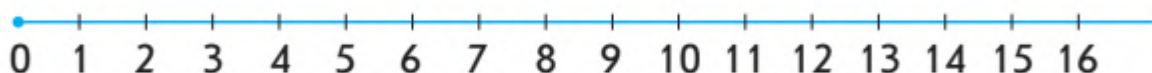
2 Запиши попереднє та наступне числа до поданого.

3 Доповни числові ряди.

4 Розглянь числовий промінь. Порівняй числа за їх розташуванням на числовому промені.

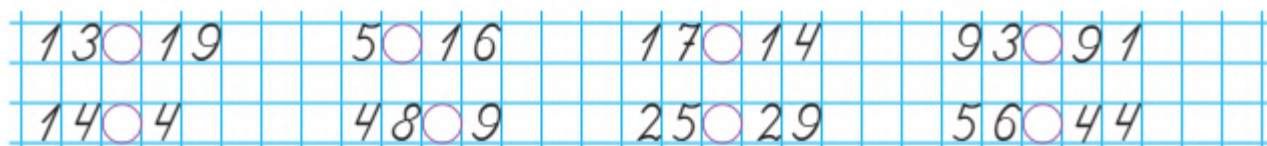

5 ○ 8	7 ○ 4	13 ○ 3	14 ○ 9
4 ○ 12	11 ○ 15	16 ○ 0	6 ○ 16

Спробуй міркувати так само при порівнянні двоцифрових чисел.

24 ○ 28	40 ○ 12	56 ○ 54	87 ○ 83
23 ○ 32	28 ○ 98	44 ○ 49	65 ○ 62

5 Порівняй числа за їх розташуванням на числовому промені.

2 7

2 4

7 2

?

2 4 7

Міркуємо логічно

- 6 Порівняй числа. Які числа менші — одноцифрові чи двоцифрові? Зроби висновок.

4	○	12
27	○	9
7	○	43

Будь-яке **одноцифрове** число **менше** від будь-якого **двоцифрового**.
Будь-яке **двоцифрове** число **більше** за будь-яке **одноцифрове**.

- 7 Прочитай пари чисел. З'ясуй, чим схожі й чим відрізняються числа в парах. Усно склади пари чисел, подібні до поданих.

15 і 51

71 і 17

12 і 21

81 і 18

91 і 19

14 і 41

61 і 16

13 і 31

- 8 Порівняй двоцифрові числа на основі їх розрядного складу.

27 ○ 19

48 ○ 36

54 ○ 58

78 ○ 92

30 ○ 32

26 ○ 28

47 ○ 62

84 ○ 82

Пам'ятка

Щоб порівняти двоцифрові числа, слід:

- 1) **визначити кількість десятків** у кожному числі;
- 2) **порівняти кількість десятків**: більше те число, у якого десятків більше; менше те, у якого десятків менше;
- 3) якщо **десятків порівну**, то визначити **кількість одиниць** у кожному числі;
- 4) **порівняти кількість одиниць**: більше те число, у якого одиниць більше; менше те, у якого одиниць менше.

- 9 Впиши в клітинки таке число, щоб одержати істинну нерівність. Поцікався, які числа вставили інші учні та учениці.

15 > 37 > 59 < 15 < 37 < 59 >

- 10 Порівняй іменовані числа.

5 дм ○ 7 дм

25 см ○ 30 см

7 дм ○ 70 см

40 л ○ 50 л

15 кг ○ 40 кг

12 л ○ 17 л

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО НА ОСНОВІ СКЛАДУ ЧИСЕЛ ДРУГОГО ДЕСЯТКА

$10 + 7 = 17$
 $17 - 7 = 10$
 $17 - 10 = 7$

1 Визнач, скільки в кожному числі десятків і скільки одиниць.

36 17 58 22 40 84 63 97

2 Попрацюй з арифметичними штангами.

 $10 + 3 = 13$

 $10 + 5 = 15$

 $10 + 2 = 12$

3 Знайди значення виразів, міркуючи за зразком.

$10 + 7 = 1 \text{ д. } 7 \text{ од.} = 17$

$10 + 7 = 17$

$10 + 3 = \dots$ $10 + 1 = \dots$ $10 + 6 = \dots$
 $10 + 9 = \dots$ $10 + 8 = \dots$ $10 + 2 = \dots$
 $10 + 5 = \dots$ $10 + 4 = \dots$ $10 + 7 = \dots$

4 Попрацюй з арифметичними штангами.

 $14 - 4 = 10$

 $16 - 6 = 10$

 $15 - 5 = \square$

5 Знайди значення виразів, міркуючи за зразком.

$15 - 5 = 1 \text{ д. } 5 \text{ од.} - 5 \text{ од.} = 1 \text{ д.} = 10$

$15 - 5 = 10$

$13 - 3 = \dots$ $11 - 1 = \dots$ $16 - 6 = \dots$
 $19 - 9 = \dots$ $18 - 8 = \dots$ $12 - 2 = \dots$

1 0

1 5

5 1

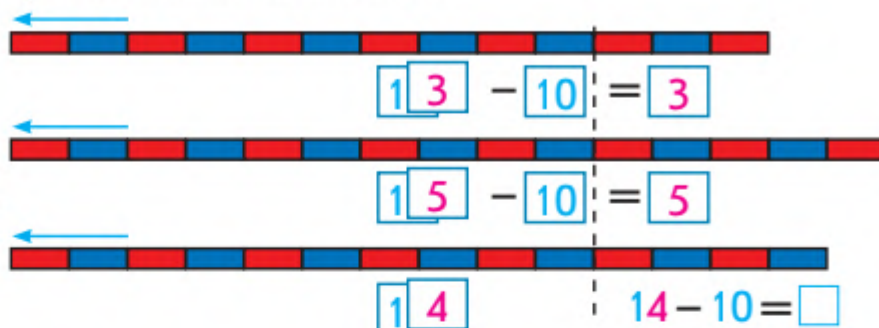
?

0 1 5

Міркуємо логічно

6

Попрацюй з арифметичними штангами.

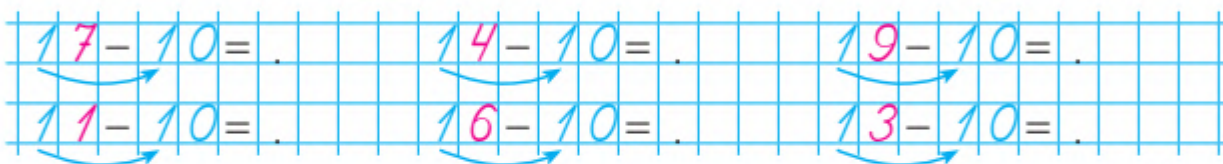

7

Знайди значення виразів за зразком.

$$18 - 10 = 1 \text{ д. } 8 \text{ од.} - 1 \text{ д.} = 8 \text{ од.} = 8$$

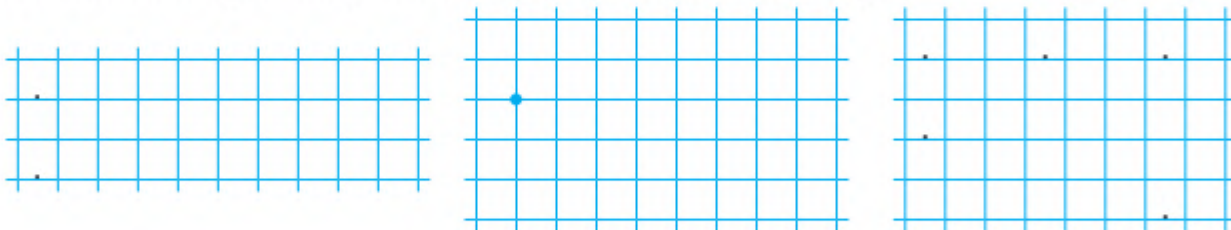
$$18 - 10 = 8$$

8

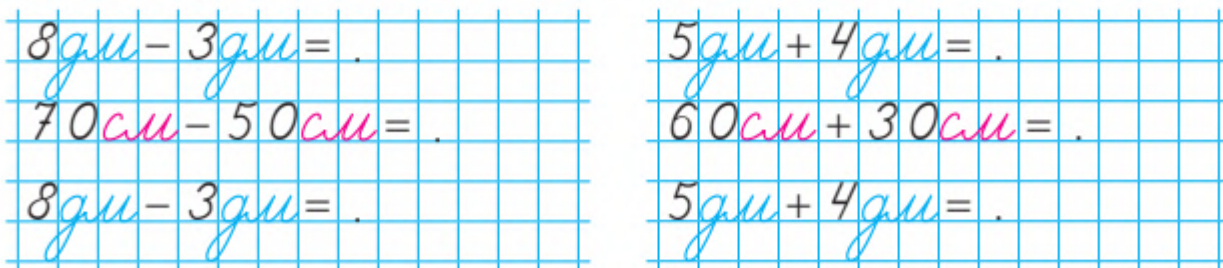
Виконай короткий запис задачі, розв'яжи її.

Павук за день сплів 70 см павутини. З них 40 см — до обіду, а решту — після обіду. Скільки сантиметрів павутини сплів павук після обіду?

9

Виконай арифметичні дії з іменованими числами.

10

Встав такі знаки арифметичних дій, щоб одержати істинні рівності.

$$70 \bigcirc 30 \bigcirc 20 = 80$$

$$70 \bigcirc 30 \bigcirc 20 = 20$$

$$40 \bigcirc 10 \bigcirc 50 = 80$$

$$40 \bigcirc 10 \bigcirc 50 = 0$$

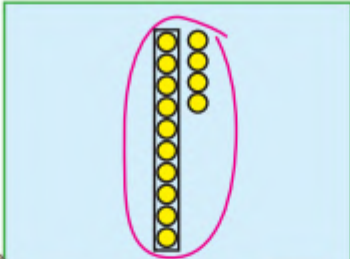

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО НА ОСНОВІ СКЛАДУ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

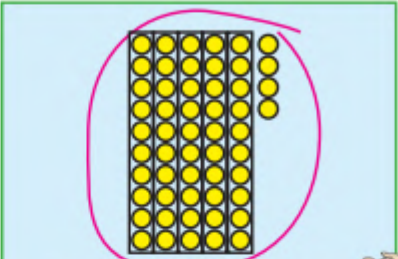
- > $60 + 4 = 64$
- > $64 - 4 = 60$
- > $64 - 60 = 4$

1

Попрацюй із кружками-намистинками.

$$\boxed{10} + \boxed{4} = \boxed{14}$$

$$\boxed{50} + \boxed{4} = \boxed{54}$$

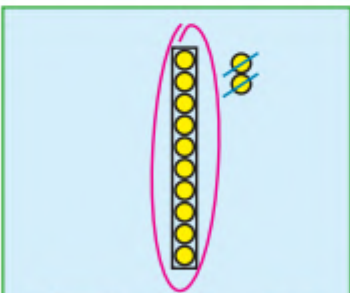
2

Знайди значення сум за схемами.

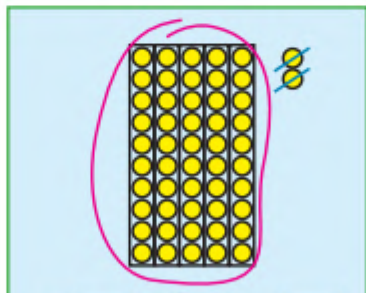
$10 + 3 = \dots$	$30 + 2 = \dots$	$90 + 4 = \dots$
$10 + 7 = \dots$	$10 + 5 = \dots$	$10 + 8 = \dots$
$20 + 7 = \dots$	$50 + 2 = \dots$	$60 + 1 = \dots$
$40 + 3 = \dots$	$80 + 6 = \dots$	$40 + 8 = \dots$

3

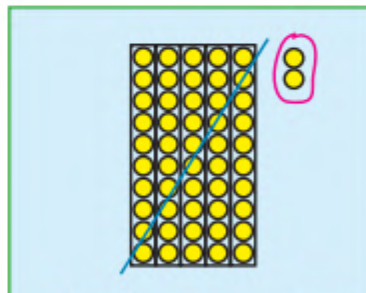
Попрацюй із кружками-намистинками.

$$\boxed{12} - \boxed{2} = \boxed{10}$$

$$\boxed{52} - \boxed{2} = \boxed{50}$$

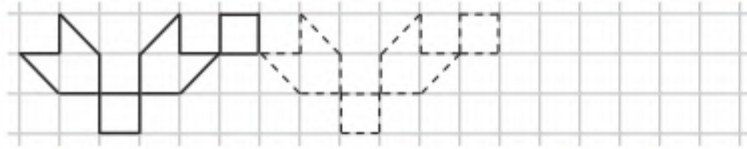

$$\boxed{52} - \boxed{50} = \boxed{2}$$

Якщо від двоцифрового числа відняти його одиниці, то залишаться десятки одиниці.

4

Знайди значення різниць за схемами.

$16 - 6 = .$	$18 - 8 = .$	$15 - 5 = .$
$26 - 6 = .$	$78 - 8 = .$	$65 - 5 = .$
$19 - 10 = .$	$12 - 10 = .$	$17 - 10 = .$
$59 - 50 = .$	$32 - 30 = .$	$87 - 80 = .$

5

Знайди значення виразів хоча б в одному зі стовпчиків.

$19 - 10 = .$	$51 - 50 = .$	$26 - 20 = .$
$15 - 5 = .$	$38 - 30 = .$	$62 - 2 = .$
$47 - 40 = .$	$74 - 4 = .$	$97 - 90 = .$
$63 - 3 = .$	$19 - 9 = .$	$40 + 5 = .$
$86 - 6 = .$	$80 + 4 = .$	$83 - 3 = .$

6

Знайди значення виразів. Що спільне у виразах кожного стовпчика?

$70 + 3 = \square\square$

$20 + 8 = \square\square$

$50 + 6 = \square\square$

$73 - 3 = \square\square$

$28 - 8 = \square\square$

$56 - 6 = \square\square$

$73 - 70 = \square$

$28 - 20 = \square$

$56 - 50 = \square$

7

Встав такі числа, щоб утворились істинні рівності.

$37 - \square = 30$

$90 + \square = 93$

$56 - \square\square = 6$

$\square\square + 4 = 74$

$73 - \square = 70$

$98 - \square\square = 8$

$\square\square - 40 = 2$

$50 + \square = 51$

$\square\square - 7 = 30$

8

Накресли два відрізки: перший відрізок завдовжки 1 дм, а другий — коротший від нього. Запиши довжини відрізків.

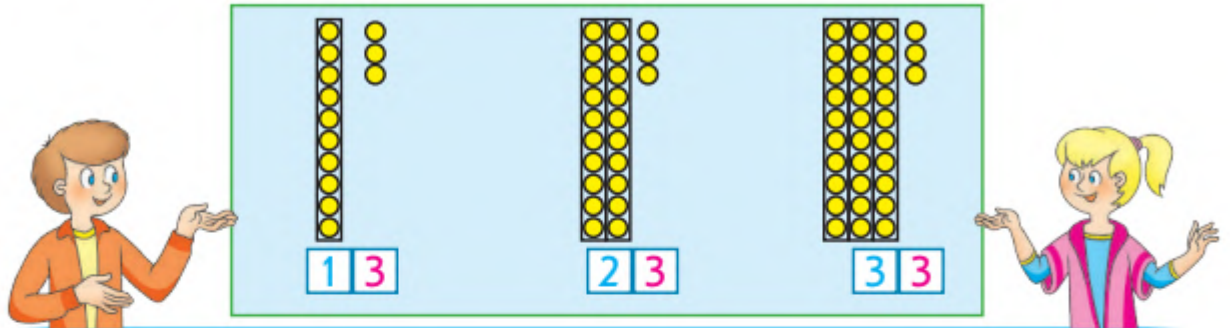

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО НА ОСНОВІ СКЛАДУ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

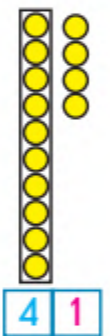
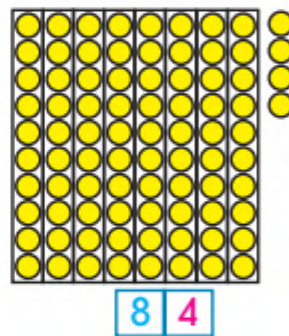
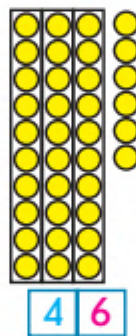
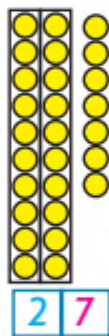
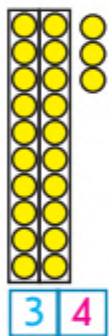
1

Попрацюй із кружками-намистинками.

2

Перевір, чи правильно Олена позначила кількість кружків-намистинок картками з числами. Якщо є помилки, виправ їх. Назви склад кожного числа.

3

Запиши числа. У записі кожного числа підкресли одиниці однією рисою, а десятки — двома.

Тридцять шість, вісімнадцять, сорок дев'ять, двадцять п'ять, тринадцять, сімдесят, шістдесят два, одинадцять.

4

Згадай взаємозв'язок арифметичних дій додавання і віднімання. Знайди значення сум. З кожної рівності на додавання склади по дві рівності на віднімання.

$$\begin{array}{r} 10 + 6 = \dots \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 70 + 5 = \dots \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 90 + 2 = \dots \\ \hline \end{array}$$

5

Знайди значення виразів.

$10 + 4 = .$	$30 + 4 = .$	$70 + 8 = .$
$14 - 4 = .$	$34 - 4 = .$	$78 - 8 = .$
$14 - 10 = .$	$34 - 30 = .$	$78 - 70 = .$

6

Знайди значення виразів.

$17 - 10 = .$	$49 - 40 = .$	$69 - 60 = .$
$13 - 3 = .$	$50 + 7 = .$	$70 + 8 = .$
$10 + 2 = .$	$56 - 50 = .$	$24 - 4 = .$
$78 - 8 = .$	$54 - 4 = .$	$70 + 1 = .$

7

Встав такі пропущені числа, щоб утворились істинні рівності.

$72 - \square = 70$

$60 + \square = 65$

$86 - \square = 6$

$\square + 4 = 54$

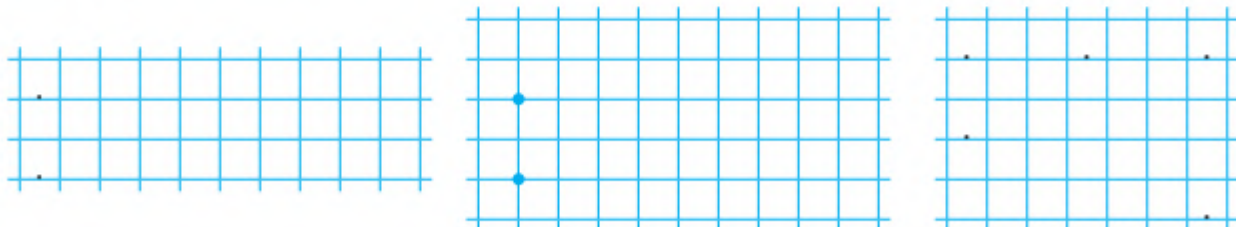
$83 - \square = 80$

$38 - \square = 8$

8

Розв'яжи задачу.

Сорока назбирала 12 жовтих намистин і 10 червоних. На скільки більше в сороки жовтих намистин, ніж червоних?

9

Порівняй іменовані числа.

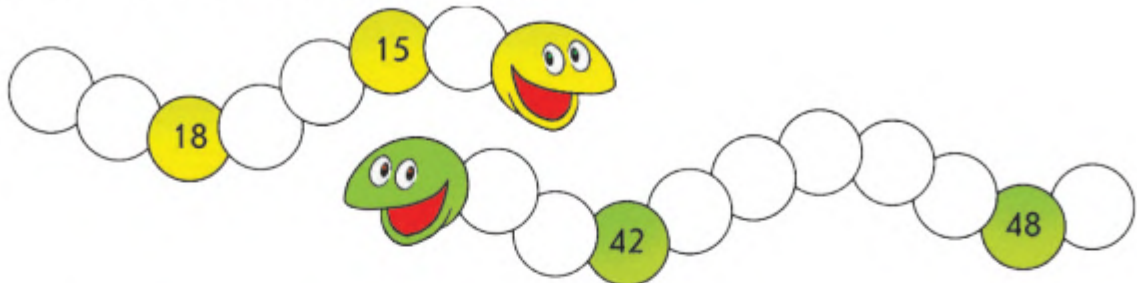
$4\text{ см} \bigcirc 4\text{ дм}$	$5\text{ дм} \bigcirc 30\text{ см}$	$6\text{ дм} \bigcirc 70\text{ см}$
$6\text{ дм} \bigcirc 60\text{ см}$	$80\text{ см} \bigcirc 9\text{ см}$	$30\text{ см} \bigcirc 6\text{ дм}$

➤➤ ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛО 1

➤ складене іменоване число

➤ 43 см = 4 дм 3 см

1 Доповни числові послідовності.

2 Згадай, як можна міркувати, щоб додати 1; відняти 1. Усно знайди значення виразів.

$7 + 1$

$10 - 1$

$6 + 1$

$4 - 1$

$9 + 1$

3 Знайди значення першого виразу в стовпчику. Поміркуй, як цей результат допоможе знайти значення решти виразів у стовпчику. Обчисли.

$3 + 1 = 4$

$8 - 1 = 7$

$10 - 1 = \square$

$9 + 1 = \square\square$

$13 + 1 = 14$

$18 - 1 = 17$

$20 - 1 = \square\square$

$49 + 1 = \square\square$

$53 + 1 = 54$

$38 - 1 = 37$

$40 - 1 = \square\square$

$89 + 1 = \square\square$

4 Знайди значення виразів.

$14 + 1 = .$	$43 - 1 = .$	$80 + 1 = .$
$23 - 1 = .$	$69 + 1 = .$	$79 - 1 = .$
$30 + 1 = .$	$96 - 1 = .$	$28 + 1 = .$

5 Встав пропущений знак арифметичної дії в істинних рівностях.

$26 \bigcirc 1 = 27$

$77 \bigcirc 1 = 78$

$45 \bigcirc 1 = 46$

$90 \bigcirc 1 = 89$

$47 \bigcirc 1 = 46$

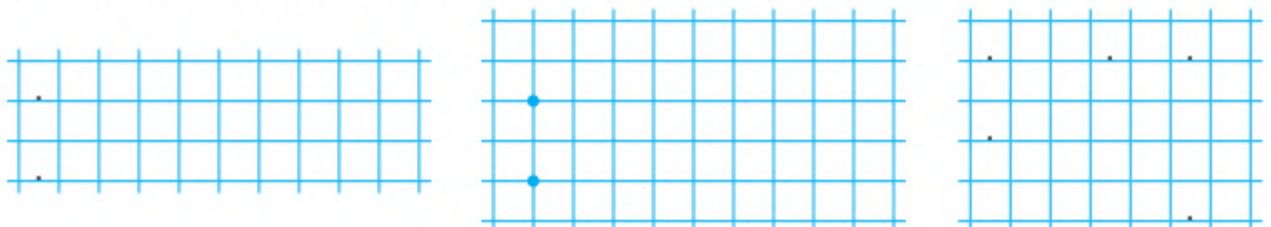
$34 \bigcirc 1 = 33$

$81 \bigcirc 1 = 80$

$49 \bigcirc 1 = 50$

6 Розв'яжи задачу.

В Іринки є стрічка завдовжки 20 см, а в Марини — на 1 см довша. Якої довжини стрічка в Марини?

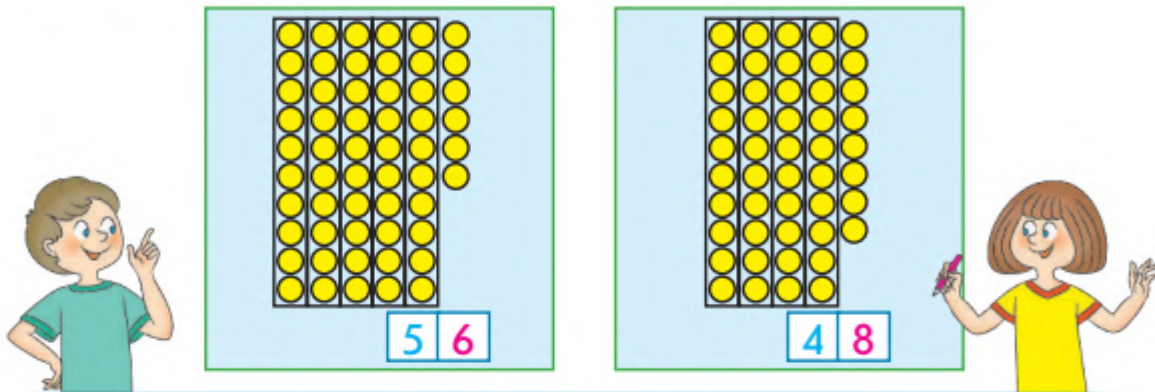
ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ

сума розрядних доданків

$$45 = 40 + 5$$

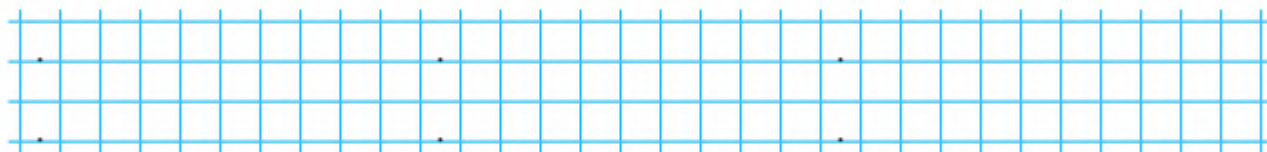
1

Попрацюй із кружками-намистинками.

2

Прочитай числа: 15, 73. Визнач, скільки в кожному числі десятків і скільки одиниць. Як можна одержати ці числа? Склади відповідні рівності.

3

Запиши числа, у яких: 1 десяток; 1 десяток і 4 одиниці; 8 одиниць; 1 десяток і 5 одиниць; 2 десятки; 1 десяток і 3 одиниці; 2 десятки і 7 одиниць. Підкресли одноцифрові числа однією рисою, а двоцифрові — двома.

4

Прочитай числа. Визнач, скільки в кожному числі десятків і скільки одиниць. Як можна одержати ці числа? Усно склади відповідні рівності.

37 52 88 60 19 24 46

Розглянь, як Олеся замінила число 37 сумою:

$$37 = 30 + 7.$$

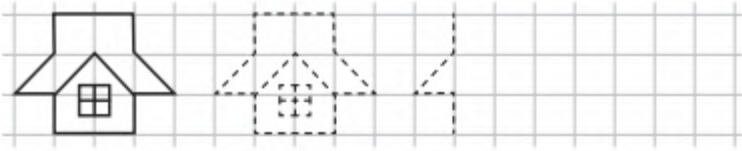
Зверни увагу: $30 + 7$ — це **сума розрядних доданків**.

5

Заміни числа сумою розрядних доданків за зразком.

- 6) 1) Перевір за таблицею «Сотня» на с. 97, чи правильно складено рівності.

$15 = 5 + 10$

$8 = 18 - 10$

$45 = 35 + 10$

$56 = 66 - 10$

$25 = 15 + 10$

$18 = 28 - 10$

$55 = 45 + 10$

$66 = 76 - 10$

$35 = 25 + 10$

$28 = 38 - 10$

$65 = 55 + 10$

$76 = 86 - 10$

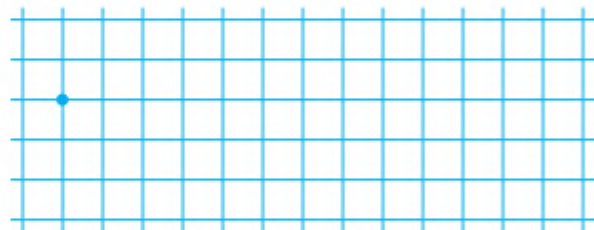
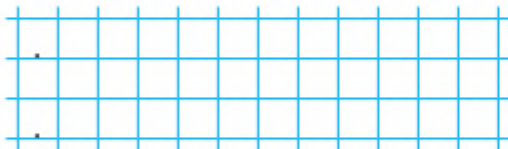
- 2) Прочитай числа сьомого стовпчика таблиці «Сотня». На скільки менше кожне попереднє число? Число якого розряду змінюється? Усно склади відповідні рівності.

- 7) Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

На куці сидить 16 мурашок, із них 10 чорних, а решта — руді. Скільки рудих мурашок сидить на куці?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

- 8) На вечірку Наталка, Оля та Світланка одягнули костюми Лева, Зайця та Лисиці. Відомо, що Оля була не в костюмі Лева та не в костюмі Зайця, а Світланка була не в костюмі Зайця. У якому костюмі була кожна дівчинка?

УЗАГАЛЬНЮЄМО РОЗУМІННЯ НУМЕРАЦІЇ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

1

Полічи від 97 до 82. Полічи від 33 до 27.

2

Продовж ряди чисел.

1, 11, 21, 31, . . .
50, 51, 52, 53, . . .

3

Серед поданих чисел назви найбільше число; найменше число.

29 93 58 74 61

4

Назви в порядку зростання всі числа, які містять 5 десятків.

5

Назви в порядку спадання числа, які містять 3 одиниці.

6

Які цифри можна записати замість листочків, щоб одержати істинні нерівності?

$14 < 1 \text{ 🍃}$

$11 < 1 \text{ 🍃}$

$\text{🍃} 8 < 19$

$1 \text{ 🍃} < 16$

$3 \text{ 🍃} > 32$

$57 < 5 \text{ 🍃}$

$\text{🍃} 6 < 89$

$4 \text{ 🍃} > 48$

7

Знайди в кожному рядку «зайве» число. Поясни свій вибір.

40, 8, 90, 16, 20.

50, 70, 14, 20, 90.

7, 5, 3, 9, 15, 6.

8

Подай числа різними способами.

53

д. од.

+

78

д. од.

+

69

д. од.

+

3 7

7 3

8 3

?

3 7 8

Міркуємо логічно

3 8

7 8

9

Розглянь рівності в першому стовпчику. Поясни, як одержали кожний результат. Склади подібні рівності до інших випадків.

$10 + 4 = 14$	$10 + 8 = .$	$10 + 5 = .$
$4 + 10 = 14$	$. . . . .$	$. . . . .$
$14 - 10 = 4$	$. . . . .$	$. . . . .$
$14 - 4 = 10$	$. . . . .$	$. . . . .$

10

Відшукай помилки, виправ їх.

$13 - 3 = 10$	$17 - 1 = 18$	$56 - 50 = 6$
$10 + 8 = 18$	$39 + 1 = 38$	$48 - 8 = 40$

11

1) Прочитай задачу. Перевір, чи правильно її розв'язано.

У виставці собак узяли участь 26 спанієлів і 10 вівчарок. Скільки всього собак було на виставці?

$26 + 10 = 36$ (с.)

2) Зміни запитання задачі так, щоб її розв'язанням став вираз $26 - 10$.

12

Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Бабуся збрала 10 глечиків сметани, а вершків — на 7 глечиків більше. Скільки глечиків вершків збрала бабуся?

Задача

$. . . . .$	$. . . . .$
$. . . . .$	$. . . . .$
$. . . . .$	$. . . . .$
$. . . . .$	$. . . . .$

Розв'язання

$. . . . .$

Відповідь:

$. . . . .$

УЗАГАЛЬНЮЄМО РОЗУМІННЯ НУМЕРАЦІЇ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

1 Запиши числа. У записі кожного числа підкресли однією рисою одиниці, а двома — десятки.

Тридцять сім, сорок два, дванадцять, сімдесят вісім, двадцять чотири, сорок, тридцять шість, п'ятнадцять, десять.

2 Назви числа шостого десятка; числа, які містять по 6 десятків; по 6 одиниць.

3 Назви числа:

- 1) більші за 56, але менші від 63;
  - 2) більші за 29, але менші від 37;
  - 3) більші за 12, але менші від 21;
  - 4) більші за 5, але менші від 14.
- Склади подібне завдання для дітей у класі.

4 Розташуй числа в порядку зростання і дізнайся назву гірської вершини в Україні.

5 Заміни число сумою розрядних доданків. Прочитай рівності зліва направо; справа наліво.

$$54 = \square\square + \square \quad 18 = \square\square + \square \quad 36 = \square\square + \square$$

6 Досліди числа: 67, 28, 79. Що ти знаєш про кожне з цих чисел?

7

Знайди значення виразів.

$83 - 3 = .$	$90 - 1 = .$	$60 + 20 = .$
$30 + 2 = .$	$70 - 30 = .$	$54 - 4 = .$
$67 - 0 = .$	$20 + 7 = .$	$49 + 1 = .$
$89 + 1 = .$	$98 - 90 = .$	$57 - 57 = .$

8

Відшукай і виправ помилки в обчисленнях.

$50 + 6 = 65$	$48 + 1 = 49$	$27 - 7 = 20$
$90 - 1 = 91$	$39 - 30 = 9$	$40 + 7 = 47$
$45 - 0 = 45$	$59 + 1 = 58$	$63 - 3 = 3$

9

Встав такі пропущені числа, щоб утворилися істинні рівності.

$32 - \square = 2$	$50 + \square = 53$	$26 - \square = 6$
$\square + 8 = 28$	$82 - \square = 80$	$98 - \square = 90$

10

1) Прочитай задачу; розв'яжи її.

На ставку плавало 37 качок. Прилетіло ще 10 качок. Скільки качок стало на ставку?

2) Зміни умову задачі відповідно до запитання: «Скільки качок залишилося на ставку?».

Задача

$. . . . .$	$. . . . .$
$. . . . .$	$. . . . .$
$. . . . .$	$. . . . .$
$. . . . .$	$. . . . .$

Розв'язання

$. . . . .$

Відповідь:

$. . . . .$

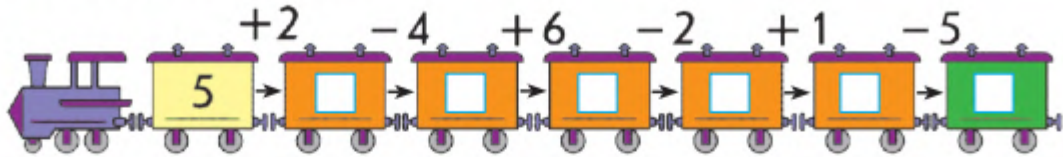
ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ОДНОЦИФРОВЕ ЧИСЛО

$15 + 4 = 19$

$15 - 4 = 11$

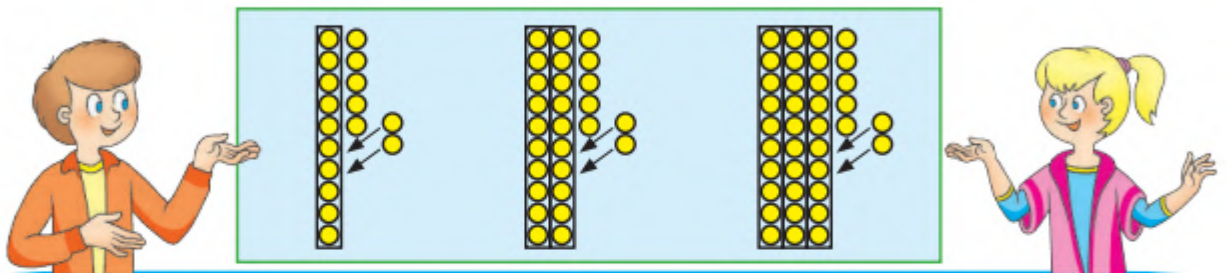
1

Виконай арифметичні дії.

2

Попрацюй із кружками-намистинками.

Скільки в кожному числі десятків і одиниць? Що додаємо? Число якого розряду змінюється? Склади рівності.

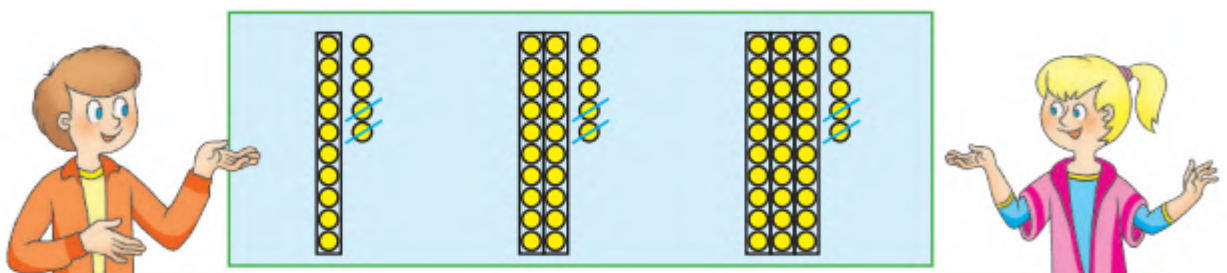

Одиниці додають до одиниць.

3

Попрацюй із кружками-намистинками.

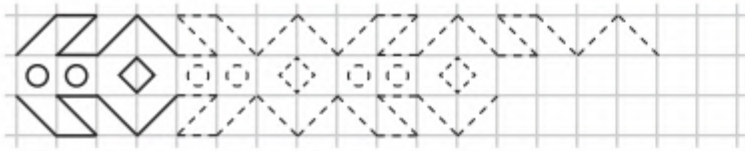

Скільки в кожному числі десятків? одиниць? Що віднімаємо? Число якого розряду змінюється? Склади рівності.

Одиниці віднімають від одиниць.

4 Зістав вирази. Поясни, як знайшли значення першої суми. Поміркуй, як це допоможе знайти значення решти сум.

$$5 + 4 = 9 \quad \begin{array}{l} 15 + 4 = 10 + 5 + 4 = 10 + 9 = 19 \\ \swarrow \searrow \\ 10 + 5 \end{array} \quad \begin{array}{l} 35 + 4 = \square\square \\ 65 + 4 = \square\square \\ 95 + 4 = \square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 25 + 4 = 20 + 5 + 4 = 20 + \square = \square \\ \swarrow \searrow \\ 20 + 5 \end{array}$$

5 Зістав вирази. Поясни, як знайшли значення першої різниці. Згадайся, як це допоможе знайти значення решти різниць.

$$7 - 4 = 3 \quad \begin{array}{l} 17 - 4 = 10 + 7 - 4 = 10 + 3 = 13 \\ \swarrow \searrow \\ 10 + 7 \end{array} \quad \begin{array}{l} 37 - 4 = \square\square \\ 57 - 4 = \square\square \\ 87 - 4 = \square\square \end{array}$$

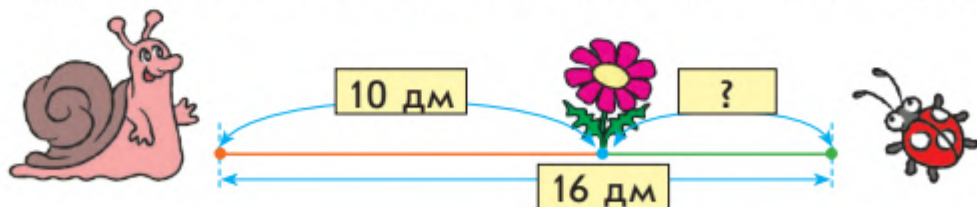
$$\begin{array}{l} 27 - 4 = 20 + 7 - 4 = 20 + \square = \square\square \\ \swarrow \searrow \\ 20 + 7 \end{array}$$

6 Знайди значення виразів за схемами.

$$4 - 3 = \square \quad \begin{array}{l} 74 - 3 = 70 + \square - 3 = \square\square + \square = \square\square \\ \swarrow \searrow \\ 70 + \square \end{array}$$

$$7 + 2 = \square \quad \begin{array}{l} 57 + 2 = 50 + \square + 2 = \square\square + \square = \square\square \\ \swarrow \searrow \\ 50 + \square \end{array}$$

7 Склади задачу; виконай її короткий запис. Розв'яжи задачу.

Задача

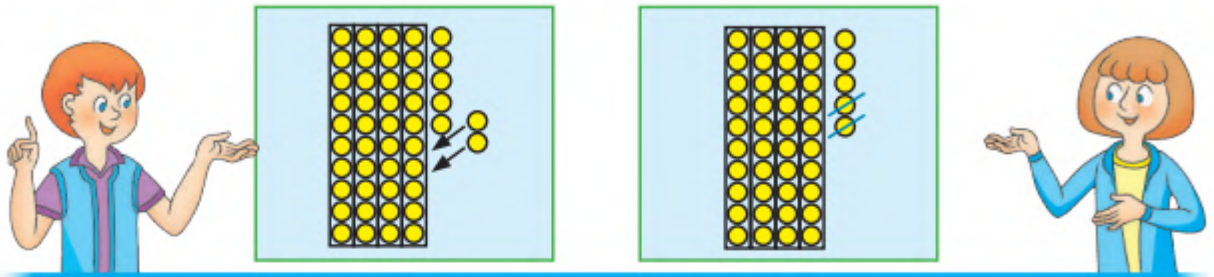
Розв'язання

Відповідь:

1 Попрацюй із кружками-намистинками.

Запиши рівності.

2 Заміни кожне число сумою розрядних доданків.

$35 = \square\square + \square$

$92 = \square\square + \square$

$62 = \square\square + \square$

$79 = \square\square + \square$

$47 = \square\square + \square$

$24 = \square\square + \square$

3 Поясни розв'язання. Виконай додавання і віднімання, коментуючи кожний крок розв'язання.

$$\begin{array}{l} 24 + 3 = 20 + 4 + 3 = 20 + 7 = 27 \\ \underbrace{24}_{20+4} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 36 - 2 = 30 + 6 - 2 = 30 + 4 = 34 \\ \underbrace{36}_{30+6} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 15 + 4 = \square\square + \square + 4 = \square\square + \square = \square\square \\ \underbrace{15}_{\square\square+\square} \end{array}$$

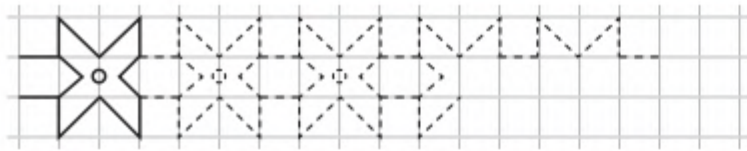
$$\begin{array}{l} 58 - 4 = \square\square + \square - 4 = \square\square + \square = \square\square \\ \underbrace{58}_{\square\square+\square} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 37 - 6 = \square\square + \square - 6 = \square\square + \square = \square\square \\ \underbrace{37}_{\square\square+\square} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 93 + 2 = \square\square + \square + 2 = \square\square + \square = \square\square \\ \underbrace{93}_{\square\square+\square} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 19 - 6 = \square\square + \square - 6 = \square\square + \square = \square\square \\ \underbrace{19}_{\square\square+\square} \end{array}$$

4

Подай величини в дециметрах і сантиметрах.

$56 \text{ см} = \text{. дм. см}$

$85 \text{ см} = \text{. дм. см}$

$24 \text{ см} = \text{. дм. см}$

$37 \text{ см} = \text{. дм. см}$

$29 \text{ см} = \text{.}$

$14 \text{ см} = \text{.}$

5

Розглянь, як подати величину в сантиметрах.

$1 \text{ дм } 6 \text{ см} = 10 \text{ см} + 6 \text{ см} = 16 \text{ см}$

$4 \text{ дм } 7 \text{ см} = 40 \text{ см} + 7 \text{ см} = 47 \text{ см}$

Десятків у числі сантиметрів стільки, скільки дециметрів.

6

Подай величини в сантиметрах.

$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = \text{.}$

$1 \text{ дм } 9 \text{ см} = \text{.}$

$1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \text{.}$

$1 \text{ дм } 4 \text{ см} = \text{.}$

$1 \text{ дм } 5 \text{ см} = \text{.}$

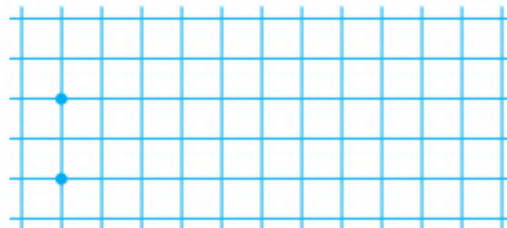
$1 \text{ дм } 7 \text{ см} = \text{.}$

7

Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Оленка вплела в косу стрічку завдовжки 10 см, а Іринка — на 2 см довшу. Якої довжини стрічка в Іринки?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

> $25 + 30 = 55$

> $45 - 20 = 25$

1

Знайди значення виразів за схемами.

$$65 + 2 = \square\square + \square + 2 = \square\square + \square = \square\square$$

$$69 - 4 = \square\square + \square - 4 = \square\square + \square = \square\square$$

2

Попрацюй із кружками-намистинками.

$53 + 4 = 57$

$53 + 40 = 93$

$86 - 5 = 81$

$86 - 50 = 36$

Одиниці $\frac{\text{додають до}}{\text{віднімають від}}$ одиниць.

Десятки $\frac{\text{додають до}}{\text{віднімають від}}$ десятків.

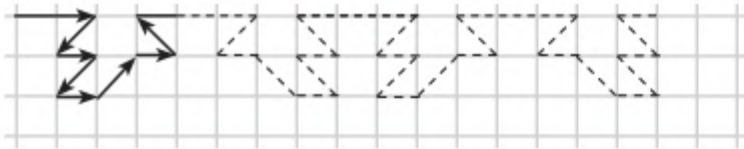

3

Знайди значення виразів за схемами.

$$87 - 50 = \square\square + \square - \square\square = \square\square + \square = \square\square$$

$$49 + 20 = \square\square + \square + \square\square = \square\square + \square = \square\square$$

4

Знайди значення виразів за схемами.

$$48 - 6 = \square\square + \square - \square = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$32 + 5 = \square\square + \square + \square = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$29 + 60 = \square\square + \square + \square\square = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$54 - 20 = \square\square + \square - \square\square = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$75 + 3 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$62 - 30 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$66 - 4 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$95 - 40 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$46 + 2 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

$$98 - 60 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} \square\square + \square \\ \swarrow \quad \searrow \end{array}$$

5

Зістав пари виразів. У чому відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язування?

$45 + 2$

$57 - 4$

$63 + 3$

$87 - 5$

$45 + 20$

$57 - 40$

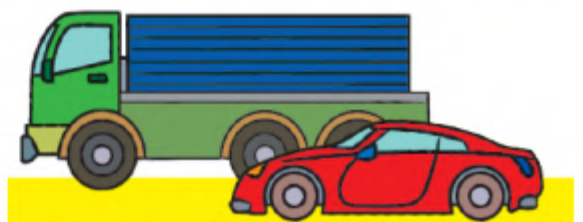
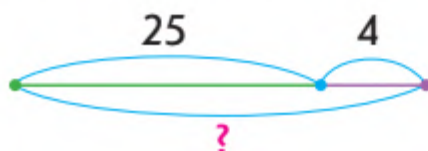
$63 + 30$

$87 - 50$

6

Прочитай задачу. Розглянь схему. Що позначають відрізки? Розв'яжи задачу усно.

У гаражі було 25 легкових автомобілів і 4 вантажівки. Скільки всього автомобілів було в гаражі?

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

довжина
ламаної

1

Обчисли за схемами. Прокоментуй.

$$56 + 3 = \square\square + \square + \square = \square\square + \square = \square\square$$

$$56 + 30 = \square\square + \square + \square\square = \square\square + \square = \square\square$$

$$56 - 3 = \square\square + \square - \square = \square\square + \square = \square\square$$

$$56 - 30 = \square\square + \square - \square\square = \square\square + \square = \square\square$$

2

Знайди значення виразів за схемами.

$15 - 4 = .$	$58 - 4 = .$	$67 + 2 = .$
$93 + 2 = .$	$25 + 3 = .$	$37 - 6 = .$
$87 - 50 = .$	$63 + 30 = .$	$71 - 60 = .$
$49 + 20 = .$	$94 - 70 = .$	$45 + 40 = .$

3

Знайди значення виразів за схемами.

$53 + 4 = .$	$42 + 4 = .$	$23 + 5 = .$
$53 + 40 = .$	$21 + 60 = .$	$16 + 40 = .$
$86 - 3 = .$	$74 - 50 = .$	$27 - 3 = .$
$86 - 30 = .$	$38 - 6 = .$	$81 - 60 = .$

4

Зістав вирази в кожному стовпчику. У чому відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язування? Спробуй скласти ще дві пари подібних виразів.

$45 + 3$

$24 + 4$

$77 - 5$

$96 - 4$

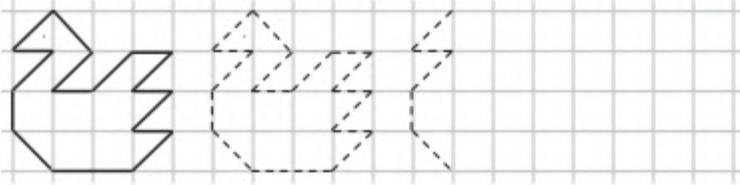
$45 + 30$

$24 + 40$

$77 - 50$

$96 - 40$

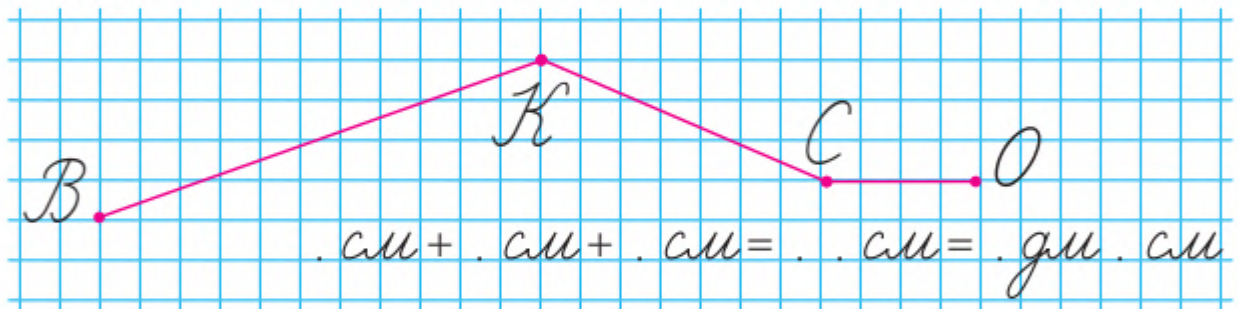

- 5 Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних рівностях.
$43 \bigcirc 5 = 48$		$24 \bigcirc 30 = 54$		$67 \bigcirc 20 = 47$
$68 \bigcirc 6 = 62$		$51 \bigcirc 8 = 59$		$45 \bigcirc 3 = 42$
$47 \bigcirc 1 = 46$		$37 \bigcirc 2 = 39$		$56 \bigcirc 1 = 57$

- 6 Зістав вирази. У чому відмінність? Як ця відмінність вплине на розв'язування? Склади ще дві пари подібних виразів. Усно знайди значення виразів.

$45 + 2$	$76 + 3$	$51 + 30$	$27 + 60$
$42 + 5$	$73 + 6$	$31 + 50$	$67 + 20$

- 7 Визнач довжину ламаної в сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

- 8 Подай величини в сантиметрах.

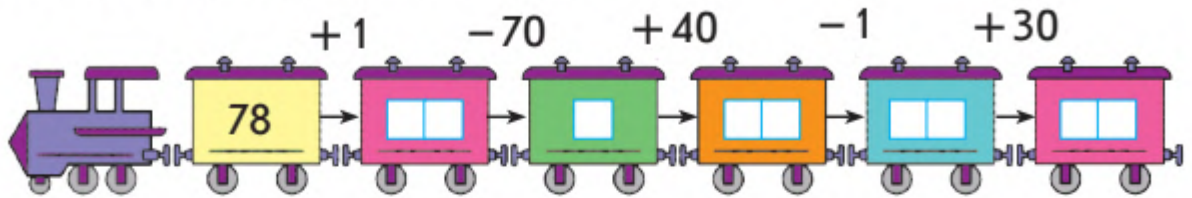
$5 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \square \text{ см}$	$3 \text{ дм } 9 \text{ см} = \square \square \text{ см}$
$8 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \square \text{ см}$	$9 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \square \text{ см}$
$2 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \square \text{ см}$	$4 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \square \text{ см}$

- 9 Прочитай кожну задачу. Поміркуй, чи можна розв'язати задачу. У разі потреби виправ помилку та розв'яжи задачу.

- 1) Іван Іванович побілів у парку 38 дерев, а Петро Петрович — 20. На скільки менше дерев побілів Петро Петрович, ніж Іван Іванович?
- 2) Іван Іванович пофарбував у парку 8 лавок, а Петро Петрович — на 10 менше. Скільки лавок пофарбував Петро Петрович?

1 Виконай арифметичні дії за стрілочками.

2 Склади таку умову до запитання задачі, щоб її розв'язанням був вираз $27 + 30$.

Скільки мішків картоплі зібрав фермер за два дні?

3 Усно склади за короткими записами задачі про пиріжки. Розв'яжи ці задачі. Чи є зв'язок між цими трьома задачами? Що змінюється?

1) $\left. \begin{array}{l} 3 \text{ вишнями} - 10 \text{ п.} \\ \text{Із суницею} - 8 \text{ п.} \end{array} \right\} ?$

2) $\left. \begin{array}{l} 3 \text{ вишнями} - ? \\ \text{Із суницею} - 8 \text{ п.} \end{array} \right\} \square \text{ п.}$

3) $\left. \begin{array}{l} 3 \text{ вишнями} - 10 \text{ п.} \\ \text{Із суницею} - ? \end{array} \right\} \square \text{ п.}$

➤➤ Якщо одне числове дане задачі змінюється на шукане, а шукане стає даним, то одержуємо **обернену задачу**.

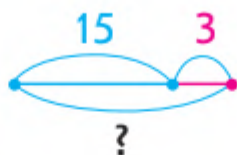
4 Подай величини в сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

1 дм 6 см = . . см   17 см = . дм . см
1 дм 8 см = . . см   14 см = . дм . см

5) 1) Склади задачу за коротким записом. Перевір її розв'язання.

Було — 15 д.
 Прийшли — 3 д.
 Стало — ?

Розв'язання
 $15 + 3 = 18$ (д.)
 Відповідь: 18 дітей.

2) Олег виписав числа 15, 3, 18 і склав дві задачі. Чи є ці задачі оберненими до поданої вище? Чому?

а) Було — ?
 Прийшли — 3 д.
 Стало — 18 д.

б) Було — 15 д.
 Прийшли — ?
 Стало — 18 д.

6) Знайди значення виразів за схемами.

$$42 + 7 = \square + \square = \square$$

$$65 + 2 = \square + \square = \square$$

$$76 - 60 = \square + \square = \square$$

$$78 - 50 = \square + \square = \square$$

$$28 - 5 = \square + \square = \square$$

$$17 - 4 = \square + \square = \square$$

$$91 - 70 = \square + \square = \square$$

$$62 - 30 = \square + \square = \square$$

7) Установи закономірність, за якою складено пари виразів у кожному стовпчику. Склади ще дві пари таких виразів. Усно знайди значення виразів.

$45 + 2$

$76 + 3$

$22 + 30$

$58 + 40$

$42 + 5$

$73 + 6$

$32 + 20$

$48 + 50$

8) Згадайся, яке число «сховалося» за смайликом.

$46 + 3 = 49$

$85 + 3 = 88$

$72 + 4 = 76$

$43 + \text{😊} = 49$

$83 + \text{😊} = 88$

$74 + \text{😊} = 76$

»» ЗНАХОДИМО НЕВІДОМИЙ ВІД'ЄМНИК І ЗМЕНШУВАНЕ

1 Знайди невідомий компонент або результат дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	7		8	5		8	10		70	35		8	30
Від'ємник	2	4		5	3		7	3		2	2		10
Різниця		6	3		7	7		25	30		47	4	

2 Знайди невідомі компоненти арифметичних дій. Запиши відповідні рівності.

$$8 + \dots = 10 \quad \dots - 3 = 7 \quad 7 - \dots = 5 \quad \dots - 4 = 5$$

$$\dots + 7 = 17 \quad 43 - \dots = 3 \quad 18 - \dots = 10$$

3 Склади задачі за короткими записами. Усно розв'яжи задачу 1. Чи є між цими двома задачами зв'язок? Як називають такі задачі?

1) Білочка — 37 грн
Зайчик — 7 грн } На ?

2) Білочка — 37 грн
Зайчик — ?, на 30 грн менше

4 Знайди значення виразів за схемами. Запиши результати.

$$\begin{array}{l} 42 + 3 = \dots \\ 42 + 30 = \dots \\ 78 - 4 = \dots \end{array} \quad \begin{array}{l} 65 + 4 = \dots \\ 36 + 50 = \dots \\ 61 - 20 = \dots \end{array} \quad \begin{array}{l} 94 + 3 = \dots \\ 29 + 70 = \dots \\ 57 - 5 = \dots \end{array}$$

5 Зістав вирази в кожному стовпчику. Розгадай закономірність.

26 + 2	55 + 4	68 - 5	49 - 3
26 + 20	55 + 40	68 - 50	49 - 30

1 0

1 5

1 7

?

0 1 5 7

Міркуємо логічно

6

З'ясуй, які знаки арифметичних дій пропущено в істинних рівностях.

$70 \bigcirc 20 \bigcirc 10 = 80$

$40 \bigcirc 10 \bigcirc 30 = 80$

$50 \bigcirc 30 \bigcirc 10 = 10$

$70 \bigcirc 20 \bigcirc 10 = 100$

$40 \bigcirc 10 \bigcirc 30 = 0$

$50 \bigcirc 30 \bigcirc 10 = 90$

$70 \bigcirc 20 \bigcirc 10 = 40$

$40 \bigcirc 30 \bigcirc 10 = 20$

$50 \bigcirc 30 \bigcirc 10 = 70$

7

З'ясуй, які числа або знаки арифметичних дій треба вставити, щоб одержати істинні рівності.

$64 + \square = 68$

$\square + 3 = 24$

$43 \bigcirc 5 = 48$

$71 - \square = 21$

$\square + 20 = 35$

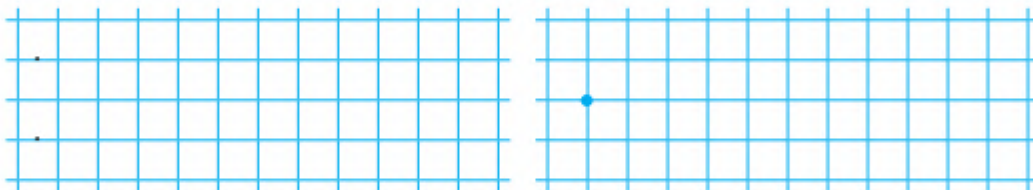
$24 \bigcirc 30 = 54$

8

Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Квочка висиділа 15 курчат. Із них 3 чорні, а решта — жовті. Скільки жовтих курчат висиділа квочка?

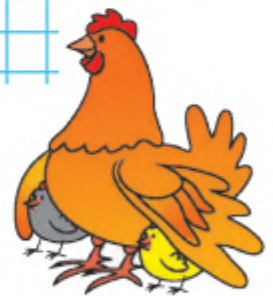
Задача

Розв'язання

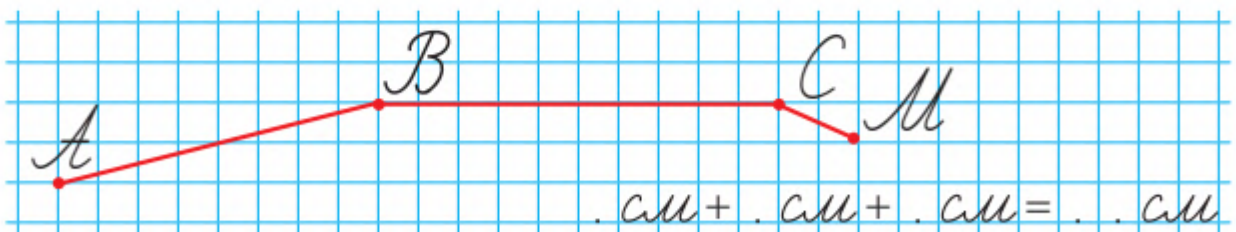

Відповідь:

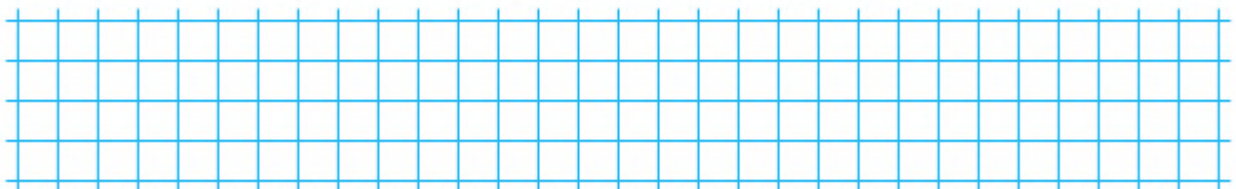
9

Знайди довжину ламаної АВСМ.

10

Накресли ламану, що складається із чотирьох відрізків.

ЗНАЙОМИМОСЯ ІЗ ЗАДАЧАМИ НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВОГО АБО ВІД'ЄМНИКА

1

Знайди невідомий компонент або результат дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	45		31	67	90		45	28		88		74
Від'ємник	1	70		7		39	40		50	8	1	
Різниця		1	30		1	1		8	6		25	70

2

Усно розв'яжи задачі. Чи є між ними зв'язок?

1) У багатоніжки зранку на ніжках було 40 черевичків. За день вона загубила 10 черевичків. Скільки черевичків залишилось у багатоніжки?

2) У багатоніжки зранку на ніжках було 40 черевичків. Увечері залишилося 30 черевичків. Скільки черевичків загубила багатоніжка?

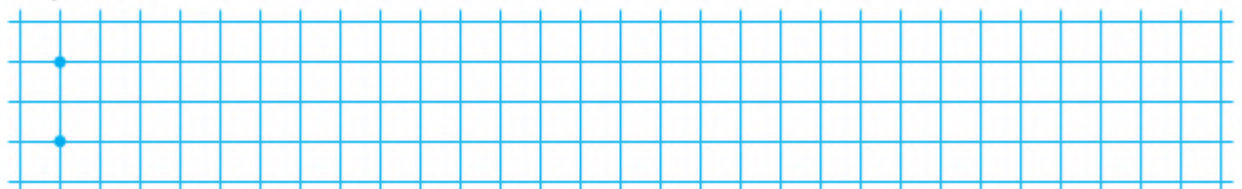

3) Після того як багатоніжка загубила 10 черевичків, у неї залишилося 30 черевичків. Скільки черевичків було в багатоніжки?

3

Накресли відрізок AB , який дорівнює 10 см, і відрізок CK — на 3 см коротший.

4

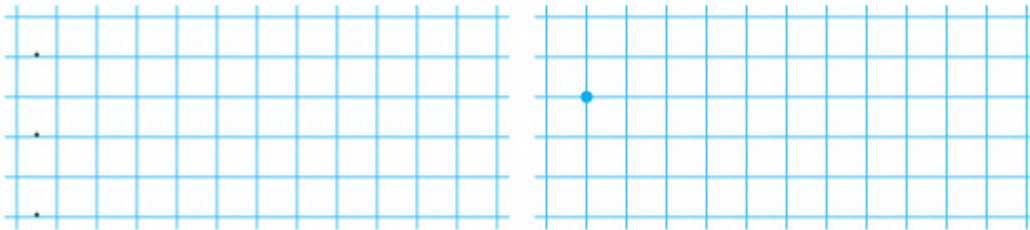
Розв'яжи задачі. Поясни, що позначають числа.

- 1) Під деревом **було** 9 грибів. Білка **зірвала** 7 грибів. Скільки грибів **залишилося** під деревом?

9, 7, ?

У цій задачі треба знайти **решту**, або **різницю**.

Задача

Розв'язання

Відповідь:

- 2) Після того як білка **зірвала** 7 грибів, під деревом **залишилося** 2 гриби. Скільки грибів **було** під деревом?

?, 7, 2

У цій задачі знаходили невідоме **зменшуване**.

- 3) Під деревом **було** 9 грибів. Після того як білка **зірвала** кілька грибів, **залишилося** 2 гриби. Скільки грибів **зірвала** білка?

9, ?, 2

У цій задачі знаходили невідомий **від'ємник**.

Розглянь схеми до поданих вище задач. Що в цих схемах спільне? Чим вони відрізняються?

1) Було —
 Зірвала —
 Залишилось — ?

2) Було — ?
 Зірвала —
 Залишилось —

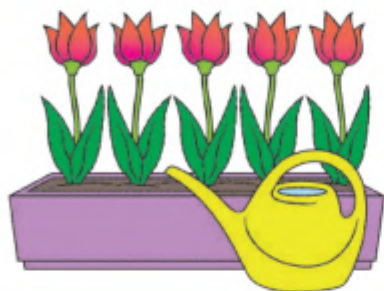
3) Було —
 Зірвала — ?
 Залишилось —

РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ

1

- 1) За короткими записами склади задачі. Розв'яжи задачу 1 усно. Порівняй її із задачею 2. Чи є між задачами зв'язок?

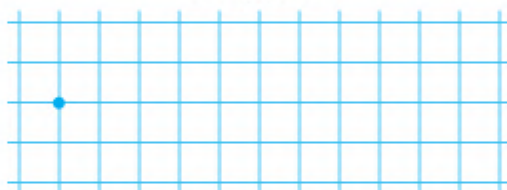

1) Виростив — 15 кв.
Подарував — 5 кв.
Залишилось — ?

2) Виростив — 15 кв.
Подарував — ?
Залишилось — 10 кв.

- 2) Розв'яжи задачу 2. Яке число одержали в результаті?

Задача

Розв'язання

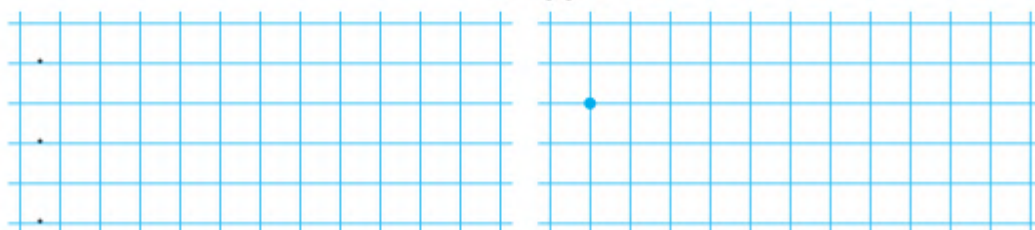
Відповідь:

- 3) Спробуй скласти ще одну обернену задачу з таким запитанням: «Скільки квітів виростив ...?».

15, 5, ? — пряма задача;   ?, 5, 10 — обернена задача

Задача

Розв'язання

Відповідь:

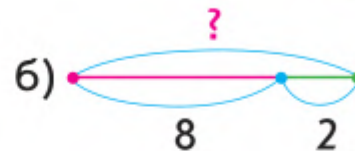

2

Прочитай задачу 1. Добери до неї схему. Розв'яжи задачу усно.

- 1) Після того як Богдан з'їв 2 цукерки, у вазі залишилося 8 цукерок. Скільки цукерок було у вазі?

Послухай тексти двох інших задач. Яка з цих задач є оберненою до задачі 1?

- 2) У вазі було 10 цукерок. Із них 8 ірисок, а решта — карамельки. Скільки карамельок було у вазі?
 3) У вазі було 10 цукерок. Після того як Богдан з'їв кілька цукерок, у вазі залишилося 8 цукерок. Скільки цукерок з'їв Богдан?

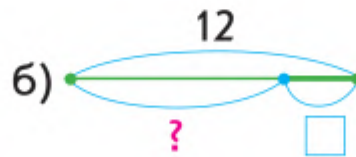

В обернених задачах описаний один сюжет.

3

- 1) Доповни запитання задачі. Добери до задачі схему. Розв'яжи задачу усно.

Біля мурашника поралися 12 мурашок. Коли кілька з них сховалися в мурашник, залишилося 10 мурашок. Скільки ... ?

- 2) Склади задачу про мурашок за іншою схемою.

4

Перевір, чи правильними є результати. Виправ допущені помилки.

$87 - 6 = 80$	81	$82 - 30 = 52$
$36 - 6 = 30$		$55 + 10 = 45$
$45 + 4 = 85$		$34 - 1 = 33$

ДОСЛІДЖУЄМО СКЛАДОВІ ЗАДАЧ

1

Що змінюється в парах виразів? Як ця зміна вплине на розв'язування? Знайди значення виразів.

$26 + 2 = \square\square$

$68 - 5 = \square\square$

$49 - 3 = \square\square$

$26 + 20 = \square\square$

$55 + 40 = \square\square$

$49 - 30 = \square\square$

2

Встав такі числа, щоб утворились істинні нерівності.

$44 + 3 < \square\square$

$77 + 20 > \square\square$

$54 - 3 < \square\square$

$44 + 3 > \square\square$

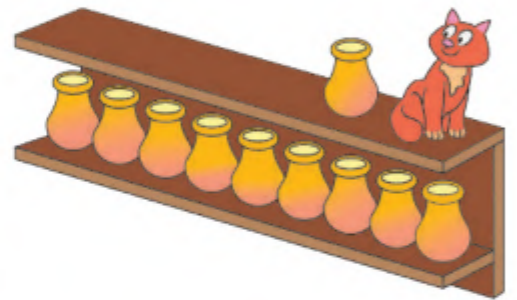
$77 + 20 < \square\square$

$54 - 3 > \square\square$

3

1) Прочитай задачу. Що в ній шукане? Перетвори вимогу задачі на запитання. Розв'яжи задачу усно.

На полиці стояло 18 глечиків. Після того як із полиці взяли кілька глечиків, їх залишилося 10. Знайди кількість глечиків, які взяли з полиці.

2) Обернена задача: $\square, \square, 10$.

На полиці стояли глечики. Після того як із полиці взяли $\square$ глечиків, їх залишилося 10. Скільки ... ?

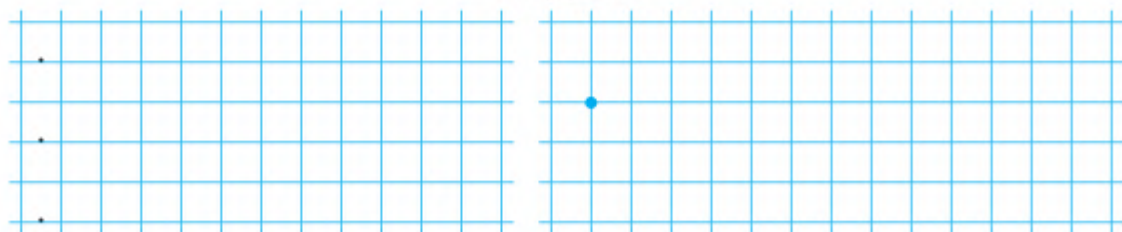
3) Спробуй скласти ще одну обернену задачу: $18, \square, \square$.

4

1) Розв'яжи задачу.

Ганнуся зібрала з грядки 16 морквин. Після того як вона зробила салат, залишилося 10 морквин. Визнач, скільки морквин Ганнуся використала на салат.

Задача

Розв'язання

Відповідь:

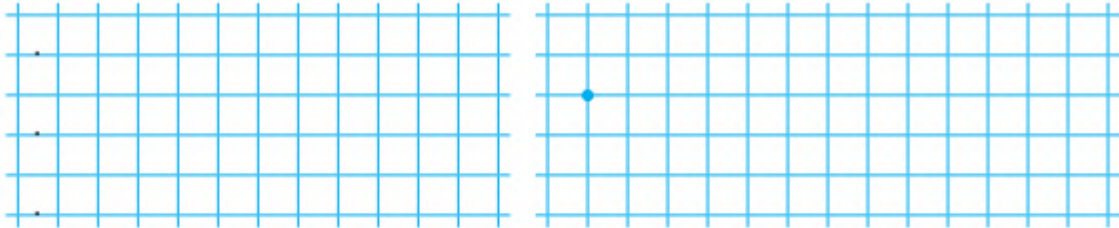

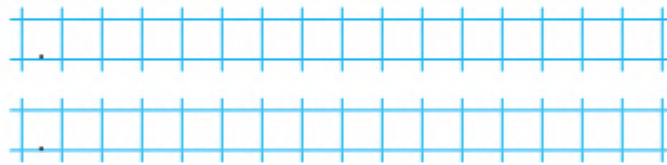
2) Доповни умову оберненої задачі. Розв'яжи її.

Ганнуся збирала з грядки моркву. Після того як вона зробила салат із морквин, залишилося 10 морквин. Визнач, скільки морквин збирала Ганнуся.

Задача

Розв'язання

Відповідь:

5

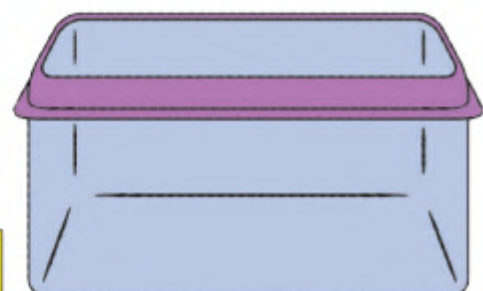
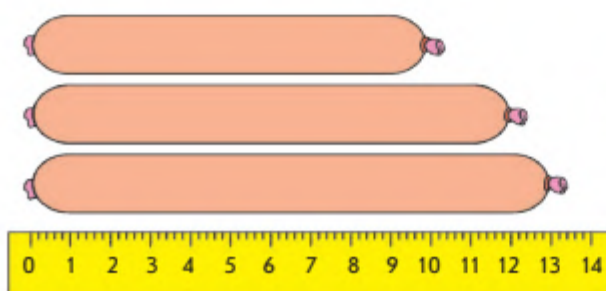
Прочитай задачу. Перетвори вимогу задачі на запитання. Доповни схему. Розв'яжи задачу.

Діти допомагали кухареві Антону накривати на стіл. Вони поклали 10 ложок і стільки ж виделок. Знайди кількість столових предметів, які поклали на стіл діти.

6

Довжина харчового контейнера становить 1 дм 2 см. Яка сосиска вміститься в контейнер?

ЗНАЙОМИМОСЯ З ДОДАВАННЯМ І ВІДНІМАННЯМ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

1 Що спільне в кожній парі виразів? Усно знайди значення виразів.

$9 - 6$

$40 + 30$

$38 - 3$

$52 - 30$

$3 + 7$

$60 - 10$

$42 + 6$

$43 + 40$

2 Значення яких виразів ти можеш знайти? Обчисли їх.

$51 + 7$

$25 + 3$

$64 + 5$

$51 + 10$

$25 + 70$

$64 + 20$

$51 + 17$

$25 + 73$

$64 + 25$

3 Попрацюй із кружками-намистинками.

51 + 17 = 68

» При **додаванні** двоцифрових чисел **десятки** додають до десятків, а **одиниці** — до одиниць.

75 - 43 = 32

» При **відніманні** двоцифрових чисел **десятки** віднімають від десятків, а **одиниці** — від одиниць.

4 Яна знайшла значення виразів. Поясни, як вона виконувала обчислення.

$$32 + 54 = 80 + 6 = 86$$

$$\begin{array}{r} 30 + 2 \quad 50 + 4 \\ \hline 30 + 50 \quad 2 + 4 \end{array}$$

$$86 - 55 = 30 + 1 = 31$$

$$\begin{array}{r} 80 + 6 \quad 50 + 5 \\ \hline 80 - 50 \quad 6 - 5 \end{array}$$

5 Знайди значення виразів за схемами, коментуючи кожний крок розв'язання.

$23 + 14 = \dots + \dots = \dots$	$\dots + \dots = \dots$
$\begin{array}{r} 20 + 3 \quad 10 + 4 \\ \hline 20 + 10 \quad 3 + 4 \end{array}$	
$76 - 32 = \dots + \dots = \dots$	$\dots + \dots = \dots$
$\begin{array}{r} 70 + 6 \quad 30 + 2 \\ \hline 70 - 30 \quad 6 + 2 \end{array}$	
$56 + 23 = \dots + \dots = \dots$	$\dots + \dots = \dots$
$\begin{array}{r} 50 + 6 \quad 20 + 3 \\ \hline 50 + 20 \quad 6 + 3 \end{array}$	

6 1) Розв'яжи задачу.

У Наталки в альбомі було 36 марок. Скільки марок залишилося після того, як дівчинка подарувала братикові 5 марок?

2) Склади задачу, обернену до поданої, щоб шуканим було число 36 або число 5.

Задача

--	--

Розв'язання

--

Відповідь:

--

ЗНАЙОМИМОСЯ З ОДИНИЦЕЮ ВИМІРЮВАННЯ ЧАСУ «ДОБА»

1 Згадай, з яких частин складається доба. Закресли зайву картку. У якому порядку змінюються частини доби?

2 З'ясуй, у які частини доби не спить кожна тварина.

- 1) Сова прокидається на початку ночі й засинає вранці.
- 2) Кролик спить серед дня і всю ніч.
- 3) Кажан лаштується спати на світанку, а прокидається ввечері.

3 Запиши під кожним малюнком назву зображеної на ньому частини доби.

4 Розглянь вирази в кожному стовпчику. Що в них змінюється? Як ця зміна впливає на розв'язування? Запиши результат.

$46 + 3 = .$	$76 - 4 = .$	$56 + 3 = .$
$46 + 30 = .$	$76 - 40 = .$	$56 + 30 = .$

5 Знайди значення виразів за схемами, коментуючи кожний крок розв'язування.

$25 + 43 = \dots + \dots = \dots$

$87 - 54 = \dots + \dots = \dots$

6 Знайди значення виразів за схемами.

$36 + 23 = \dots$ $84 + 12 = \dots$ $97 - 24 = \dots$

$67 - 34 = \dots$ $96 - 74 = \dots$ $16 + 12 = \dots$

7 Порівняй пари виразів. Чим вони відрізняються? Знайди значення виразів.

$63 + 6 = \dots$ $85 - 2 = \dots$ $34 + 50 = \dots$
 $63 + 26 = \dots$ $85 - 32 = \dots$ $34 + 53 = \dots$

8 Склади задачу за малюнком; розв'яжи її.

Задача

Розв'язання

Відповідь:

ВІЗНАЧАЄМО ЧАС ЗА ГОДИННИКОМ

- годинник: годинна і хвилинна стрілки
- година (год)

1 Відшукай до кожного початку речення його закінчення.

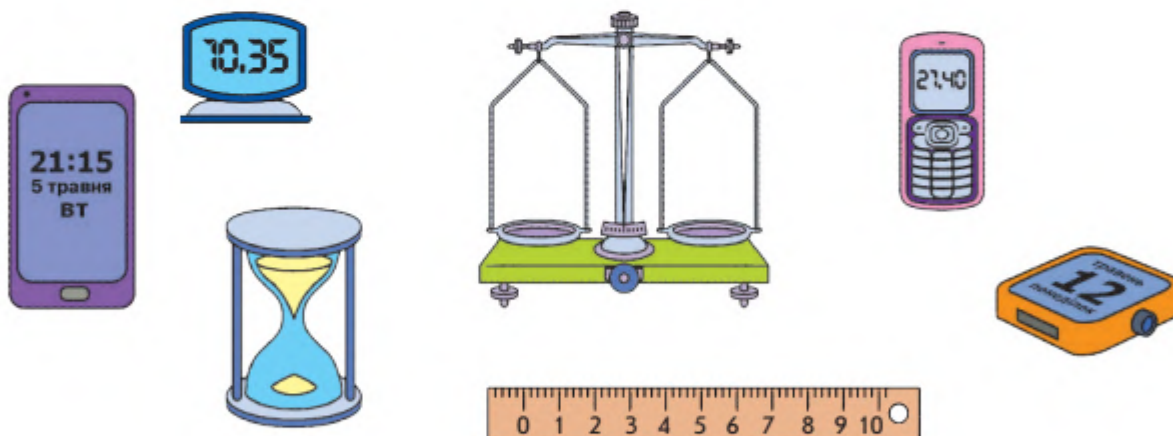

2 Усно розв'яжи задачу.

Квітка кактуса розпустилась о 7 годині ранку й цвіла до 7 години ранку наступного дня. Скільки діб цвів кактус?

3 Обведи предмети, які допомагають вимірювати час. Доповни цей перелік.

- Час вимірюють за допомогою **годинника**. Цей прилад **показує, котра година доби зараз триває**.
- На циферблаті годинника **12 поділок**: 1, 2, ..., 12.
- На годиннику **дві стрілки**: **коротка (годинна), довга (хвилинна)**.
- Якщо довга стрілка стоїть на поділці 12, то коротка стрілка показує, котра зараз година.

- 4 Визнач, котру годину показує кожний годинник. З'єднай циферблат годинника із відповідним числом.

12 год

6 год

9 год

8 год

11 год

10 год

- 5 Намалюй на годинниках годинну і хвилину стрілки так, щоб кожний годинник показував зазначений нижче час.

2 год

9 год

5 год

4 год

- 6 Знайди значення виразів за схемами.

$45 + 24 = .$	$78 - 43 = .$	$21 + 34 = .$
$65 - 32 = .$	$94 - 32 = .$	$86 + 12 = .$

- 7 Встав пропущені знаки арифметичних дій в істинних нерівностях.

	$16 \bigcirc 3 < 16 \bigcirc 3$	$24 \bigcirc 4 < 24 \bigcirc 4$
	$52 \bigcirc 40 > 52 \bigcirc 30$	$40 \bigcirc 7 > 40 \bigcirc 6$
	$38 \bigcirc 6 < 39 \bigcirc 6$	$63 \bigcirc 6 < 63 \bigcirc 6$

- 8 Розв'яжи задачу.

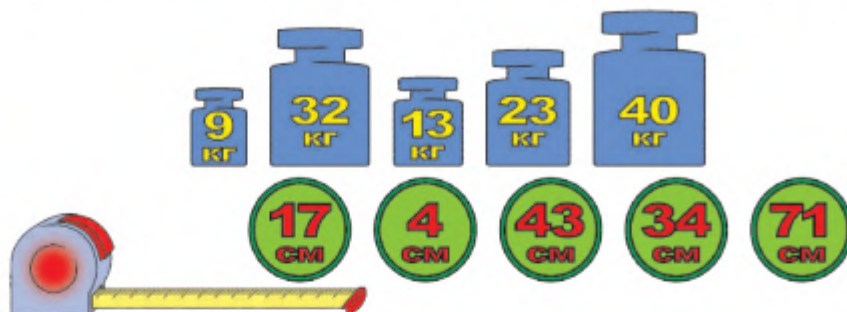
У зоопарку бегемот за добу з'їдає 30 кг овочів і 15 кг фруктів. Скільки всього овочів і фруктів з'їдає бегемот за добу?

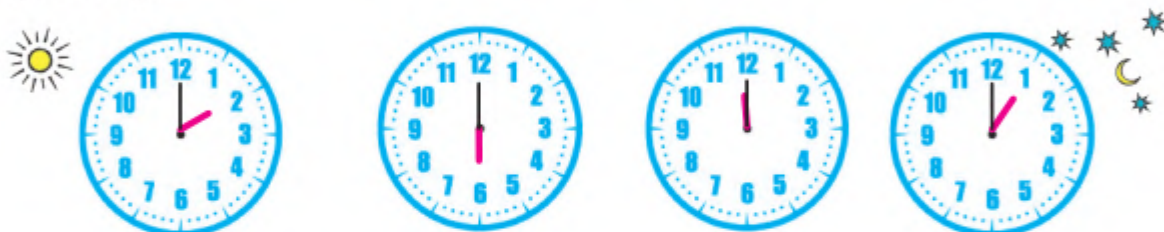
ДІЗНАЄМОСЯ ПРО ТРИВАЛІСТЬ ДОБИ

1 доба = 24 години

1 Назви іменовані числа в порядку збільшення; зменшення.

2 Розглянь, як діти визначили час. Поміркую, чому вони відповіли по-різному.

2 година дня
6 година ранку
12 година дня
1 година дня

2 година ночі
6 година вечора
12 година ночі
1 година ночі

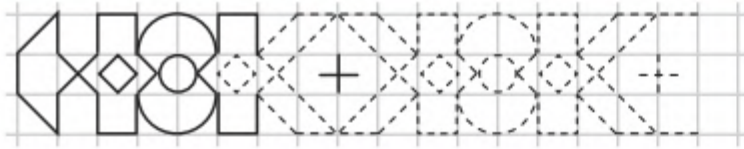

Коли визначаєш час за годинником, уточнюй **частину доби!**

3 Визнач час за годинником, уточнюючи частину доби.

- ♦ Коротка — годинна — стрілка проходить циферблат годинника двічі за добу.
- ♦ На годиннику 12 поділок.
- ♦ **Доба містить $12 + 12 = 24$ години.**

Графічна вправа

- 4 Визнач час за годинником, якщо відомо, що триває перша половина доби. З'єднай кожний циферблат із відповідним числом.

12 год

24 год

5 год

17 год

3 год

15 год

- 5 Запиши час за годинником, якщо відомо, що триває друга половина доби.

_____ год

_____ год

_____ год

_____ год

- 6 Прочитай задачу. Поясни, що позначають відрізки на схемі. Розв'яжи задачу усно.

Собаки Білка і Стрілка побували в космосі раніше за людину. Їхній політ тривав 25 годин. На скільки годин більше від доби були в польоті собаки-космонавти?

- 7 Знайди значення виразів за схемами.

$$36 + 12 = .$$

$$73 - 21 = .$$

$$43 + 56 = .$$

$$68 - 34 = .$$

$$45 + 33 = .$$

$$94 - 71 = .$$

- 8 Впиши пропущені цифри в істинних рівностях.

$$68 + 1 \square = 79$$

$$37 - 2 \square = 13$$

$$42 + \square 6 = 68$$

$$54 - 2 \square = 31$$

$$26 + 3 \square = 57$$

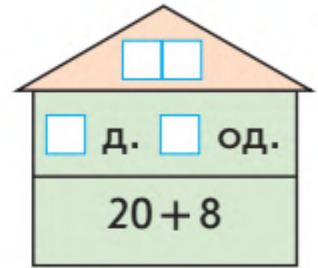
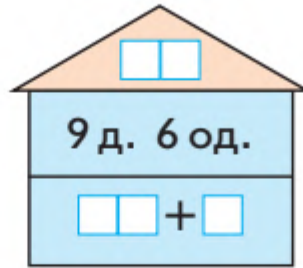
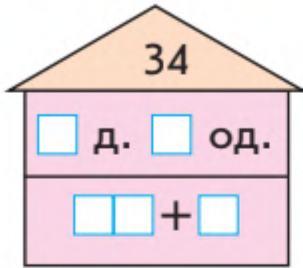
$$79 - \square 4 = 45$$

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

1

Заповни порожні клітинки. Поясни одержані записи.

2

Доповни схемами й прокоментуй розв'язання.

$$6 + 4 = 6 + \square + \square = \square + \square = \square\square$$

$$9 - 3 = 9 - \square - \square = \square - \square = \square$$

3

Розглянь, як можна додавати і віднімати число частинами.

$$34 + 25 = 34 + 20 + 5 = 54 + 5 = 59$$

$$47 - 26 = 47 - 20 - 6 = 27 - 6 = 21$$

4

Знайди значення виразів за схемами.

$72 + 16 =$	$\dots + \dots + \dots = \dots + \dots = \dots$
$66 - 24 =$	$\dots - \dots - \dots = \dots - \dots = \dots$
$24 + 23 =$	$\dots + \dots + \dots = \dots + \dots = \dots$
$38 - 17 =$	$\dots - \dots - \dots = \dots - \dots = \dots$

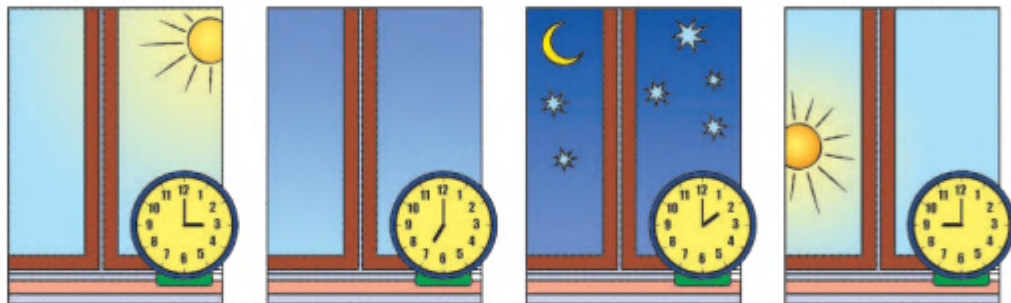
5

Обчисли способом порозрядного додавання і віднімання.

$$\begin{array}{r} 43 + 34 = . \\ 52 + 26 = . \\ 74 - 33 = . \\ 58 - 46 = . \\ 65 - 32 = . \\ 27 + 12 = . \end{array}$$

6

Перевір, чи правильно діти визначили час.

3 година дня
7 година вечора
2 година ночі
9 година ранку

15 година
19 година
2 година
9 година

7

Визнач час за годинником, якщо відомо, що триває друга половина доби.

_____ год

_____ год

_____ год

_____ год

8

Зістав задачі. Чим вони схожі? Чи є ці задачі оберненими?

- 1) Дощ ішов 11 годин удень і 8 годин уночі. Скільки годин на добу йшов дощ?
- 2) Дощ ішов 11 годин у суботу і 8 годин у неділю. На скільки довше дощ йшов у суботу, ніж у неділю?

ВИЗНАЧАЄМО ВАРТІСТЬ ТОВАРУ

- гривня (грн)
- копійка (к.)
- 1 грн = 100 к.

1

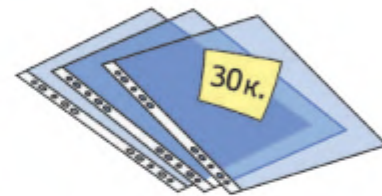
Сорока купила намисто за 20 гривень. Обведи монети, якими сорока могла заплатити за покупку.

Предмети, які **купують**, — це **товари**.
Товари **кошують грошей** — мають **вартість**.

2

Визнач, вартість яких товарів більша.

100 копійок — це 1 гривня.

3

Полічи, скільки грошей у дітей. У кого грошей більше?

У Вадима ____ грн

У Катрусі ____ грн

4

Обведи скарбничку, у якій найбільше грошей.

5 Обведи монети жовтим олівцем, а купюри червоним. Що вони позначають? Які інші монети та купюри ти знаєш?

6 Закінчи обчислення порозрядно за схемами.

$$42 + 53 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 40 + 2 \\ 50 + 3 \end{array}$$

$$77 - 45 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 70 + 7 \\ 40 + 5 \end{array}$$

7 Закінчи обчислення частинами за схемами.

$$53 + 45 = 53 + 40 + 5 = \square\square + 5 = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 40 + 5 \end{array}$$

$$88 - 56 = 88 - 50 - 6 = \square\square - 6 = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 50 + 6 \end{array}$$

8 Прокоментуй кожний крок розв'язування. Порівняй два способи розв'язування. Чим вони відрізняються? Закінчи розв'язання.

$$53 + 26 = 50 + 3 + 20 + 6 = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 50 + 3 \\ 20 + 6 \end{array}$$

$$53 + 26 = 53 + 20 + 6 = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 20 + 6 \end{array}$$

$$96 - 64 = 90 + 6 - 60 - 4 = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 90 + 6 \\ 60 + 4 \end{array}$$

$$96 - 64 = 96 - 60 - 4 = \square\square$$

$$\begin{array}{r} 60 + 4 \end{array}$$

9 Розв'яжи задачу.

Дідусь купив цукерки та печиво. Вартість цукерок — 23 гривні, а печива — 12 гривень. Дізнайся, скільки гривень заплатив дідусь за всю покупку.

ЗНАЙОМИМОСЯ З ОДИНИЦЕЮ ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ «МЕТР»

- метр (м)
- 100 см = 1 м
- 10 дм = 1 м

1

Подай величину в сантиметрах; у дециметрах.

$5 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$10 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$90 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$10 \text{ дм} = \square \square \square \text{ см}$

$7 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$100 \text{ см} = \square \square \text{ дм}$

➤➤ 100 сантиметрів — це 1 метр.

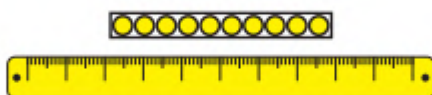

2

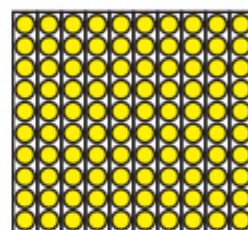
Згадай одиниці лічби. Які одиниці вимірювання довжини ти знаєш?

Одиниця
Сантиметр

Десяток
Дециметр

Сотня
Метр

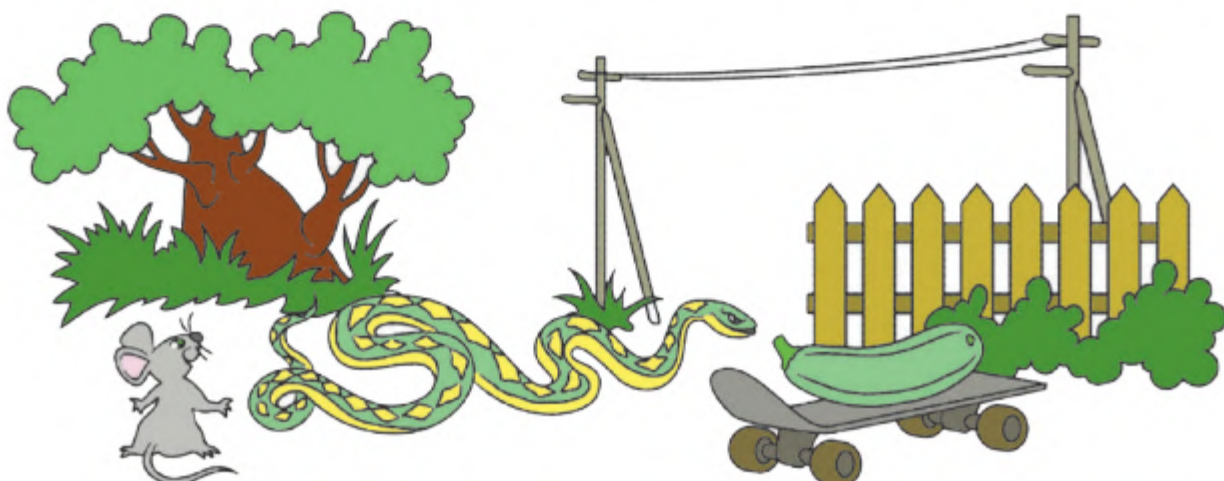

➤➤ 10 одиниць — це 1 десяток.
10 десятків — це 1 сотня.
10 сантиметрів — це 1 дециметр.
10 дециметрів — це 1 метр.

3

Назви об'єкти, довжину яких зручно вимірювати міркою 1 метр.

4 Скільки дециметрів становлять 1 метр? Скільки десятків у числі дециметрів? Подай величини в метрах.

$10 \text{ дм} = 1 \text{ м}$

$30 \text{ дм} = \square \text{ м}$

$70 \text{ дм} = \square \text{ м}$

$40 \text{ дм} = \square \text{ м}$

$50 \text{ дм} = \square \text{ м}$

$80 \text{ дм} = \square \text{ м}$

5 Скільки в 1 метрі дециметрів? Подай величини в дециметрах.

$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$

$3 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

$8 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

$6 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

$5 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

$2 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$

6 Порівняй іменовані числа.

$3 \text{ дм} \bigcirc 3 \text{ м}$

$5 \text{ м} \bigcirc 5 \text{ см}$

$4 \text{ м} \bigcirc 7 \text{ м}$

$7 \text{ дм} \bigcirc 7 \text{ м}$

$9 \text{ м} \bigcirc 9 \text{ см}$

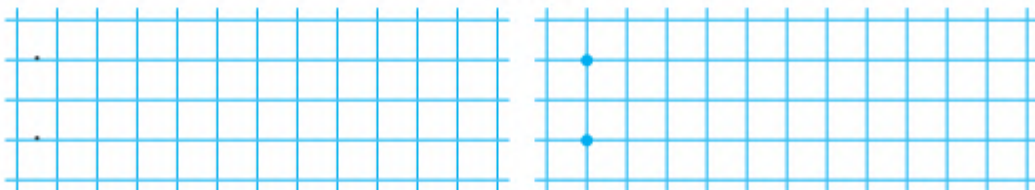
$7 \text{ м} \bigcirc 9 \text{ м}$

7 Розв'яжи задачі усно. Обери одну із задач і запиши її розв'язання.

- 1) Висота будинку — 6 м, а школи — на 11 м більша. Яка висота школи?
- 2) Глибина річки — 12 м, а озера — на 10 м менша. Яка глибина озера?
- 3) Ширина вулиці — 6 м, а дороги — 16 м. На скільки метрів вулиця вужча, ніж дорога?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА. ПОВТОРЮЄМО ВИВЧЕНЕ

1

Полічи вартість товарів.

_____ грн

_____ грн

_____ грн

2

Полічи гроші.

3

Назви величини в порядку зростання; у порядку спадання.

4 см   1 дм 5 см   12 см   1 м   3 дм   10 см

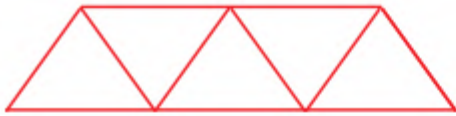
4

Добери дані до умови задачі, щоб можна було відповісти на її запитання.

На дитячому майданчику було 26 дітей. ... Скільки дітей стало на майданчику?

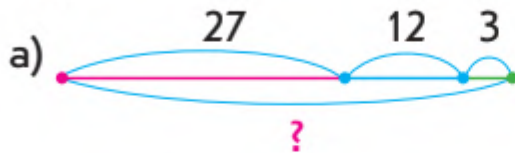
- 1) Додому пішли 4 дитини.
- 2) Дівчаток було на 3 більше, ніж хлопчиків.
- 3) Хлопчиків було на 3 менше, ніж дівчаток.
- 4) На майданчик прийшли 2 дитини.

5 Прочитай задачу. Яка схема їй відповідає? Спробуй скласти задачу до іншої схеми.

На дитячому майданчику гралися 27 дітей. Додому пішли 12 дівчаток і 3 хлопчики. Скільки дітей залишилося на дитячому майданчику?

6 Виконай додавання і віднімання чисел за схемами.

$15 + 12 = \dots$	$27 - 14 = \dots$	$56 + 23 = \dots$
$65 - 45 = \dots$	$45 + 23 = \dots$	$28 - 23 = \dots$
$36 + 43 = \dots$	$76 - 55 = \dots$	$27 - 15 = \dots$

7 Прочитай задачу. Доповни її числовим даним — двоцифровим числом. Запропонуй учням у класі розв'язати твою задачу.

Ворона принесла пташенятм черв'яків: 5 — зранку, а решту — удень. Скільки черв'яків принесла ворона вдень?

8 Прочитай умову задачі. Склади такі запитання, щоб задача розв'язувалася дією додавання; дією віднімання. Знайди опорну схему до кожної задачі.

У миші в коморі 3 кг пшениці і 6 кг гороху.

9 Виконай порівняння.

$54 \bigcirc 84 - 30$ $35 - 3 \bigcirc 33$ $36 + 2 \bigcirc 47 - 6$

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА. ПОВТОРЮЄМО ВИВЧЕНЕ

1

Відшукай однакові суми і зафарбуй їх олівцем одного кольору.

2

Розглянь, у якому порядку додавали числа. Чому в пару вибрали саме такі числа?

$$4 + 5 + 6 = 4 + 6 + 5 = 10 + 5 = 15$$

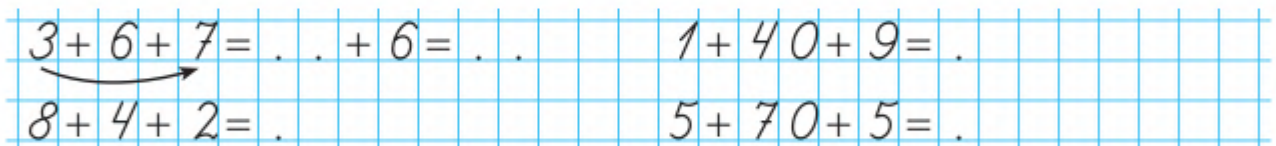
$$2 + 30 + 5 + 20 = 30 + 20 + 5 + 2 = 50 + 5 + 2 = 57$$

Числа можна **додавати в будь-якому порядку**.

3

Поєднай стрілкою числа, які зручніше додати. Знайди значення виразів, користуючись підказкою.

4

Прочитай текст.

На ставку плавали 14 лебедів і 15 качок. В очереті було ще 2 лебеді та 3 качки.

1) Про що дізнаємося за допомогою наведених виразів?

$$14 + 15$$

$$14 + 2$$

$$15 + 3$$

$$2 + 3$$

$$14 + 15 + 2 + 3$$

2) Обери схему, яка ілюструє, скільки всього було птахів.

5

Знайди значення виразів частинами за схемами.

$$\begin{array}{r} 43 + 53 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array} \quad \begin{array}{r} 38 - 25 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots - \dots \end{array} \quad \begin{array}{r} 35 + 52 = \dots \\ \swarrow \quad \searrow \\ \dots + \dots \end{array}$$

6

Знайди значення виразів зручним для тебе способом.

$$\begin{array}{l} 56 - 23 = \dots \\ 34 + 53 = \dots \\ 78 - 57 = \dots \\ 26 + 32 = \dots \\ 37 - 23 = \dots \end{array} \quad \begin{array}{l} 77 - 33 = \dots \\ 53 + 35 = \dots \\ 29 - 17 = \dots \\ 65 + 32 = \dots \\ 76 - 43 = \dots \end{array} \quad \begin{array}{l} 88 - 67 = \dots \\ 47 + 12 = \dots \\ 79 - 64 = \dots \\ 25 + 44 = \dots \\ 36 - 25 = \dots \end{array}$$

7

Встав такі числа, щоб утворились істинні рівності.

$34 - \square = 34$

$\square + 50 = 77$

$99 - \square = 29$

$\square - 40 = 17$

$46 - \square = 42$

$\square + 4 = 69$

$\square + 20 = 84$

$\square - 80 = 15$

$\square + 30 = 81$

8

Які цифри «сховалися» за листочками?

$8 \text{ (leaf)} - 4 = 82$

$\text{(leaf)} 8 + 60 = 7 \text{ (leaf)}$

$79 - 5 \text{ (leaf)} = \text{(leaf)} 9$

$\text{(leaf)} 9 - 40 = 2 \text{ (leaf)}$

$\text{(leaf)} 5 - 3 = 32$

$6 \text{ (leaf)} + 2 = \text{(leaf)} 5$

9

1) Розглянь таблицю. Що подано в першому рядку? Що в другому?

Тварина				
Кількість кінцівок	4	6	8	10

2) За таблицею склади задачі, у яких запитання починається так: «На скільки ...?».

▶▶ ПОВТОРЮЄМО ВИВЧЕНЕ

1 Продовж числові послідовності.

20, 18, 16,

100, 80, 60,

19, 17, 15,

90, 70, 50,

2 Намалюй на циферблатах годинну і хвилину стрілки так, щоб кожний годинник показував зазначений нижче час.

4 год

8 год

2 год

9 год

3 Накресли два відрізки: довжина першого має дорівнювати найменшій із поданих величин, а другого — найбільшій.

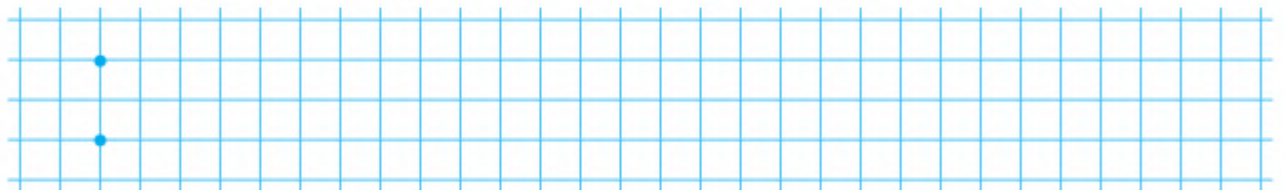
12 см

1 дм 1 см

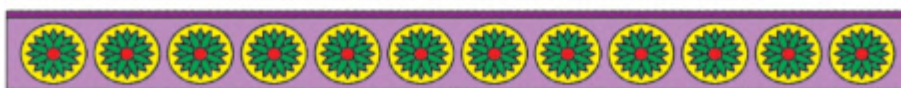
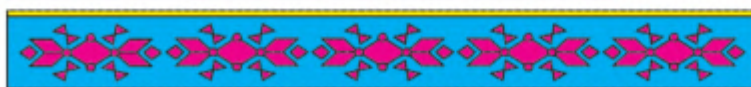
14 см

1 дм

13 см

4 Максим вирішив зробити закладку для книжки. Довжина книжки 10 см. Закладка якої довжини буде зручнішою? Поясни свій вибір.

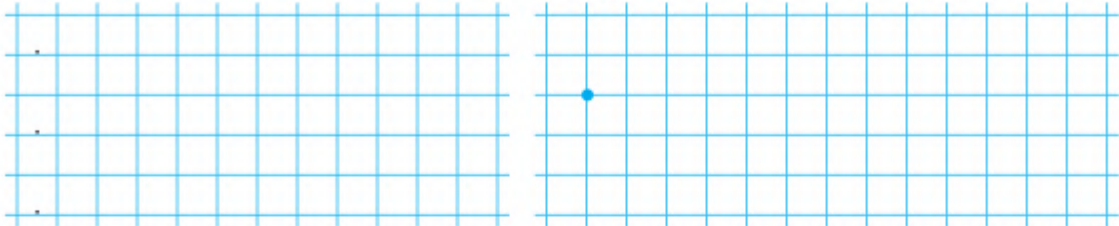

5

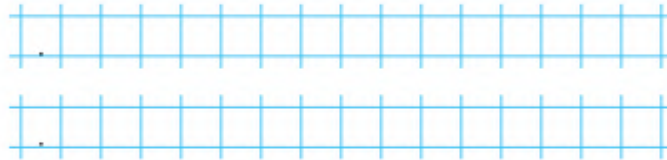
Розв'яжи задачу.

Після того як павучок сплів 2 м павутини, довжина павутини стала дорівнювати 9 м. Якої довжини павутина була спочатку?

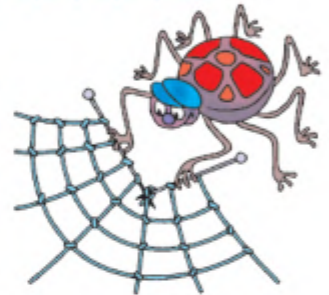
Задача

Розв'язання

Відповідь:

6

Досліди, що змінюється в парах виразів. Спробуй скласти подібну пару. Знайди значення виразів.

$$\begin{array}{lll} 45 + 2 = . & 76 + 3 = . & 34 + . = . \\ 42 + 5 = . & 73 + 6 = . & . + . = . \end{array}$$

7

Знайди значення виразів, скориставшись підказками.

$$\begin{array}{ll} 45 + 30 = . & 98 - 60 - 6 = . \quad . - 6 = . \\ 84 - 60 = . & 51 + 30 + 4 = . \quad . + 4 = . \\ 53 + 6 = . & 65 - 40 - 3 = . \quad . - 3 = . \\ 77 - 5 = . & 32 + 20 + 5 = . \quad . + 5 = . \\ 35 + 50 = . & 77 - 50 - 4 = . \quad . - 4 = . \end{array}$$

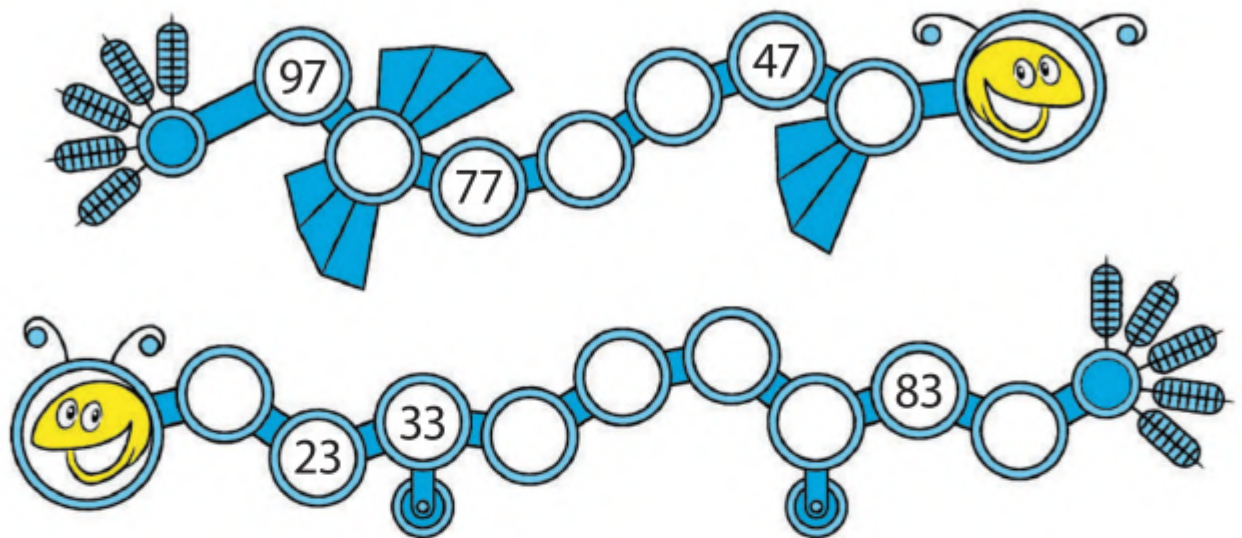
8

У Тетянки є біла, рожева і зелена сукні і таких самих кольорів три пари черевичків. Які комплекти вона може скласти із сукні та черевичків? Який комплект не дуже гарний?

▶▶ ПОВТОРЮЄМО ВИВЧЕНЕ

1

Доповни числові послідовності.

2

Знайди значення сум зручним способом.

$$5 + 4 + 5 = 5 + 5 + 4 = .$$

$$10 + 7 + 3 = 7 + 3 + 10 = .$$

$$1 + 20 + 9 + 30 = .$$

$$70 + 7 + 10 + 2 = .$$

3

Знайди значення виразів зручним для тебе способом.

$78 - 52 = .$	$74 - 53 = .$	$22 + 17 = .$
$52 + 36 = .$	$35 + 24 = .$	$19 - 14 = .$
$49 - 16 = .$	$68 - 47 = .$	$12 + 17 = .$
$24 + 72 = .$	$94 - 43 = .$	$28 - 13 = .$
$67 - 46 = .$	$63 + 26 = .$	$11 + 18 = .$
$45 + 22 = .$	$99 - 43 = .$	$47 - 24 = .$

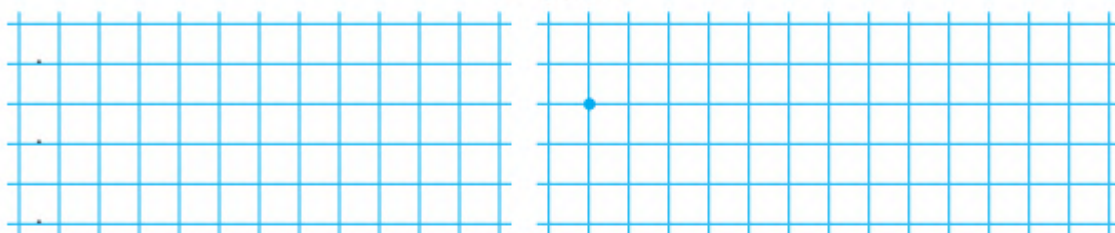

4

Розв'яжи задачу.

Після того як Софія з'їла 14 цукерок, у неї залишилося ще 15 цукерок. Скільки цукерок було в Софії?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

5

Квиток до театру для дорослих коштує 40 грн, а для дітей — 10 грн. Полічи, скільки грошей витратить на квитки кожна група людей.

Дорослі — ____ грн
Діти — ____ грн
Разом — ____ грн

Дорослі — ____ грн
Діти — ____ грн
Разом — ____ грн

Дорослі — ____ грн
Діти — ____ грн
Разом — ____ грн

6

Довжина пітона 12 м, вужа — 1 м, кобри — 2 м, а морської змії — 50 см. Обведи найдовшу змію — це найбільший плазун на Землі.

До уроку:

ПОРІВНЮЄМО ЧИСЛО І МАТЕМАТИЧНИЙ ВИРАЗ

1

У кожному рядку намалюй зазначену кількість предметів.

--	--	--	--

3

--	--	--	--

4

--	--	--	--

1

--	--	--	--

2

2

Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	9	7		8		9	10		6
Від'ємник	8		4	6	3	6		4	5
Різниця		5	6		7		5	3	

До уроку:

ПОРІВНЮЄМО МАТЕМАТИЧНІ ВИРАЗИ

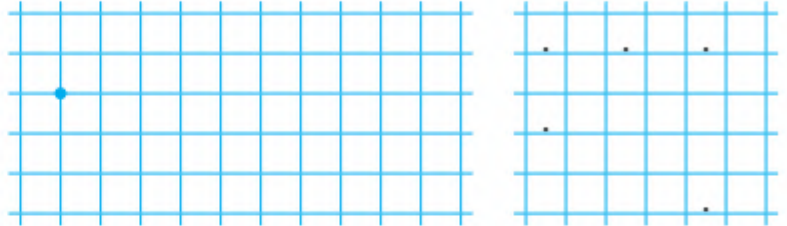
1

Доповни короткий запис. Розв'яжи задачу.

У кошику лежать 4 пиріжки з вишнями і 3 пиріжки з яблуками. Скільки всього пиріжків у кошику?

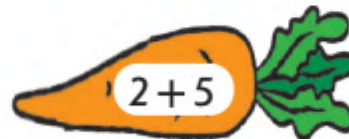
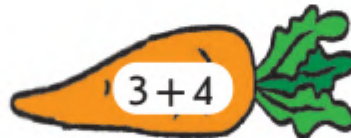
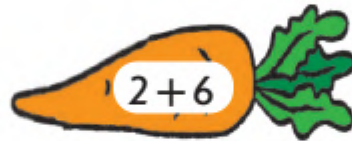

В.	—	<input type="text"/>	п.	} ?
Ябл.	—	<input type="text"/>	п.	

2

З'єднай вираз і його значення.

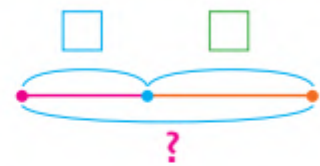
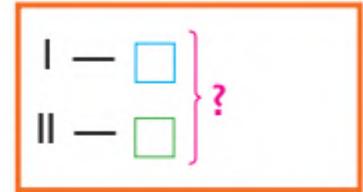

ОПОРНІ СХЕМИ ПРОСТИХ ЗАДАЧ

Задачі на знаходження суми

Додали
Досипали
Долили
Прийшли
...

Було —
—
Стало — ?

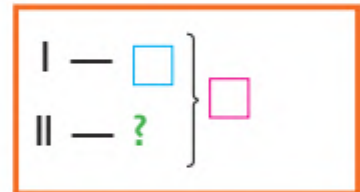

Задачі на знаходження невідомого доданка

Додали
Досипали
Долили
Прийшли ...

Було — ?
—
Стало —

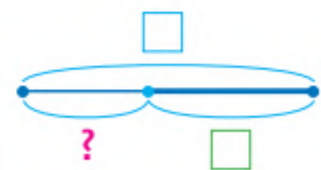
Було —
— ?
Стало —

Задачі на знаходження різниці

Прибрали
Витратили
Відлили
Пішли
...

Було —
—
Залишилось — ?

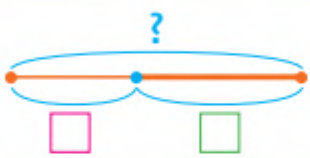
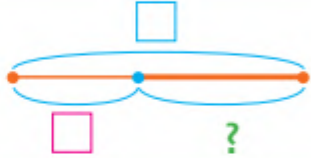
ОПОРНІ СХЕМИ ПРОСТИХ ЗАДАЧ

Задачі на знаходження невідомого зменшуваного

Було — ?
 _____ — □
 Залишилось — □

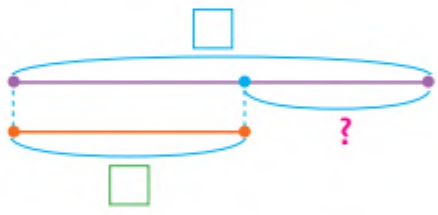
Прибрали
 Витратили
 Відлили
 Пішли
 ...

Було — □
 _____ — ?
 Залишилось — □

Задачі на різницеве порівняння

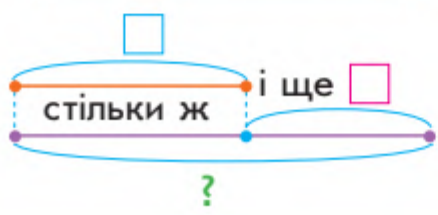

I — □
 II — □
 На ?

Задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць

I — □
 II — ?, на □ б.

I — □
 II — ?, на □ м.

До уроку:

ОДЕРЖУЄМО КРУГЛІ ЧИСЛА.

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО КРУГЛІ ЧИСЛА

1

Розфарбуй серветки, на яких вишито круглі числа.

2

Порівняй круглі числа, замінивши їх десятками.

$40 \bigcirc 70$

$90 \bigcirc 50$

$20 \bigcirc 50$

$80 \bigcirc 30$

$\square \text{ д.} \bigcirc \square \text{ д.}$

$\square \text{ д.} \bigcirc \square \text{ д.}$

$\square \text{ д.} \bigcirc \square \text{ д.}$

$\square \text{ д.} \bigcirc \square \text{ д.}$

3

Порівняй круглі числа.

$90 \bigcirc 40$

$30 \bigcirc 70$

$40 \bigcirc 80$

$70 \bigcirc 60$

$20 \bigcirc 80$

$50 \bigcirc 40$

$70 \bigcirc 30$

$60 \bigcirc 10$

4

Виконай арифметичні дії з десятками; із круглими числами.

$5 \text{ д.} + 3 \text{ д.} = .$

$9 \text{ д.} - 6 \text{ д.} = .$

$2 \text{ д.} + 7 \text{ д.} = .$

$50 + 30 = .$

$90 - 60 = .$

$20 + 70 = .$

5

Заміни круглі числа десятками і виконай арифметичні дії.

$60 + 30 = .$

$80 - 50 = .$

$50 + 20 = .$

$. \text{ д.} + . \text{ д.} = .$

$. \text{ д.} - . \text{ д.} = .$

$. \text{ д.} + . \text{ д.} = .$

6

Виконай арифметичні дії з круглими числами.

$90 - 50 = .$

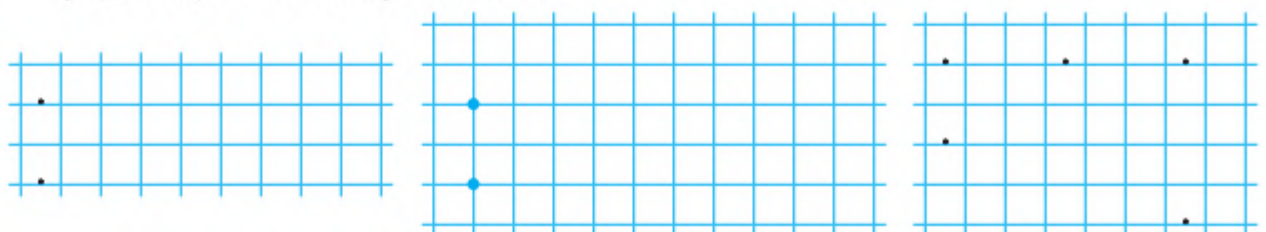
$40 + 20 = .$

$80 - 60 = .$

7

Розв'яжи задачу.

У Дмитрика 60 марок, а в Сашка — 40. На скільки більше марок у Дмитрика, ніж у Сашка?

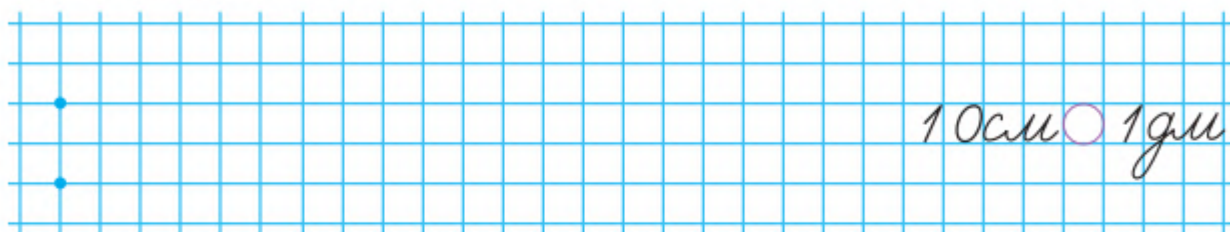

До уроку:

ДОСЛІДЖУЄМО ОДИНИЦЮ ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ «ДЕЦИМЕТР»

- 1 Накресли відрізок AB завдовжки 10 см і відрізок KP завдовжки 1 дм. Порівняй їх довжини.

- 2 Подай величини в сантиметрах.

$8 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$3 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

$5 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$

- 3 Подай величини в дециметрах.

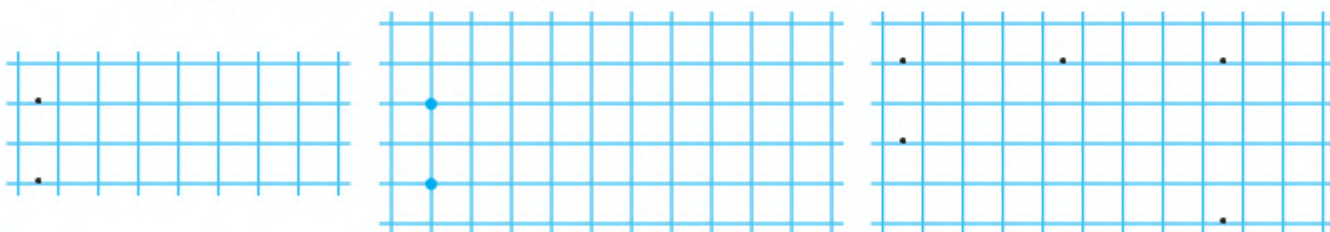
$30 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$

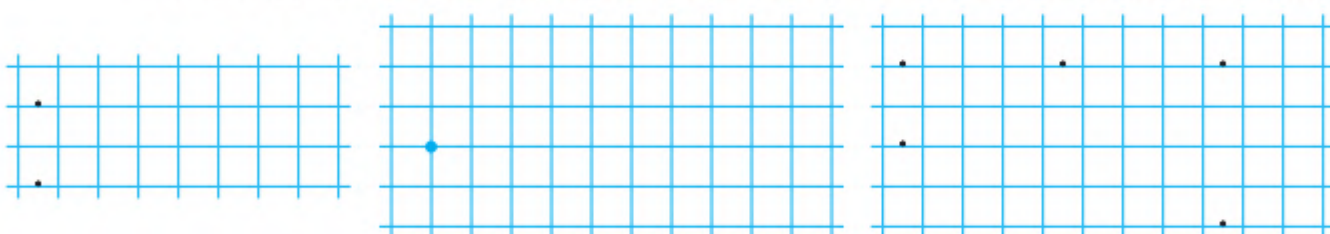
$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$

- 4 Розв'яжи задачі.

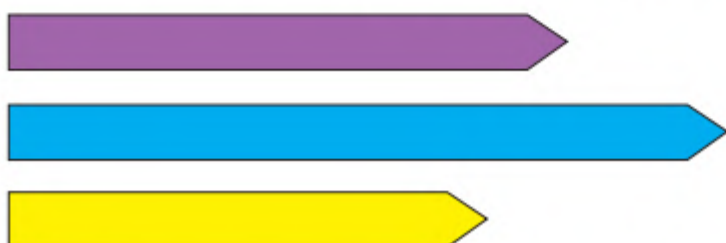
- 1) Довжина шкіряного ремінця 9 дм, а тканого — на 3 дм менша. Яка довжина тканого ремінця?

- 2) Іринка купила 8 дм червоної тасьми і 4 дм синьої. На скільки більше дециметрів червоної тасьми, ніж синьої, купила дівчина?

- 5 Виміряй довжини стрічок. Запиши результат вимірювання в таблицю.

	___ см
	___ см
	___ см

мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

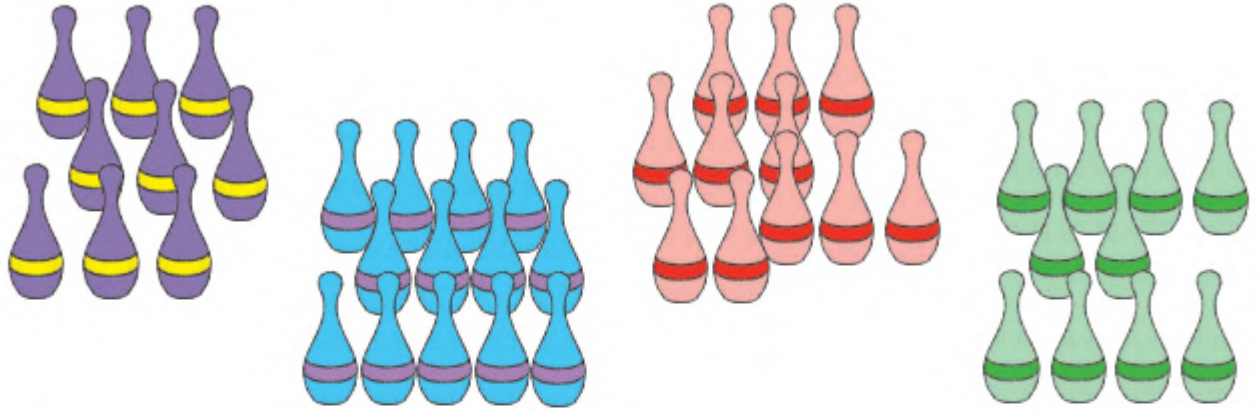

До уроку:

УТВОРЮЄМО ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА

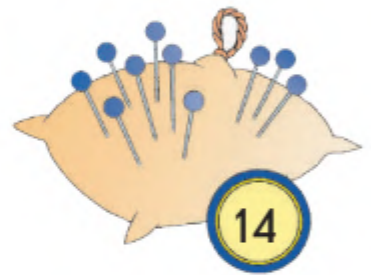
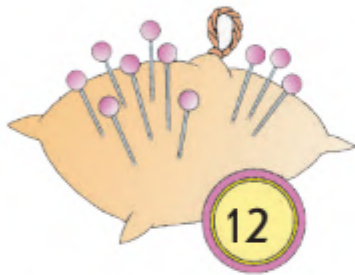
1

Обведи малюнки, на яких предметів більше ніж 10.

2

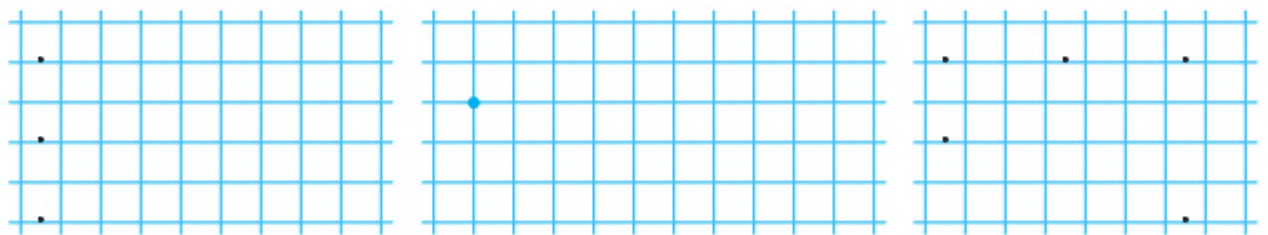
Домалюй стільки шпильок, щоб їх кількість відповідала числу.

3

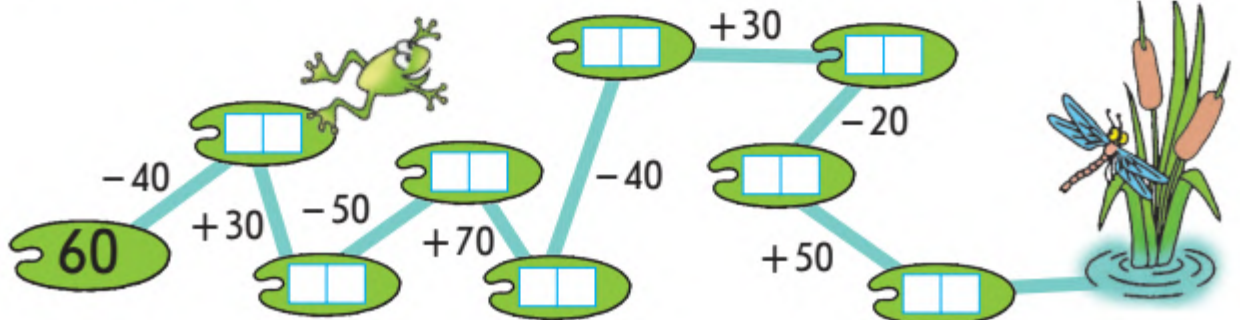
Розв'яжи задачу.

У кошику лежить 30 горіхів. Із кошика взяли 10 горіхів. Скільки горіхів залишилось у кошику?

4

Дізнайся, яке число одержимо в результаті виконання ланцюжка дій.

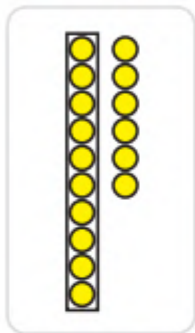
До уроку:

ДОСЛІДЖУЄМО ОДНОЦИФРОВІ ТА ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА

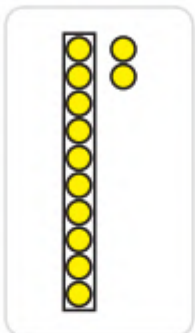
- 1** Полічи кружки-намистинки. Обведи рисунки олівцями відповідних кольорів.

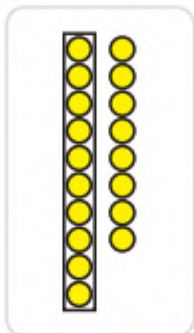
1 д. 4 од.

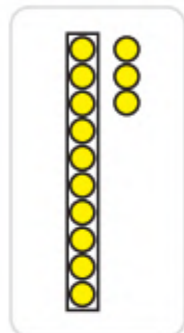
1 д. 2 од.

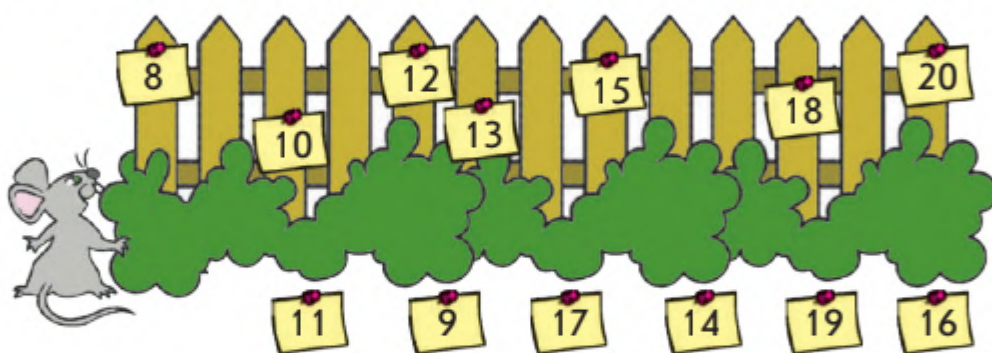
1 д. 6 од.

1 д. 3 од.

- 2** Віднови числовий ряд. «Поверни» числа на свої місця стрілкою.

- 3** Подай величини в сантиметрах; у дециметрах.

7 дм = см

9 дм = см

6 дм = см

80 см = дм

30 см = дм

70 см = дм

- 4** Порівняй іменовані числа.

9 дм 9 см

6 дм 60 см

20 дм 20 см

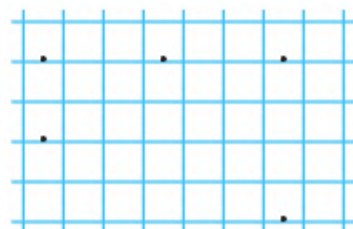
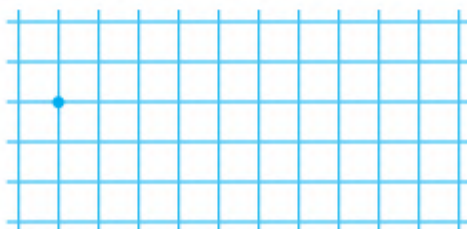
8 см 8 дм

70 см 7 дм

40 см 40 дм

- 5** Розв'яжи задачу.

У ящику лежить 80 фруктів. З них 50 слив, а решта — персики.
Скільки персиків лежить у ящику?

мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

До уроку:

ЗАПISУЄМО ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА

1

Полічи ґудзики. Впиши у віконце відповідне число.

$10 + \square = 12$

$10 + \square = 16$

$10 + \square = 13$

$10 + \square = 18$

2

Прочитай рівність. Зафарбуй стільки ґудзиків, щоб кількість кольорових ґудзиків збігалась із результатом додавання.

$10 + 7 = 17$

$10 + 4 = 14$

3

Полічи ґудзики. Впиши в таблицю розрядів відповідні числа.

д.	од.

4

Знайди значення виразів.

$$\begin{array}{l} 60 + 30 = . \\ 90 - 70 = . \end{array}$$

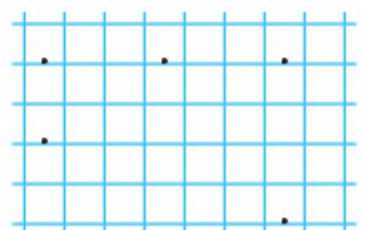
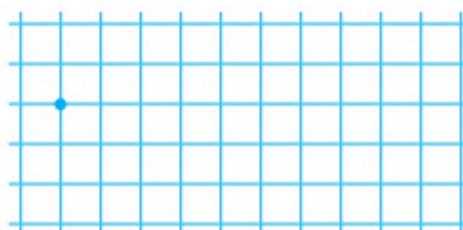
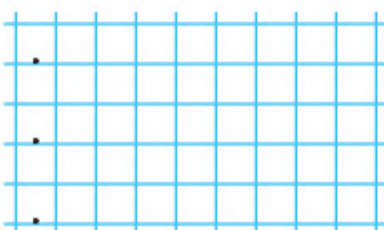
$$\begin{array}{l} 50 + 40 = . \\ 50 - 30 = . \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 70 - 50 + 40 = . \\ 30 + 40 - 60 = . \end{array}$$

5

Розв'яжи задачу.

У майстра Петра було 40 цеглин. Він купив ще 50 цеглин. Скільки цеглин стало в майстра?

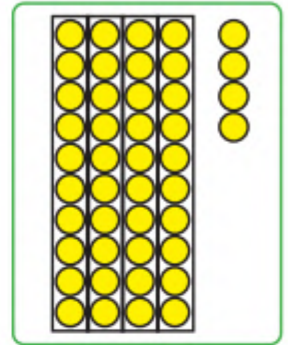
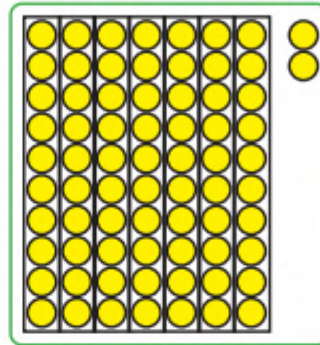
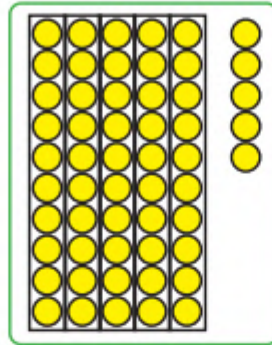
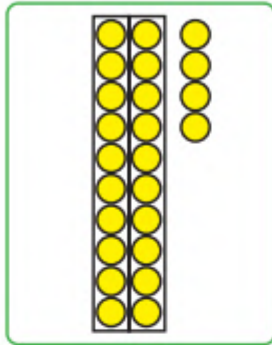

До уроку:

ЗАПИСУЄМО ЧИСЛА ПЕРШОЇ СОТНІ

1

З'єднай кожний рисунок із відповідним йому числом.

42

24

65

55

72

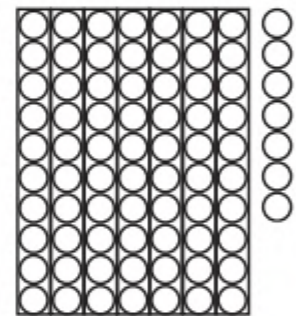
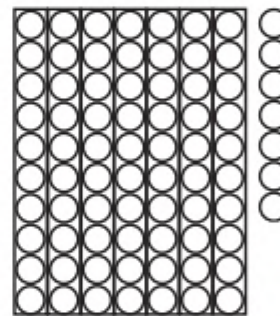
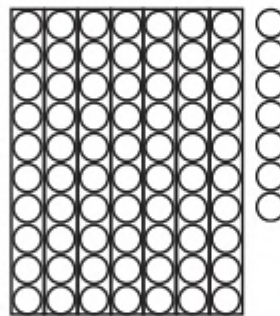
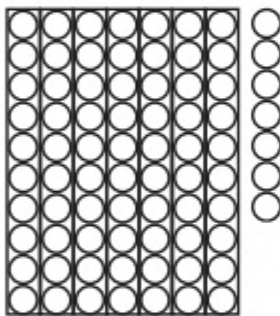
27

34

44

2

Зафарбуй таку кількість низок-десятків і намистинок-одиниць, яка відповідає наведеному числу.

45

73

37

63

ТАБЛИЦЯ ЧИСЕЛ «СОТНЯ»

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

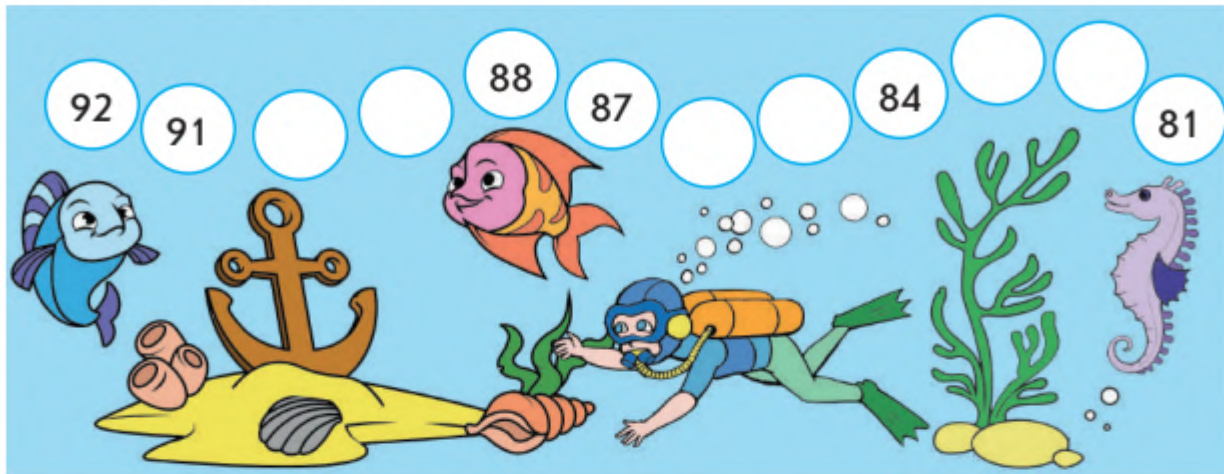
мені було легко

у мене були сумніви

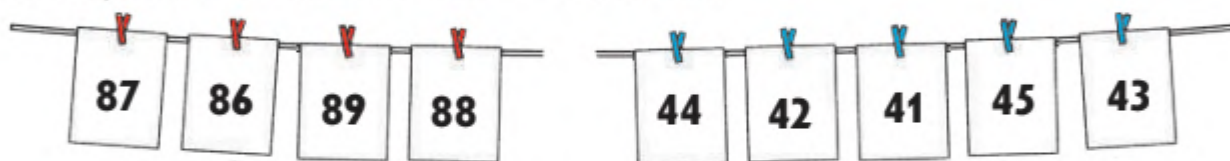
мені було складно

До уроку:
**ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО НА ОСНОВІ СКЛАДУ
 ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ**

1 Впиши пропущені числа.

2 Зафарбуй на кожній мотузці картку з найбільшим числом жовтим кольором, а з найменшим — зеленим.

3 Запиши число лише цифрами.

1 д. 6 од. =   1 д. 3 од. =   1 д. 8 од. =

4 Напиши, що залишиться в результаті.

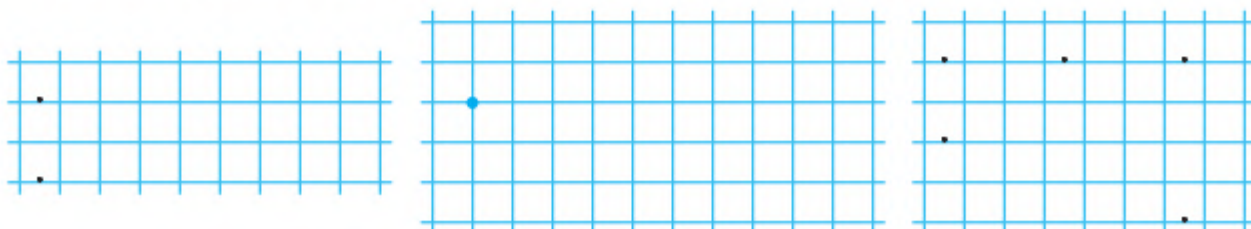
1 д. 5 од. - 5 од. = _____   1 д. 2 од. - 2 од. = _____
 1 д. 9 од. - 9 од. = _____   1 д. 7 од. - 7 од. = _____

5 Напиши, що залишиться в результаті.

1 д. 2 од. - 1 д. = _____   1 д. 7 од. - 1 д. = _____
 1 д. 4 од. - 1 д. = _____   1 д. 8 од. - 1 д. = _____

6 Виконай короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

У Світланки 50 червоних намистинок і 40 синіх. На скільки синіх намистинок менше, ніж червоних?

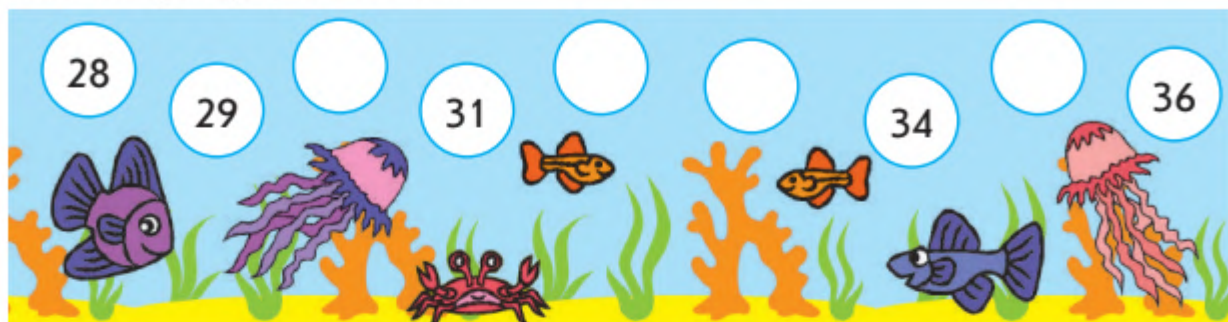

До уроку:

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ

1 Впиши пропущені числа.

2 Знайди значення виразів.

$10 + 4 = .$	$15 - 5 = .$	$16 - 6 = .$
$17 - 10 = .$	$18 - 10 = .$	$10 + 8 = .$
$19 - 9 = .$	$17 - 7 = .$	$13 - 10 = .$
$19 - 10 = .$	$15 - 10 = .$	$12 - 2 = .$

3 Знайди значення виразів.

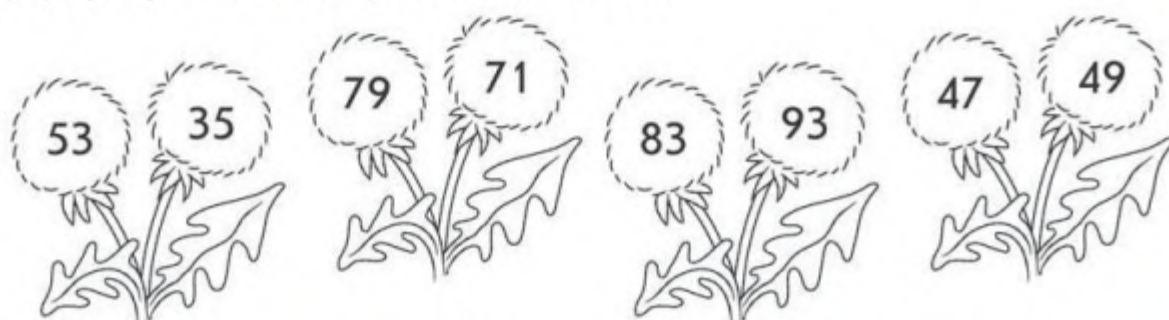

$47 + 1 = .$	$83 - 80 = .$	$56 + 1 = .$
$13 + 1 = .$	$80 - 1 = .$	$29 + 1 = .$
$24 - 1 = .$	$12 - 1 = .$	$60 + 3 = .$
$70 + 8 = .$	$49 - 40 = .$	$70 - 1 = .$

4 Знайди значення виразів.

$21 + 10 = .$	$23 - 10 = .$	$25 - 10 = .$
$22 + 10 = .$	$33 - 10 = .$	$26 + 10 = .$

5 Зафарбуй у кожній парі менше число.

мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

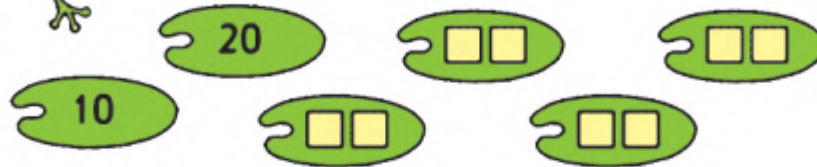

До уроку:

УЗАГАЛЬНЮЄМО РОЗУМІННЯ НУМЕРАЦІЇ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

1

Полічи десятками. Віднови числовий ряд.

2

Знайди значення виразів.

$49 - 9 + 20 = .$	$42 - 1 - 1 = .$
$50 + 7 - 40 = .$	$39 + 1 + 1 = .$
$36 - 30 + 70 = .$	$90 - 1 - 1 = .$

3

Знайди значення сум.

$32 + 10 = .$	$51 + 10 = .$	$28 + 10 = .$
$45 - 10 = .$	$77 + 10 = .$	$83 - 10 = .$
$26 + 10 = .$	$92 - 10 = .$	$63 + 10 = .$

4

Знайди невідомий компонент або результат дії віднімання. Заповни таблицю.

Зменшуване	45		32	67	90		45	28		88	73		70
Від'ємник	1	70		7		39	40		50	8		27	1
Різниця		8	30		1	1		8	6		70	1	

5

З'єднай лініями рівні величини.

1 дм		1 дм 4 см		11 см
	1 дм 1 см			
14 см		16 см	10 см	1 дм 6 см

До уроку:

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ОДНОЦИФРОВЕ ЧИСЛО

- 1 З'єднай лінією кожне одноцифрове число з двоцифровим, яке на 10 більше.

4	6	3	9	5	8	2
16	13	14	15	18	19	12

- 2 Знайди значення виразів за схемами.

$$6 - 4 = \square$$

$$16 - 4 = 10 + \square - 4 = \square + \square = \square$$

$$3 + 2 = \square$$

$$63 + 2 = 60 + \square + 2 = \square + \square = \square$$

$$8 - 6 = \square$$

$$28 - 6 = 20 + \square - 6 = \square + \square = \square$$

$$7 + 2 = \square$$

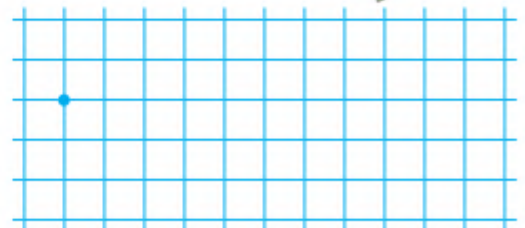
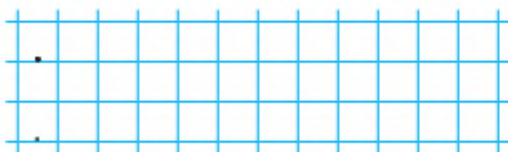
$$37 + 2 = 30 + \square + 2 = \square + \square = \square$$

- 3 Розв'яжи задачу.

Лісова фея на день народження запросила 30 метеликів і 20 жуків. Скільки всього гостей запросила фея?

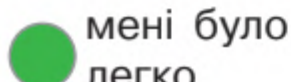
Задача

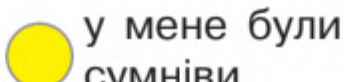
Розв'язання

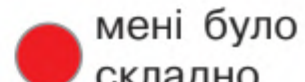
Відповідь:

мені було легко

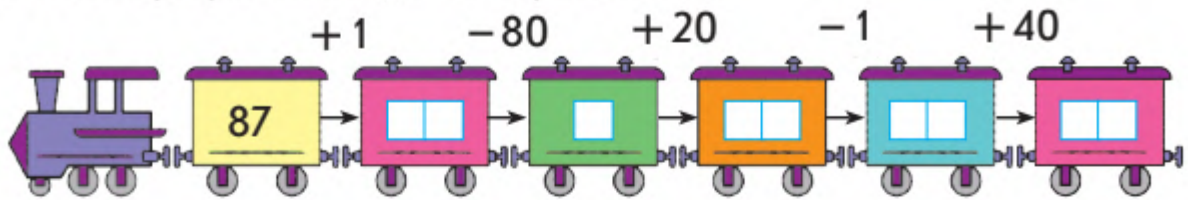
у мене були сумніви

мені було складно

До уроку:
ДОСЛІДЖУЄМО ЗАДАЧІ

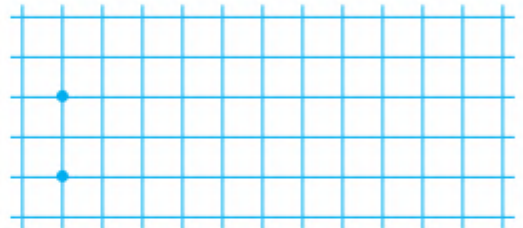
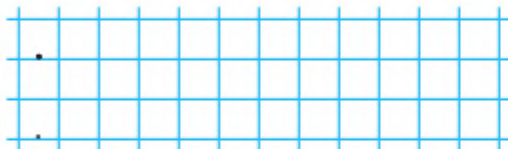
1 Виконай арифметичні дії за стрілочками.

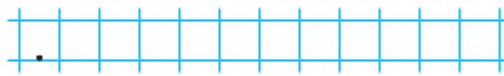
2 Розв'яжи задачу.

Навесні в перепілки вивелось 17 пташенят, а влітку — 10.
На скільки більше пташенят вивелось навесні, ніж улітку?

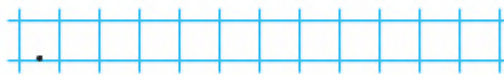
Задача

Розв'язання

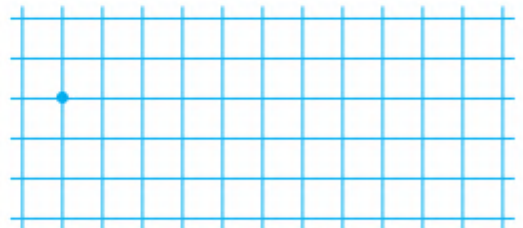
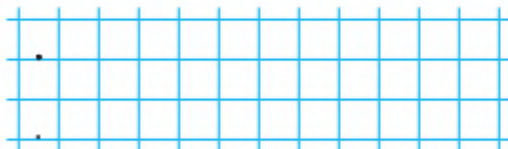
Відповідь:

3 Розв'яжи задачу.

Після зими в дуплі білки залишилося 10 жолудів і 5 горіхів.
Скільки всього плодів залишилось у дуплі?

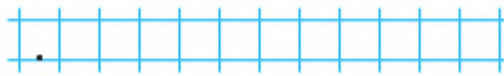
Задача

Розв'язання

Відповідь:

4 Знайди значення виразів за схемами.

$$54 + 3 = \square\square + \square = \square\square$$

$$54 - 3 = \square\square + \square = \square\square$$

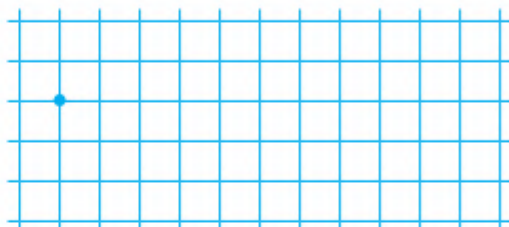
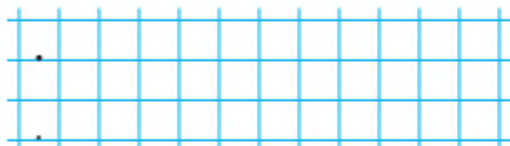

До уроку:
РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ

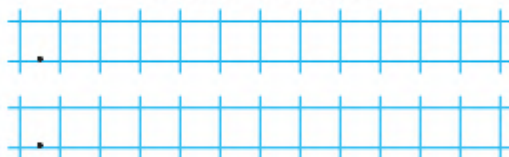
1 Розв'яжи задачі.

- 1) Коли з коробки взяли 5 цукерок, у ній залишилося ще 11 цукерок. Скільки цукерок було в коробці?

Задача

Розв'язання

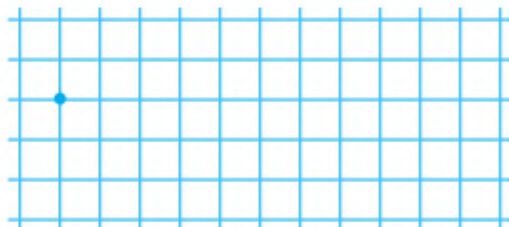

Відповідь:

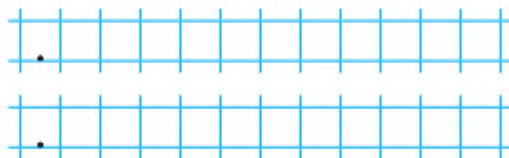

- 2) У корзинці лежало 18 бубликів. Після того як Василько взяв декілька бубликів, у корзинці їх залишилося 8. Скільки бубликів узяв Василько?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

2 Знайди значення виразів.

$85 - 3 = .$

$34 + 5 = .$

$88 - 3 = .$

$45 + 4 = .$

$79 - 60 = .$

$41 + 4 = .$

$91 - 30 = .$

$21 + 40 = .$

$44 - 30 = .$

$34 + 20 = .$

$48 - 3 = .$

$54 + 40 = .$

$66 + 3 = .$

$46 + 2 = .$

$72 + 6 = .$

мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

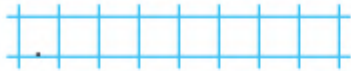
До уроку:

ДОСЛІДЖУЄМО СКЛАДОВІ ЗАДАЧ

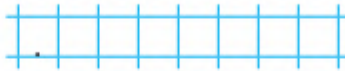
1

Знайди невідомі компоненти арифметичних дій.

$76 - \square = 30$

$49 - \square = 9$

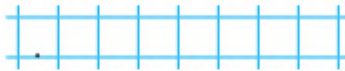
$\square - 3 = 20$

$\square - 5 = 70$

$\square - 30 = 7$

$25 - \square = 4$

2

Склади за малюнком задачу, яка розв'язувалася б виразом:

1) $12 - 2$;

2) $12 + 2$.

3

Знайди значення виразів хоча б у двох стовпчиках.

$56 + 3 = .$	$82 + 4 = .$	$89 - 7 = .$
$67 - 2 = .$	$77 - 5 = .$	$44 + 5 = .$
$44 + 30 = .$	$63 + 6 = .$	$56 - 10 = .$
$87 - 60 = .$	$97 - 90 = .$	$45 + 1 = .$
$80 + 4 = .$	$32 + 1 = .$	$56 - 40 = .$

4

Зафарбуй картки з різницями відповідними кольорами. Впиши пропущені числа.

$35 - 20$

$14 - \square$

$18 - \square$

$16 - 4$

$22 - 10$

$19 - \square$

$17 - 2$

$\square - 3$

$\square - 1$

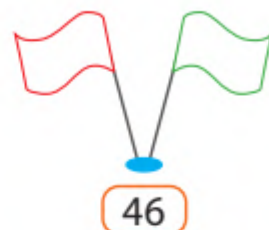
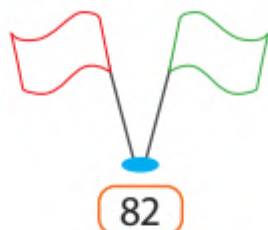
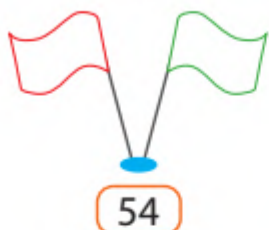

До уроку:

ЗНАЙОМИМОСЯ З ДОДАВАННЯМ І ВІДНІМАННЯМ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

1

Заміни число сумою розрядних доданків.

2

Знайди значення різниць.

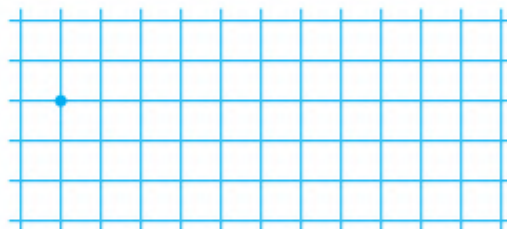
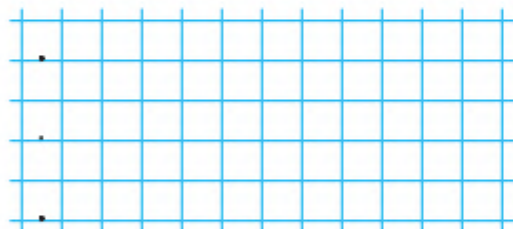
$46 - 40 = .$	$17 - 7 = .$	$23 + 50 = .$
$63 - 3 = .$	$20 + 5 = .$	$60 - 30 = .$
$50 + 20 = .$	$10 + 8 = .$	$46 - 40 = .$

3

Розв'яжи задачу.

Після того як Поліна прочитала 8 сторінок книжки, їй залишилося прочитати ще 21 сторінку. Скільки сторінок у книжці?

Задача

Розв'язання

Відповідь:

4

Знайди значення виразів за скороченими схемами.

$\begin{array}{c} 25 + 43 = . . + . = . \\ \begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$	$\begin{array}{c} 68 - 43 = . . + . = . \\ \begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$
$\begin{array}{c} 87 - 54 = . . + . = . \\ \begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$	$\begin{array}{c} 43 + 54 = . . + . = . \\ \begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ + \quad + \\ \hline \end{array} \end{array}$

мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

До уроку:

ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

1

З'єднай годинники, які показують однаковий час.

2

Запиши, який час показує кожний годинник, якщо триває друга половина доби.

_____ год

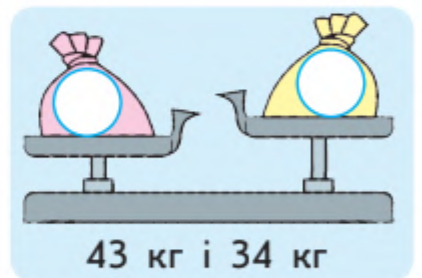
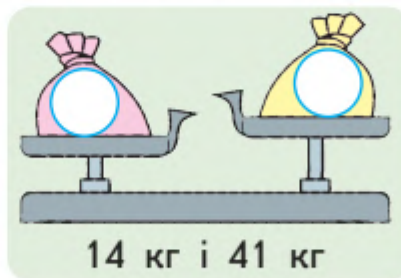
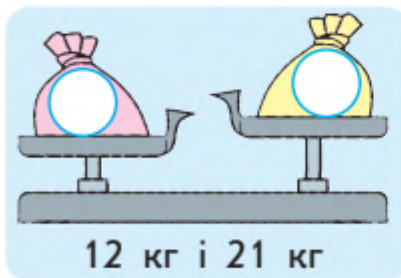
_____ год

_____ год

_____ год

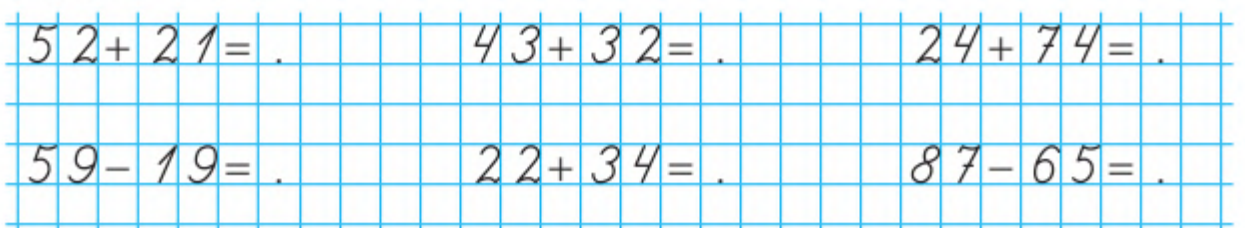
3

Впиши в кружки відповідні числа.

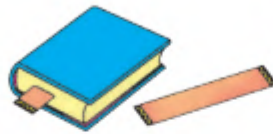
4

Покажи стрілками, як виконувати арифметичні дії. Знайди значення виразів.

До уроку:
**ЗНАЙОМИМОСЯ З ОДИНИЦЕЮ ВИМІРЮВАННЯ
 ДОВЖИНИ «МЕТР»**

1 Покажи лінією, у яких одиницях зручніше вимірювати довжину кожного предмета.

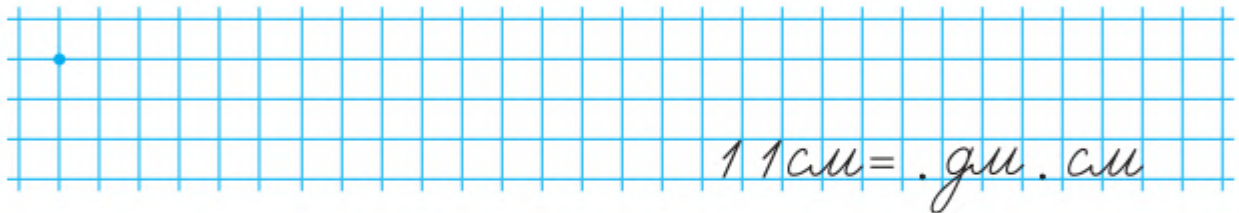
см

дм

м

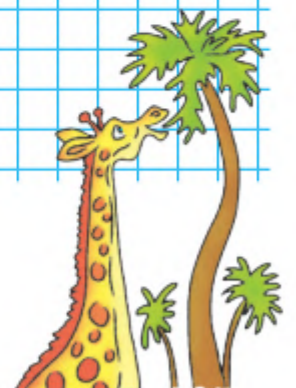
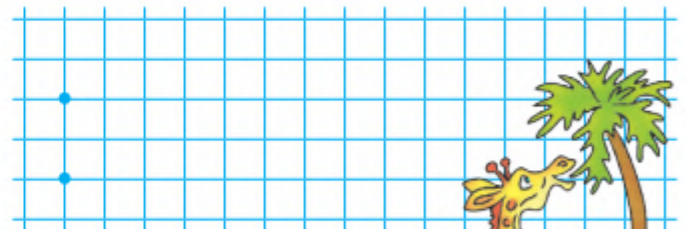
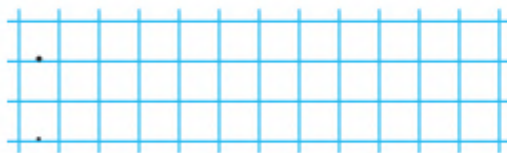

2 Сліпун — найкоротша змія на нашій планеті. Її довжина — 11 см. Накреси відрізок такої довжини.

3 Розв'яжи задачу.
 Висота африканського слона 4 м, а жирафа — на 1 м більша.
 Яка висота жирафа?

Задача

Розв'язання

Відповідь: .

4 Обведи купюру **найбільшої** вартості.

мені було легко

у мене були сумніви

мені було складно

Передмова	1
Порівнюємо число і математичний вираз	2
Порівнюємо математичні вирази	4
Вимірюємо маси предметів	6
Вимірюємо місткості посудин	8

Розділ 4. Двоцифрові числа

Записуємо задачу коротко	10
Досліджуємо властивості величин	12
Досліджуємо лічильну одиницю «десяток»	14
Порівнюємо, додаємо і віднімаємо десятки	16
Одержуємо круглі числа. Додаємо і віднімаємо круглі числа	18
Досліджуємо одиницю вимірювання довжини «дециметр»	20
Утворюємо числа другого десятка	22
Досліджуємо одноцифрові та двоцифрові числа	24
Записуємо числа другого десятка	26
Записуємо числа другого десятка	28
Записуємо числа першої сотні	30
Порівнюємо числа в межах 100	32
Додаємо і віднімаємо на основі складу чисел другого десятка	34
Додаємо і віднімаємо на основі складу чисел першої сотні	36
Додаємо і віднімаємо на основі складу чисел першої сотні	38
Додаємо і віднімаємо число 1	40
Додаємо і віднімаємо числа на основі нумерації	42
Узагальнюємо розуміння нумерації чисел першої сотні	44
Узагальнюємо розуміння нумерації чисел першої сотні	46
Додаємо і віднімаємо одноцифрове число	48
Додаємо і віднімаємо числа	50
Додаємо і віднімаємо числа	52
Додаємо і віднімаємо числа	54
Досліджуємо задачі	56
Знаходимо невідомий від'ємник і зменшуване	58
Знайомимося із задачами на знаходження невідомого зменшуваного або від'ємника	60
Розв'язуємо задачі	62
Досліджуємо складові задач	64
Знайомимося з додаванням і відніманням двоцифрових чисел	66

Знайомимося з одиницею вимірювання часу «доба»	68
Визначаємо час за годинником	70
Дізнаємося про тривалість доби	72
Додаємо і віднімаємо числа	74
Визначаємо вартість товару	76
Знайомимося з одиницею вимірювання довжини «метр»	78
Додаємо і віднімаємо числа. Повторюємо вивчене	80
Додаємо і віднімаємо числа. Повторюємо вивчене	82
Повторюємо вивчене	84
Повторюємо вивчене	86
До уроку: Порівнюємо число і математичний вираз	88
До уроку: Порівнюємо математичні вирази	89
Опорні схеми простих задач	90
До уроку: Одержуємо круглі числа. Додаємо і віднімаємо круглі числа	92
До уроку: Досліджуємо одиницю вимірювання довжини «дециметр»	93
До уроку: Утворюємо числа другого десятка	94
До уроку: Досліджуємо одноцифрові та двоцифрові числа	95
До уроку: Записуємо числа другого десятка	96
До уроку: Записуємо числа першої сотні	97
До уроку: Додаємо і віднімаємо на основі складу чисел першої сотні	98
До уроку: Додаємо і віднімаємо числа на основі нумерації	99
До уроку: Узагальнюємо розуміння нумерації чисел першої сотні	100
До уроку: Додаємо і віднімаємо одноцифрове число	101
До уроку: Досліджуємо задачі	102
До уроку: Розв'язуємо задачі	103
До уроку: Досліджуємо складові задач	104
До уроку: Знайомимося з додаванням і відніманням двоцифрових чисел	105
До уроку: Додаємо і віднімаємо числа	106
До уроку: Знайомимося з одиницею вимірювання довжини «метр»	107

МАТЕМАТИКА

1 КЛАС

Частина 3

Навчальний матеріал посібника:

- допоможе учням пізнавати й розуміти навколишній світ
- сприятиме розвитку в учнів математичного мислення
- забезпечить організацію навчання в діяльності
- розкриє зв'язок математики з іншими освітніми галузями та реальним життям

Електронний інтерактивний додаток до навчального посібника дозволить:

- виконати завдання в онлайн режимі
- здійснити інтерактивне онлайн тестування за темами уроків
- ознайомитись із рекомендаціями щодо виконання завдань, додатковими завданнями

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

